

โครงการออกแบบสถาปัตยกรรมภายในเสนอแนะ
ศูนย์ศิลปหัตถกรรมพื้นบ้านภาคตะวันออก
Interior Architectural Design For
Handicraft Center Of Eastern, Thailand

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาคตามหลักสูตร
ปริญญาสถาปัตยกรรมศาสตรบัณฑิต (สถาปัตยกรรมภายใน)
ภาควิชาสถาปัตยกรรมภายใน คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์
สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง
ปีการศึกษา 2547 - 2548

เลขที่.....
เลขที่.....59369.....
วันที่.....
วันที่.....2549.....

ผู้สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้
ทำซ้ำหรือดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสาร

ใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง อนุมัติให้
วิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาสถาปัตยกรรมศาสตร์บัณฑิต
(สถาปัตยกรรมภายใน)

.....คณบดีคณะสถาปัตยกรรมศาสตร์
(รศ. กุลธร เลื่อนฉวี)

คณะกรรมการตรวจวิทยานิพนธ์

รศ.พรชัย

บุญชัยวัฒนา

กรรมการ

ผศ.ดร.วิรัชญา

บัวศรี

กรรมการ

ผศ.เอกพล

สิระชัยนันท์

กรรมการ

อ.วชิรา

ธรรมาธิคม

กรรมการและอาจารย์ที่ปรึกษา

ดร.เบญจมาศ

กุฎอินทร์

กรรมการ

.....อาจารย์ที่ปรึกษา
(อ.วชิรา ธรรมาธิคม)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการศึกษา
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

โครงการออกแบบสถาปัตยกรรมภายในเสนอแนะ
ศูนย์ศิลปหัตถกรรมพื้นบ้านภาคตะวันออก
Interior Architectural Design For
Handicraft Center Of Eastern, Thailand

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาสถาปัตยกรรมศาสตรบัณฑิต (สถาปัตยกรรมภายใน)
ภาควิชาสถาปัตยกรรมภายใน คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์
สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง
ปีการศึกษา 2547 – 2548

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

หัวข้อวิทยานิพนธ์

โครงการออกแบบสถาปัตยกรรมภายในเสนอแนะ
ศูนย์ศิลปหัตถกรรมพื้นบ้านภาคตะวันออกเฉียง
Interior Architectural Design For
Handicraft Center Of Eastern Of Eastern ,
Thailand

ชื่อนักศึกษา

นายพงศกร ลัมภักดี

รหัสประจำตัว

43020070

คณะ

สถาปัตยกรรมศาสตร์

ภาควิชา

สถาปัตยกรรมภายใน

อาจารย์ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์

อ.วชิรา ธรรมาธิคม

บทคัดย่อ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้นำเสนอโครงการที่เสนอแนะให้จัดตั้งศูนย์ศิลปหัตถกรรมขึ้นในภาคตะวันออกเฉียงเหนือเพื่อที่จะให้สอดคล้องกับนโยบายของรัฐบาลที่ส่งเสริมงานหัตถกรรมเนื่องจากในภาคตะวันออกเฉียงเหนือเป็นแหล่งที่มีการผลิตงานหัตถกรรมในหลายจังหวัด จึงสมควรจัดตั้งศูนย์เพื่อส่งเสริมงานหัตถกรรม ประกอบกับภาคตะวันออกเฉียงเหนือเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่สามารถเดินทางจากกรุงเทพฯ ได้สะดวก

โดยนำอาคารที่มีลักษณะซึ่งมีเอกลักษณ์ของไทยและนำองค์ประกอบพื้นถิ่นเข้ามาผสมเป็นกลุ่มอาคารขนาดเล็กรวมกันเป็นกลุ่มอาคารมีการเชื่อมระหว่างอาคารด้วยลาน ซึ่งมีลักษณะอาคารจะมีการกระจายตัวตามแนวราบ แต่จะเน้นให้มีการกระจายตัวตามแนวราบ แต่จะเน้นให้มีการนำงานท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมในการออกแบบตกแต่งสถาปัตยกรรมภายใน

โครงการศูนย์ศิลปหัตถกรรมพื้นบ้านภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เป็นศูนย์จำหน่าย อนุรักษ์เผยแพร่ รวมไปถึงการอบรมงานหัตถกรรมในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีสิ่งอำนวยความสะดวก สำหรับนักท่องเที่ยวให้ความรู้สึกถึงพื้นที่ บรรยากาศ แบบไทย แต่จะใช้รูปแบบของความทันสมัย ความร่วมสมัย เพื่อให้รู้สึกถึงความเป็นภูมิภาคสอดแทรกงานหัตถกรรมพื้นถิ่นเจ้าไป และการออกแบบสถาปัตยกรรมภายในที่เน้นการจับเอกลักษณ์เฉพาะตัวที่มีทางวัฒนธรรม

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

กิตติกรรมประกาศ

ขอขอบคุณ ผู้มีพระคุณที่ส่งผลให้วิทยานิพนธ์เกิดขึ้นและสำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี
พ่อ แม่ และครอบครัว – สำหรับทุกสิ่งทุกอย่าง ทั้งกำลังกาย กำลังใจ กำลังทรัพย์
ขอบคุณครับ และตอนนี้ก็ประสบผลสำเร็จแล้วครับ

คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ – สำหรับที่เรียน ที่ทำงาน ที่หลับนอน ที่สังสรรค์
อาจารย์ จิว - สำหรับแรงบันดาลใจในการทำวิทยานิพนธ์เรื่องนี้ และการนำวิชาที่อาจารย์
สอนมาใช้

คณาจารย์ทุกท่าน – ที่อบรมสั่งสอน จะนำวิชาที่ได้ร่ำเรียนไปใช้ประโยชน์ให้ได้มากที่สุด
อาจารย์ นก (อ. วชิรา ธรรมาธิคม) อาจารย์ที่ปรึกษา - สำหรับคำแนะนำ และคำชี้แนะ
ถึงข้อบกพร่องต่างๆ ทั้งของงานและตัวข้าพเจ้าเอง จะพยายามแก้ไขในสิ่งที่อาจารย์ชี้แนะให้ได้
กวาง กะ เจ น้องโรงเรียนชลสาข - สำหรับการเป็นที่ระบายในเวลาเครียด ๆ และเป็น
กำลังใจ

พี่ต๋าว ปี 7 รหัส 42 (co 20) – สำหรับการตบตี ดั่งขึ้นเยอะเลยพี่
พี่ๆ น้องๆ รหัส 20 - พี่เบญจ ปี 7 – สำหรับการลงสี พี่ต๋าว ปี 6 – สำหรับการจัดการที่ดี
เยี่ยม , น้องอุ๊ ปี 4 – กำลังหลักในการทำวิทยานิพนธ์ครั้งนี้ , น้องแพนด้า ปี 3, น้องแพร ปี 2 , น้องปี
ปี 1

พี่ๆ รหัสอื่นๆ ดังนี้ พี่พิน ปี 7 , พี่ว พี่รตจ้ง ปี 6 – สำหรับการลงสี, พี่กอล์ฟ สด.6 กะ น้อง
โตด สด.3 สำหรับ ผังบริเวณ อันสุด

น้องรหัสอื่นๆ ดังนี้ ปี 1 น้องก้อย ปี 2 น้องจ๊ับ น้องฟ้า น้องดิว น้องไฉต น้องม่อน , ปี 3
น้องกวาง น้องกาญ และน้องอู๋ม , ปี 4 น้องตุ น้องพลอย

เพื่อนร่วมบู๊ต ทุกคน ที่อยู่ด้วยกัน ได้ช่วยเหลือกันจนจบไปแล้วคิดถึงกัน
ขอบคุณสำหรับทุกความช่วยเหลือ ทุกการตามสารทุกข์สุกดิบ ทุกๆ ความห่วงใย ขอบคุณ
มากจริงๆ

และสุดท้ายขอบคุณตัวเอง – สำหรับความอดทนในการทำงาน และแล้วก็ลุล่วงไปด้วยดี
นายแน่มาก.....

.....

การเปลี่ยนแปลงเป็นสิ่งที่ผมเชื่อว่าคนเรากลัว แต่ท้ายที่สุดแล้วเราก็ต้องเจอกับมัน
และจะทำให้เราโตขึ้น คิดมากขึ้น รู้มากขึ้น มีประสบการณ์มากขึ้น ทำให้มองอะไรมากขึ้น มุมมอง
ที่มองของในสิ่งๆหนึ่งมีความหลากหลายในการมองมากขึ้น

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สารบัญ

บทคัดย่อ

คำนำ

กิตติกรรมประกาศ

บทที่ 1 บทนำ

1.1 ความเป็นมาโครงการ

1.2 องค์กรรองรับ

1.3 วัตถุประสงค์โครงการ

1.4 ที่ตั้งโครงการ

1.4.1 เหตุผลในการเลือกที่ตั้ง

1.4.1.1 การเลือกจังหวัดทำเลที่ตั้ง

1.4.1.2 การเลือกที่ตั้งโครงการ

1.4.1.3 การเลือกอาคาร

1.4.2 การเข้าถึงโครงการ

1.4.3 สภาพแวดล้อมโดยรวม

บทที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับโครงการและข้อมูลที่ใช้ในการออกแบบ

2.1 การศึกษางานหัตถกรรมพื้นบ้านภาคตะวันออกเฉียง

2.1.1 ความเป็นมา ประเภทของงานหัตถกรรม

2.1.2 วิวัฒนาการของหัตถกรรมพื้นบ้าน

2.1.3 ความสำคัญของงานหัตถกรรมพื้นบ้าน

2.2 ประวัติของตลาดไทย

2.3 สายงานบริหารและอัตรากำลัง

2.3.1 สายงานบริหาร

2.3.2 อัตรากำลัง

2.4 องค์กรประกอบโครงการ

2.5 การศึกษาโครงการ

2.6 กรณีศึกษา

2.6.1 ศูนย์ศิลปาชีพบางไทร

2.6.2 ศาลาพระมิ่งขวัญ ศูนย์ศิลปาชีพบางไทร

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

- 2.6.3 พิพิธภัณฑ์บ้านจิมป์ ทอมสัน
- 2.6.4 สวนลุมไนท์ บาซ่า
- 2.6.5 ร้านแม่ฟ้าหลวง สวนลุมไนท์บาซ่า
- 2.6.6 ศูนย์บริการนักท่องเที่ยวสุโขทัย

บทที่ 3 พฤติกรรมและพื้นที่ใช้สอย

- 3.1 การศึกษาข้อมูลประกอบโครงการและพื้นที่ใช้สอย
  - 3.1.1 ประเภทของผู้ใช้โครงการ
- 3.2 ลักษณะพฤติกรรมของผู้เข้าใช้โครงการ
  - 3.2.1 ลักษณะพฤติกรรมโดยรวมของผู้ให้บริการ
  - 3.2.2 ลักษณะพฤติกรรมโดยรวมของผู้รับบริการ
- 3.3 พื้นที่ที่ต้องการของโครงการ
- 3.4 รายละเอียดและเนื้อหาการจัดนิทรรศการ

บทที่ 4 สภาพแวดล้อมและวัสดุ

- 4.1 ระบบแสง
  - 4.1.1 ระบบแสงสว่างในส่วนขายสินค้า
  - 4.1.2 ระบบแสงสว่างในส่วนนิทรรศการ
  - 4.1.3 ระบบแสงสว่างในส่วนขายอาหาร
- 4.2 ระบบเสียงและการควบคุม
- 4.3 ระบบการปรับอากาศ
  - 4.3.1 ระบบปรับอากาศภายในศูนย์
  - 4.3.1 ระบบปรับอากาศภายในส่วนนิทรรศการ
- 4.4 วัสดุที่ใช้ในการตกแต่ง

บทที่ 5 การวิเคราะห์การออกแบบและการออกแบบ

- 5.1 การวิเคราะห์ที่ตั้งอาคารและสภาพแวดล้อม
  - 5.1.1 การวิเคราะห์ที่ตั้งอาคาร
- 5.2 การวิเคราะห์อาคาร
  - 5.2.1 อาคารให้บริการข้อมูลและร้านอาหาร
  - 5.2.2 อาคารสาริตถ์การแสดง
  - 5.2.3 อาคารขายสินค้า
  - 5.2.4 อาคารแสดงนิทรรศการ
- 5.3 การวิเคราะห์ความสัมพันธ์

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

5.3.1 การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของพื้นที่

5.3.2 การติดต่อสัมพันธ์ของกลุ่มกิจกรรม

5.3.3 ความสัมพันธ์ของขนาดพื้นที่และเส้นทางการสัญจร

5.4 แนวความคิดในการออกแบบ

5.5 สรุปผลการออกแบบ

บรรณานุกรม

ภาคผนวก

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สารบัญรูป

รูปที่	หน้าที่
1.1 แผนที่จังหวัดในภาคตะวันออก	3
1.2 ผังที่ตั้งโครงการ	4
1.3 ภาพแสดงพื้นที่โดยรวมของที่ตั้งโครงการพื้นที่โดยรอบโครงการ	5
1.4 พื้นที่โดยรอบโครงการ	5
1.5 แสดงอาณาเขตโดยรอบโครงการ	6
2.1 แสดงภายนอกอาคารศูนย์ศิลปะป้าพิบงไทร	42
2.2 แสดงภายนอกอาคารศาลาพระมิ่งขวัญ	44
2.3 แสดงภายในอาคารส่วนสาธิตงานหัตถกรรม	44
2.4 แสดงภายในอาคารส่วนขายสินค้าศาลาพระมิ่งขวัญ	44
2.5 บรรยากาศภายนอกบ้านจิม ทอมป์สัน	46
2.6 บรรยากาศส่วนต้อนรับ	46
2.7 บรรยากาศภายในบ้าน	46
2.8 บรรยากาศภายในร้านอาหาร	46
2.9 แสดงภายในสวนลุมไนท์ บาซ่า	47
2.10 แสดงภายนอกอาคารมูลนิธิแม่ฟ้าหลวง	48
2.11 แสดงภายในอาคารมูลนิธิแม่ฟ้าหลวง	48
2.12 แสดงอาคารและพื้นที่โดยรอบศูนย์บริการนักท่องเที่ยวสุโขทัย	49
3.1 แสดงพฤติกรรมนักท่องเที่ยว	51
3.2 แสดงพฤติกรรมนักท่องเที่ยว	51
3.3 แสดงพฤติกรรมของนักเรียน	52
3.4 แสดงพฤติกรรมของประชาชนทั่วไป	52
3.5 แสดงพฤติกรรมของผู้ฝึกอบรม	52
3.6 แสดงพฤติกรรมพนักงานส่วนต่างๆ	53
3.7 แสดงพฤติกรรมพนักงานส่วนสำนักงาน	53

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

5.1	ผังโครงการ	81
5.2	แสดงแปลนอาคารบริการข้อมูลและร้านอาหาร	82
5.3	แสดงรูปด้านอาคารบริการข้อมูลและร้านอาหาร	83
5.4	แสดงแปลนอาคารสาธิตและร้านกาแฟ	83
5.5	แสดงรูปด้านอาคารสาธิตและร้านกาแฟ	84
5.6	แสดงแปลนอาคารขายสินค้า	85
5.7	แสดงรูปด้านอาคารขายสินค้า	85
5.8	แสดงแปลนอาคารนิทรรศการ	86
5.9	แสดงรูปด้านอาคารนิทรรศการ	86
5.10	การติดต่อสัมพันธ์ของกลุ่มกิจกรรม	88
5.11	การเปรียบเทียบขนาดพื้นที่	88
5.12	ความสัมพันธ์ของขนาดพื้นที่และเส้นทางการสัญจร	89
5.13	แนวความคิดในการออกแบบ	91
5.14	ผังบริเวณโครงการ	92
5.15	แปลนส่วนต้อนรับและส่วนร้านอาหาร	93
5.16	รูปตัดอาคาร	93
5.17	ทัศนียภาพส่วนต้อนรับ	94
5.18	ทัศนียภาพส่วนร้านอาหาร	94
5.19	แปลนส่วนร้านขายสินค้า	95
5.20	รูปตัดส่วนร้านขายสินค้า	95
5.21	ร้านขายเครื่องหัตถกรรมพื้นบ้าน	95
5.22	ร้านขายเครื่องหัตถกรรม	96
5.23	ร้านขายเครื่องอุปโภคบริโภค	96
5.24	ร้านขายเครื่องประดับเพชรพลอย	97
5.25	ลานบริเวณร้านขายสินค้าหัตถกรรม	97
5.26	แปลนส่วนจัดแสดงนิทรรศการ	98
5.27	รูปตัดส่วนจัดแสดงนิทรรศการ	98
5.28	ทัศนียภาพส่วนจัดแสดงนิทรรศการ	99
5.29	แปลนส่วนสาธิตงานหัตถกรรม	99
5.30	รูปตัดส่วนสาธิตงานหัตถกรรม	100
5.31	แปลนส่วนร้านกาแฟ	100

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

5.32	แปลนส่วนร้านค้าแพ	101
5.33	รูปตัดร้านค้าแพ	101
5.34	ทัศนียภาพส่วนร้านค้าแพ	102

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้าที่
ตารางที่ 1.1 เกณฑ์ในการเลือกจังหวัดที่ตั้งศูนย์	3
ตารางที่ 1.2 เกณฑ์ในการเลือกที่ตั้ง	4
ตารางที่ 1.3 แสดงขอบเขตของโครงการ	9
ตารางที่ 2.1 อัตรากำลังเจ้าหน้าที่ภายในโครงการ	20
ตารางที่ 3.1 พื้นที่ต้อนรับส่วนบริการข้อมูล	54
ตารางที่ 3.2 พื้นที่ส่วนร้านอาหาร	55
ตารางที่ 3.3 พื้นที่ส่วนลานกิจกรรม	55
ตารางที่ 3.4 พื้นที่ขายสินค้า	55
ตารางที่ 3.5 พื้นที่ส่วนนิทรรศการ	56
ตารางที่ 3.6 พื้นที่ส่วนห้องน้ำสาธารณะ	56
ตารางที่ 3.7 รายละเอียดและเนื้อหาการจัดนิทรรศการ	57
ตารางที่ 5.1 ตารางวิเคราะห์ค่าความสัมพันธ์	87

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาของโครงการ

งานที่คนอยู่อาศัยตามท้องถิ่นสร้างประดิษฐ์ขึ้นแม้จะใช้สอยในชีวิตประจำวันเป็นงานหัตถกรรม ซึ่งในและท้องถิ่นจะมีเอกลักษณ์เฉพาะตัว ทั้งยังสะท้อนถึงวัฒนธรรมในแต่ละท้องถิ่น ซึ่งงานหัตถกรรมจะมีคุณค่าในตัวเองจึงควรอนุรักษ์และเผยแพร่ให้ชาวต่างชาติได้เห็น

ภาคอุตสาหกรรมชนบท คือ ได้เป็นส่วนการผลิตที่มีความสำคัญของประเทศมีบทบาทต่อการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมไทยให้รุ่งเรือง และยกระดับความเป็นอยู่ของประชาชนให้ดีขึ้น

ปัจจุบันสถานการณ์เศรษฐกิจโลกเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วมีการแข่งขันทางตลาดสูง ประกอบกับกระแสโลกาภิวัตน์ทั้งด้านเทคโนโลยีและการสื่อสารไร้พรมแดนมีอิทธิพลสำคัญทำให้ประเทศไทยจำเป็นต้องปรับตัวทุกด้าน ทั้งภาคอุตสาหกรรมทุกระดับรวมถึงวิสาหกิจชุมชนในเมืองชนบท

นโยบายของรัฐบาลให้ความสำคัญในการพึ่งพาตนเอง ส่งเสริมให้ผู้ผลิตในระดับชุมชนนำภูมิปัญญาพื้นบ้านและทรัพยากรที่มีอยู่ในท้องถิ่นมาพัฒนาผลิตภัณฑ์ออกจำหน่าย มีการผลิตเพื่อการส่งออก รวมถึงรณรงค์กระตุ้นให้ประชาชนนิยมใช้สินค้าไทย เพราะในปัจจุบันค่านิยมของไทยมีแนวโน้มในการเลียนแบบวิถีตะวันตกมากขึ้น ถ้าเป็นเช่นนี้ต่อไปอาจทำให้งานหัตถกรรมของไทยไม่มีการใช้งานก็เป็นได้

เนื่องจากกรมส่งเสริมอุตสาหกรรมได้จัดตั้งโครงการหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ (OTOP) เพื่อส่งเสริมและสนับสนุนพัฒนาผู้ประกอบการธุรกิจขนาดกลางและขนาดเล็ก (SMEs) ซึ่งเป็นกลุ่มอุตสาหกรรมในครอบครัวและหัตถกรรมซึ่งอาจจะยกระดับความเป็นอยู่ของคนในชนบทให้ดีขึ้นและยังเป็นการอนุรักษ์งานหัตถกรรมของคนไทยอีกด้วยซึ่งทางภาครัฐและเอกชนให้ความร่วมมือในการพัฒนาภูมิปัญญาท้องถิ่น ยกกระตือรือร้นการผลิตสินค้าอุตสาหกรรมในครัวเรือนและหัตถกรรมให้มีคุณภาพสูงขึ้น

กลุ่มเป้าหมาย

โครงการนี้มีความคิดสนับสนุนนโยบายอนุรักษ์งานหัตถกรรมซึ่งเป็นมรดกซึ่งแสดงถึงความเป็นไทยที่มีเอกลักษณ์เฉพาะตัว ซึ่งน่าจะได้รับความสนใจจากนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ และชาวไทยที่สนใจงานเป็นอย่างมาก และเป็นการกระตุ้นให้เยาวชนในพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือสนใจงานหัตถกรรมซึ่งเป็นมรดกที่บรรพบุรุษเป็นคนสร้างมามีให้งานหัตถกรรมเหล่านี้สูญหายไป

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

1.2 องค์การรองรับ

โครงการศูนย์ศิลปหัตถกรรม ฯ เป็นโครงการเสนอแนะเพื่อการอนุรักษ์งานหัตถกรรม วัฒนธรรม การค้า เป็นโครงการกึ่งการค้าที่วางเป้าหมายให้การดำเนินการ สามารถมีทุนพอเลี้ยง ตนเองได้บ้าง

การดำเนินการ	- รัฐบาล หน่วยงานส่วนภูมิภาค และ จังหวัด
หน่วยงานเจ้าของเรื่อง	- กรมส่งเสริมอุตสาหกรรม กระทรวงอุตสาหกรรม
หน่วยงานที่ร่วมดำเนินการ	- กระทรวงพาณิชย์ กระทรวงมหาดไทย การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย องค์กรเอกชน

1.3 วัตถุประสงค์ของโครงการ

1. ส่งเสริมการขายสินค้าโครงการหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ (otop)
2. เผยแพร่และอนุรักษ์งานหัตถกรรมพื้นถิ่น ภาคตะวันออก เพื่อแสดงถึงภูมิปัญญาอัน พื้นฐานที่มีเอกลักษณ์ของวัฒนธรรมหมู่บ้านภาคตะวันออก รวมถึงเป็นการส่งเสริมอาชีพ ด้านงานหัตถกรรม
- 3 เป็นแหล่งพักผ่อนหย่อนใจให้นักท่องเที่ยวและเป็นแหล่งบริการอำนวยความสะดวก แก่นักท่องเที่ยว
4. เพื่อปลูกฝังค่านิยมในการให้คนไทยใช้สินค้าไทย
- 5 เพื่อตอบสนองนโยบายการพัฒนาการท่องเที่ยวของรัฐบาล
- 6 เพื่อส่งเสริมอาหารไทย

1.4 ที่ตั้งโครงการ

1.4.1 การเลือกที่ตั้ง

1.4.1.1 การเลือกจังหวัดทำเลที่ตั้ง

เนื่องจากโครงการเป็นศูนย์ศิลปหัตถกรรมภาคตะวันออก จะเน้นงานหัตถกรรมภาค ตะวันออก เผยแพร่ศิลปวัฒนธรรม และศูนย์ให้บริการนักท่องเที่ยว เน้นกลุ่มเป้าหมายเป็น นักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ ดังนั้นการเลือกทำเลที่ตั้งต้องสามารถตอบสนองจุดประสงค์ดังกล่าว จึง พิจารณาตามเกณฑ์ดังนี้

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

เกณฑ์ในการเลือกที่ตั้ง

1. เป็นจังหวัดในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ที่มีแหล่งที่ผลิตงานหัตถกรรม
2. เป็นจังหวัดที่มีแหล่งท่องเที่ยว และเป็นแหล่งที่มีนักท่องเที่ยวให้ความสนใจ
3. เป็นบริเวณที่มีการคมนาคมที่สะดวก
4. เป็นบริเวณที่มีการบริการทางสาธารณูปโภค และ สาธารณูปการ

จังหวัดที่ตั้ง

วิเคราะห์จังหวัดในการตั้งศูนย์หัตถกรรมภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

- Site A - จ.ชลบุรี
 Site B - จ.ระยอง
 Site C - จ.จันทบุรี
 Site D - จ.ตราด

จังหวัด	A	B	C	D
ระยะทางการเข้าถึงโครงการ	4	3	2	1
มีแหล่งงานหัตถกรรม	3	2	3	1
มีแหล่งท่องเที่ยว	4	4	4	4
แหล่งธุรกิจ	4	4	3	3
รวม	17	13	12	9

หมายเหตุ 4 - ดีมาก , 3 - ดี , 2 - ปานกลาง , 1 - น้อย

1.1 แผนที่จังหวัดในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ชลบุรี มีความน่าจะเป็นไปได้ที่น่าจะตั้งศูนย์ เพราะอยู่ไม่ไกลจากกรุงเทพซึ่งเป็นเมืองหลวงของประเทศ ซึ่งสามารถเดินทางไปได้สะดวก เนื่องจากในปัจจุบันได้มีทางด่วน กรุงเทพฯ-ชลบุรี ซึ่งทำให้สามารถเดินทางได้เร็วขึ้น และจากชลบุรีก็สามารถเดินทางไปสู่จังหวัดต่างๆในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่นักท่องเที่ยวที่นักท่องเที่ยวให้ความสนใจ มีการบริการทางสาธารณสุขที่ดี อีกทั้งชลบุรีมีแหล่งหัตถกรรมพื้นบ้าน ทำให้ชลบุรี เป็นพื้นที่ที่น่าจะมีศักยภาพเพียงพอที่จะตั้งศูนย์หัตถกรรมภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

1.4.1.2 การเลือกทำเลที่ตั้ง

การวิเคราะห์การเลือกทำเลที่ตั้ง

site A - บริเวณ เมืองพญา ใกล้กับหาดพญา อ.บางละมุง จ.ชลบุรี

site B - บริเวณ นอกเมืองพญา ใกล้กับเมืองพญา ต.หนองปรือ อ.บางละมุง จ.ชลบุรี

site C - บริเวณ แหล่งงานหัตถกรรม ต.นาวังหิน อ.พนัสนิคม จ.ชลบุรี

เหตุผลในการเลือกที่ตั้ง

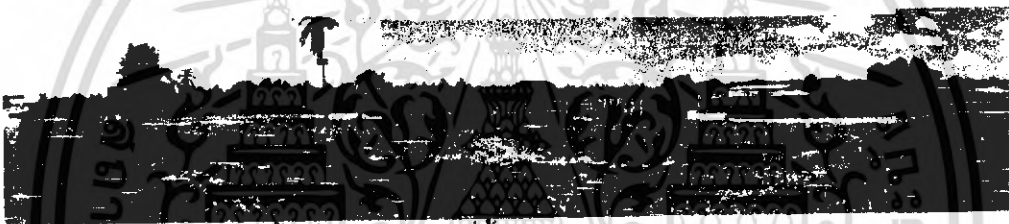
เกณฑ์	A	B	C
- อยู่ใกล้แหล่งท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยว	4	4	2
- สามารถเข้าถึงได้สะดวก	4	4	3
- เป็นแหล่งธุรกิจ	4	3	2
- เป็นแหล่งงานหัตถกรรม	1	1	4
- สามารถไปจังหวัดอื่นๆได้สะดวก	3	4	2
- มีขนาดพื้นที่รองรับโครงการได้	2	4	3
รวม	18	20	16

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

หมายเหตุ 4 - ดีมาก , 3 - ดี , 2 - ปานกลาง , 1 - น้อย

1.2 ผังที่ตั้งโครงการ

1.3 ภาพแสดงพื้นที่โดยรวมของที่ตั้งโครงการ

นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ไม่ว่าชาวไทยหรือชาวต่างประเทศ ที่เข้ามาเที่ยวภายในจังหวัดชลบุรี บริเวณที่ได้รับความนิยมในการท่องเที่ยวที่สุด คือ พัทยา ซึ่งเป็นแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ เป็นบริเวณที่มีการเติบโตทางธุรกิจ มีนักท่องเที่ยวมาเที่ยวมากในช่วง weekend และสามารถเดินทางได้สะดวก และจากพัทยาสสามารถไปจังหวัดอื่นๆในภาคตะวันออกได้

Site ตั้งอยู่บนทางด่วน ชลบุรี – พัทยา ต.หนองปรือ อ. บางละมุง จ.ชลบุรี มีพื้นที่ทั้งหมดประมาณ 12ไร่

เป็นแหล่งที่เข้าถึงได้ง่าย เพราะไม่ไกลจากเมืองพัทยา เพราะถ้าตั้งอยู่ในพัทยานอกจากจะมีพื้นที่ไม่เพียงพอแล้ว ยังทำให้ความหนาแน่นภายในเมืองพัทยาเพิ่มมากขึ้น และสามารถเดินทางไปในจังหวัดอื่นๆ หรือในพัทยาก็สามารถไปได้สะดวก ประกอบกับ site ที่ตั้งอยู่บน ถนน high way ซึ่งน่าจะสามารถทำเป็นจุดพักรถได้

เป็นบริเวณที่มีความเป็นธรรมชาติอยู่ ความหนาแน่นของอาคารค่อนข้างน้อย แต่ไม่มีพื้นที่ที่ติดทะเล

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

1.4.1.3 การเลือกอาคาร

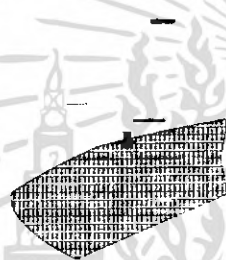
เกณฑ์ในการเลือกตัวอาคาร

1. รูปแบบของอาคาร มีลักษณะมีเอกลักษณ์ของไทย
2. เป็นกลุ่มอาคารที่มีความสูงไม่เกิน 2 ชั้น เป็นกลุ่มอาคารขนาดเล็ก มีการกระจายตัวอาคารตามแนวราบ เชื่อมกันด้วยลาน เป็นรูปแบบหนึ่งของ space ไทย
3. รูปแบบของอาคารที่สามารถรองรับ องค์ประกอบของโครงการได้อย่างเหมาะสม

1.4.2 การเข้าถึงโครงการ

1. จากเส้นทาง กรุงเทพ – ชลบุรี เข้าสู่เส้นทาง ชลบุรี – พัทยา เข้าสู่ตัวโครงการ
2. จากถนนสุขุมวิท เข้าสู่เส้นทาง ชลบุรี – พัทยา เข้าสู่ตัวโครงการ

1.4.3 สภาพแวดล้อมโดยรอบ

รูปที่ 1.4 พื้นที่โดยรอบโครงการ

ศูนย์ศิลปหัตถกรรมภาคตะวันออก ตั้งอยู่บนถนน ชลบุรี – พัทยา โดยมีอาณาเขตข้างเคียง ดังนี้

ทิศเหนือ	-	สวนมะพร้าว, ถนน ชลบุรี – พัทยา
ทิศใต้	-	สวนมะพร้าว บ้านชาวบ้าน
ทิศตะวันออก	-	โรงเรียนนานาชาติ
ทิศตะวันตก	-	สวนมะพร้าว

1.5 ขอบข่ายโครงการ

1. ส่วนขายสินค้าหัตถกรรมภาคตะวันออก

- 1.1 ส่วนโถง ขายหัตถกรรม ภาคตะวันออก
- 1.2 ส่วนประชาสัมพันธ์

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

- 1.3 ส่วนขายสินค้า
- 1.4 ส่วนพักผ่อน
- 1.5 ส่วนเจ้าหน้าที่
- 1.6 ส่วนคลังสินค้า

2. ส่วนนิทรรศการ

- 2.1 ส่วนโถงนิทรรศการ
- 2.2 ส่วนพักผ่อน
- 2.3 ส่วนประชาสัมพันธ์
- 2.4 ส่วนฝากของ
- 2.5 ส่วน Exhibition
- 2.6 ส่วนพักผ่อนและพักผ่อน
- 2.7 ส่วนเจ้าหน้าที่
- 2.8 ส่วนรองรับวิทยากร
- 2.9 ส่วนคลังพิพิธภัณฑ์
- 2.10 ส่วนซ่อมบำรุง
- 2.11 ห้องเทคนิค

3. ส่วนขายสินค้าหัตถกรรมภาคอื่น (คัตสรร)

- 3.1 ส่วนโถงขายสินค้า
- 3.2 ประชาสัมพันธ์
- 3.3 ส่วนขายสินค้า
- 3.4 ส่วนพักผ่อน
- 3.5 ส่วนเจ้าหน้าที่
- 3.6 ส่วนคลังสินค้า

4. ส่วนบริการนักท่องเที่ยว

- 4.1 โถงบริการนักท่องเที่ยว
- 4.2 ส่วนพักผ่อน
- 4.3 ส่วนประชาสัมพันธ์

5. ส่วนลานกลาง

- 5.1 ส่วนลานแสดงและอเนกประสงค์กลางแจ้ง
- 5.2 ส่วนพักผ่อน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

5.3 ส่วนเตรียมการแสดง

6. ส่วนขายอาหาร

6.1 ศูนย์อาหาร

6.2 ส่วนแผงลอย

6.3 ส่วนร้านอาหาร

7. ส่วนบริการสาธารณะ

7.1 ส่วนห้องน้ำ

7.2 ส่วนโทรศัพท์สาธารณะ

7.3 ส่วนพักผ่อน

8. ส่วนฝึกอบรม

9. ส่วนสำนักงาน

10. ส่วนร้านค้าหัตถกรรมให้เช่า

11. ที่จอดรถ

ขอบเขตของวิทยานิพนธ์

1. ส่วนขายสินค้าหัตถกรรม	128	ตรม.
2. ส่วนนิทรรศการหัตถกรรม	64	ตรม.
3. ส่วนบริการนักท่องเที่ยว	486	ตรม.
4. ส่วนลานกลาง	864	ตรม.
5. ส่วนขายอาหาร	612	ตรม.
6. ส่วนขายกาแฟ	100	ตรม.
7. Courtyard (Landscape)		

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการ 8 ไปใช้

พิจารณาหาขอบเขตของโครงการ

วัตถุประสงค์โครงการ	กิจกรรม	องค์ประกอบ
- ส่งเสริมการขายสินค้าโครงการหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ (otop)	- ขายสินค้าหัตถกรรมพื้นถิ่นภาคตะวันออกเฉียง	- ส่วนขายสินค้าหัตถกรรมพื้นถิ่นภาคตะวันออกเฉียง
- เผยแพร่และอนุรักษ์งานหัตถกรรมพื้นถิ่น แสดงถึงภูมิปัญญาขั้นพื้นฐานภาคตะวันออกเฉียง	- อบรมวิชาชีพหัตถกรรมพื้นถิ่นของภาคตะวันออกเฉียง - จัดนิทรรศการ	- ส่วนอบรมและฝึกอาชีพหัตถกรรมพื้นถิ่นในภาคตะวันออกเฉียง
- เป็นแหล่งพักผ่อนหย่อนใจให้แก่นักท่องเที่ยวและเป็นแหล่งบริการอำนวยความสะดวกแก่นักท่องเที่ยว	- บริการนักท่องเที่ยว - บริการประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวภาคตะวันออกเฉียง - บริการสาธารณะ - บริเวณพักผ่อน	- ส่วนให้ข้อมูลนักท่องเที่ยว - ส่วน ศาลา , ห้องน้ำ, ส่วนพักผ่อน
- เพื่อปลูกฝังค่านิยมในการให้คนไทยใช้สินค้าไทย	- จัดนิทรรศการ , สาธิตกรรมวิธีการผลิตและแสดงงานหัตถกรรมพื้นบ้าน	- ลานกิจกรรม - ส่วนแสดงงานหัตถกรรม
- เพื่อตอบสนองนโยบายการพัฒนาการท่องเที่ยวของรัฐบาล	- จัดแสดงสถานที่ท่องเที่ยวและให้ข้อมูลการท่องเที่ยวในภาคตะวันออกเฉียง	- ส่วนให้ข้อมูลนักท่องเที่ยว
- เพื่อส่งเสริมอาหารไทยให้เป็นที่รู้จักยิ่งขึ้น	- ให้บริการอาหารไทย	- ส่วนร้านอาหารไทย - ส่วนขายอาหารไทย

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

บทที่ 2

การศึกษาโครงการ

2.1 การศึกษางานหัตถกรรมพื้นบ้านภาคตะวันออก

2.1.1 ความหมาย ความเป็นมาและประเภทของงานหัตถกรรม

ความหมาย

ศิลปหัตถกรรมพื้นบ้าน คือ ศิลปหัตถกรรมที่เกิดจากฝีมือช่างของคนในท้องถิ่นหนึ่ง การประดิษฐ์สร้างสรรค์เป็นไปตามเทคนิคและรูปแบบที่ถ่ายทอดกันในครอบครัวโดยตรงจากพ่อแม่ ญาติ พี่น้อง โดยมิได้ประสงค์หลักเพื่อใช้ในชีวิตประจำวัน งานศิลปหัตถกรรมอาจถ่ายทอดหรือให้ อิทธิพลแก่กันและกันได้ หากแต่ต้องได้รับการปรับให้เข้ากับสภาพท้องถิ่นเฉพาะถิ่น จนเกิดเป็นเอกลักษณ์เฉพาะตัวหรือลักษณะของงานศิลปหัตถกรรมหรือหัตถกรรมพื้นบ้าน คือ ผลงานหรือ สิ่งประดิษฐ์ที่มีได้ทำเพื่อคนชั้นสูง

สาระสำคัญของศิลปหัตถกรรมพื้นบ้าน

1. สิ่งนั้นต้องเป็นผลงานของช่างนิรนามทำขึ้นเพื่อใช้สอยในชีวิตประจำวันของประชาชน ความงามที่ปรากฏมิได้เกิดจากความประสงค์ส่วนตัวของช่างเพื่อแสดงออกทางศิลปะ แต่มาจากความพยายามของช่างที่ฝึกฝนและผลิตงานนั้นสืบต่อมาจากหลายช่วงอายุ
2. สิ่งนั้นมีรูปแบบที่ง่าย ๆ มีความงามที่เกิดจากวัสดุธรรมชาติ และผ่านการใช้สอยมาเป็นเวลานานจนถึงปัจจุบัน
3. สิ่งนั้นโดยทั่วไปจะผลิตขึ้นเป็นจำนวนมาก และขายกันในราคาปรกติความงามเกิดจากการฝึกฝนและการทำซ้ำ ๆ กันมากกว่าความพยายามที่จะให้เป็นศิลปะ
4. สิ่งนั้นมีความเป็นธรรมชาติปรากฏอยู่มากกว่าความสละสลวยเพื่อความเป็นศิลปะเพื่อศิลปะ
5. สิ่งนั้นจะต้องแสดงลักษณะพิเศษ เฉพาะถิ่นหรือเอกลักษณ์ของถิ่นกำเนิด
6. สิ่งนั้นต้องปราศจากอิทธิพลอุตสาหกรรมคือการทำขึ้นด้วยมือ เท่านั้น

ความเป็นมาของงานหัตถกรรม

งานหัตถกรรมพื้นบ้าน เป็นงานที่เกิดจากฝีมือช่างคนในท้องถิ่น เป็นการทำกันสืบต่อกัน มาจากบรรพบุรุษ หรือได้รับการถ่ายทอดแลกเปลี่ยนกันมาจากเพื่อนบ้านในท้องถิ่นของตน และการถ่ายทอดแลกเปลี่ยนกันมาจากเพื่อนบ้านในท้องถิ่น ของตน และการทำงานหัตถกรรมมิได้ทำ เป็นอุตสาหกรรมหรือทำเป็นอาชีพหลัก ทำเพียงเพื่อจ่ายแจก แลกเปลี่ยนกัน อาจจะทำเฉพาะเวลาว่างจากการประกอบอาชีพหลัก คือ การทำไร่ ทำนา หัตถกรรมเหล่านี้ มีจะมีรูปแบบและ

เอกลักษณ์ของท้องถิ่นที่แตกต่างกัน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

อย่างไรก็ตามจุดประสงค์ที่ทำงานหัตถกรรมนั้นเห็นว่าทำจากประโยชน์ในการใช้สอยเป็นสำคัญ ส่วนคุณค่าทางศิลปะนั้นเกิดขึ้นมาภายหลังจากความสามารถของช่าง ซึ่งทำได้ชิ้นจำนวนมาก

งานศิลปหัตถกรรมพื้นบ้านเป็นผลงานของชาวบ้านหรือกลุ่มชนในท้องถิ่นต่างๆ ที่มีเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรม ความเป็นอยู่ชนบประเพณี หรือภาษาพูดอย่างหนึ่งอย่างใดร่วมกัน และผลงานนั้นมีองค์ประกอบของสิ่งแวดล้อมของสิ่งแวดล้อมของชุมชนนั้นประกอบด้วย จุดมุ่งหมายของการสร้างงานเหล่านั้นเพื่อประโยชน์ใช้สอยเป็นสำคัญ ส่วนคุณค่าทางศิลปะเป็นผลที่เกิดขึ้นภายหลัง

แต่เดิมนั้นสังคมไทยส่วนใหญ่ เป็นสังคมแบบชาวนา หรือสังคมเกษตรกรรม เป็นสังคมที่ต้องพึ่งตนเองเป็นหลักมีลักษณะเศรษฐกิจที่พึ่งตนเองได้ คือ จะต้องมีความพร้อมในด้านปัจจัยสี่ในการดำรงชีวิต แม้จะต้องพึ่งพาแลกเปลี่ยนปัจจัยอื่นภายนอกบ้างแต่ก็เป็นส่วนน้อย ดังนั้นสังคมลักษณะนี้จึงเป็นสังคมที่มีความสมบูรณ์ในตัวเอง คือมีผลผลิตอันเป็นปัจจัยในการดำรงชีพครบถ้วนอยู่ในสังคมหรือในหมู่บ้านของตน ไม่ว่าจะเป็เครื่องมือเครื่องใช้ หรือแม้แต่ปัจจัยสี่ในการดำรงชีวิตก็มีพร้อมในการดำรงชีวิตของตน ในแต่ละท้องถิ่นสามารถดำรงชีวิตได้ตามอิสระ มีการติดต่อแลกเปลี่ยนน้อยมาก ทำให้แต่ละท้องถิ่นพยายามสร้างเครื่องมือเครื่องใช้เพื่อให้เกิดความสะดวกสบายในการดำรงชีพของตน จนเกิดเป็นงานศิลปหัตถกรรมและงานหัตถกรรมพื้นบ้าน พื้นถิ่น ขึ้นมา มูลเหตุที่ทำให้เกิดงานหัตถกรรมเนื่องจาก

1. ความจำเป็นในการดำรงชีพ งานศิลปหัตถกรรมที่เกิดจากความจำเป็นในการดำรงชีพนั้นมีมากมาย เป็นศิลปหัตถกรรมหรืองานหัตถกรรมที่เกิดจากความจำเป็นในการดำรงชีพและได้รับการสร้างสรรค์สืบทอดต่อกันมาหลายชั่วอายุคน จนมีคุณภาพและรูปแบบที่เหมาะสมกับการใช้สอยและมีเอกลักษณ์เฉพาะถิ่นที่แตกต่างกันไป ตามประเพณีนิยมของแต่ละถิ่นที่ ซึ่งมีมากมายเกินกว่าจะนำมาแจกแจงได้หมด นอกจากความจำเป็นในการดำรงชีพ ที่เป็นมูลเหตุในการสร้างงานศิลปหัตถกรรมพื้นบ้านแล้วลักษณะของภูมิประเทศและสิ่งแวดล้อม ยังมีส่วนร่วมในการผลักดันในการสร้างสรรค์ศิลปหัตถกรรมพื้นบ้านขึ้นมา

2. สภาพภูมิศาสตร์และสิ่งแวดล้อม ลักษณะทางภูมิศาสตร์ของท้องถิ่นไม่ว่าจะเป็นภูมิประเทศ ลักษณะภูมิอากาศ ตลอดจนสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติ อื่นๆเข้ามามีบทบาท เป็นองค์ประกอบหลักให้เกิดการสร้างสรรค์ศิลปหัตถกรรมและหัตถกรรมพื้นบ้าน เช่นการสร้างบ้านเรือนตามริมน้ำริมคลอง ในบริเวณภาคกลาง

3. ชนบ ประเพณี ความเชื่อ ศาสนา ในอดีตคนไทยยังมีได้นับถือศาสนา พุทธ ศาสนาอิสลาม ศาสนาฮินดู ยังมีความเชื่อเรื่องภูตผี โสยศาสตร์ รวมไปถึงสิ่งที่เป็นสิ่งที่ยึดเหนี่ยวจิตใจเป็นมูลเหตุอย่างหนึ่งซึ่งก่อให้เกิดงานหัตถกรรมพื้นบ้าน ขึ้นในท้องถิ่นต่างๆ ลักษณะการสร้างงานเอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ของไทยแต่โบราณนั้นมีลักษณะเป็นงานหัตถกรรมในครอบครัวที่มีลักษณะเฉพาะสิ่งที่ทำสืบทอดกันมาจากบรรพบุรุษเป็นส่วนมาก วิธีสอนกันแบบพ่อสอนลูกหรือการถ่ายทอดกันตามครอบครัว หรือในสกุลช่างท้องถิ่นเป็นส่วนใหญ่ การสอนมีลักษณะการฝึกฝนให้เกิดความชำนาญมากกว่าจะเรียนรู้ทฤษฎีที่แน่นอน หรือกฎเกณฑ์ตามหลักวิชาการของงานศิลปหัตถกรรม และ หัตถกรรมพื้นบ้านจะสืบทอดมาจากแบบดั้งเดิม แม้จะมีการเปลี่ยนแปลงบ้างก็เป็นไปตามกาลเวลา และ อิทธิพลทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรมใหม่ๆ ที่รับจากต่างถิ่นมักเป็นการเปลี่ยนแปลงเพื่อให้เข้ากับความต้องการของผู้ใช้และวัสดุใหม่ๆ ที่เข้ามาช่วยให้เกิดความสะดวกในการสร้างสรรค์ แทนวัสดุท้องถิ่นที่นับวันจะหมดไป และหายาก

วิธีการสร้างงานศิลปหัตถกรรมและหัตถกรรมพื้นบ้านของไทยมักเป็นสิ่งที่สร้างขึ้นด้วยช่างคนเดียว ตั้งแต่ต้นจนสำเร็จ มากกว่าจะเป็นการทำด้วยวิธีการแบ่งงานกันทำคนละขั้นตอน อย่างงานอุตสาหกรรม กรรมวิธีการผลิตก็เป็นไปอย่างพื้นๆ ไม่มีเครื่องจักรหรือเทคโนโลยีเข้าช่วย เทคนิค วิธีการทำ ตลอดจนรูปแบบและลวดลายเป็นสิ่งที่ได้ถ่ายทอดต่อกันมา จากบรรพบุรุษเป็นหลัก เป็นวิธีการที่เป็นธรรมชาติ เรียบง่าย และมีความประสานกลมกลืนกัน ทำให้เกิดความงามที่มีลักษณะเฉพาะถิ่น และมีลักษณะที่ต่างไปจากงานศิลปะหรืองานอุตสาหกรรมต่างๆ ที่แพร่หลายในปัจจุบัน

ประเภทงานหัตถกรรม

งานศิลปหัตถกรรมและหัตถกรรมพื้นบ้านของไทยที่อยู่ในท้องถิ่นต่างๆมีหลายประเภทส่วนมากเป็นเครื่องมือเครื่องใช้ที่จำเป็นในการดำรงชีวิตและประเภทที่ทำขึ้นเพื่อสนองความเชื่อถือตามประเพณีและศาสนา จำแนกเป็นประเภทต่างๆได้ดังนี้

1. เครื่องปั้นดินเผา ได้แก่ ภาชนะที่ใช้ในชีวิตประจำวัน ทั้งที่เป็นดินเผาและดินเผาเคลือบ น้ำยาชนิดต่างๆมีเกือบทุกภาคของประเทศซึ่งกรรมวิธีการผลิตและเอกลักษณ์แตกต่างกันไป
2. การทอผ้าและการเย็บปักถักร้อย ได้แก่การทอผ้าในท้องถิ่นต่างๆ ทั้งการทอผ้าไหม ผ้าฝ้าย และผ้าชนิดต่างๆ
3. การแกะสลัก ได้แก่การแกะสลักเพื่อใช้เป็นเครื่องมือเครื่องใช้ด้วยวัสดุต่างๆ เช่น การทำครกหิน การแกะสลักไม้
4. หัตถกรรมโลหะ ได้แก่งานหัตถกรรมโลหะชนิดต่าง ๆ ตั้งแต่การทำเครื่องมือเครื่องใช้ด้วยเหล็ก เช่น ทำมีด พร้า ฆาตุธ
5. เครื่องจักสาน ได้แก่การสานและถักภาชนะอื่นๆ เพื่อใช้เป็นเครื่องใช้ต่างๆด้วย ไม้ไผ่ หวาย กก เขื่อน ป่าน ปอ กระจูด ไบลาน ไบลำเจียก ไบเตย และย่านลิเภา ฯลฯ การทำเครื่องมือจักสานและการถัก เป็นหัตถกรรมที่ยังมีการทำกันอยู่อย่างแพร่หลาย มีการทำกระจัดกระจายอยู่ตามท้องถิ่นของประเทศ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

6. การก่อสร้าง ได้แก่งานสถาปัตยกรรมพื้นบ้านทั่วไป ตั้งแต่อาคารบ้านเรือนและการก่อสร้างฟิงฟักชั่วคราวและการก่อสร้างอาคารที่เกี่ยวข้องกับพุทธศาสนา งานประเภทนี้จะมีรูปแบบแตกต่างกันไปตามความนิยมของท้องถิ่น ที่พักอาศัยชั่วคราว และมีหลายชนิด ที่สร้างขึ้นตามความนิยมของท้องถิ่น

นอกจากนี้อาคารสิ่งก่อสร้างขึ้นเนื่องด้วยพุทธศาสนา เช่น โบสถ์ วิหาร เป็นต้น สิ่งก่อสร้างเหล่านี้ อาจจัดเป็นงานศิลปกรรมทางพุทธศาสนาแยกจากศิลปหัตถกรรมพื้นบ้านก็ได้ เพราะในบางท้องถิ่นมีการแสดงลักษณะท้องถิ่นอย่างชัดเจน

7. ภาพเขียน ได้แก่งาน จิตรกรรมหรืองานภาพเขียนสี และภาพลายเส้น งานประเภทนี้มักเกี่ยวกับพุทธศาสนาเป็นส่วนมาก ซึ่งนิยมเขียนกันตามฝาผนังโบสถ์

8. การปั้นรูปและลวดลายประดับ ได้แก่งานประติมากรรมทั้งหลาย การปั้นลวดลายประดับอาคารสิ่งก่อสร้างต่างๆ งานประติมากรรมประเภทนี้แต่เดิมเกี่ยวเนื่องอยู่กับพุทธศาสนาเป็นส่วนใหญ่ จะมีลักษณะเป็นหัตถกรรมพื้นบ้านแท้ๆ

9. การทำเครื่องกระตาศ ได้แก่การทำกระตาศพื้นบ้านเป็นการทำกระตาศสำหรับใช้การตกแต่งในงานเทศกาล แต่ปัจจุบันไม่นิยมทำกัน

10. ประเภทเบ็ดเตล็ด เป็นงานหัตถกรรมพื้นบ้านที่ไม่อาจจัดเป็นประเภทใดได้แน่นอน และไม่ใคร่ทำแพร่หลาย ไม่เป็นที่รู้จักมากนัก ซึ่งมีอยู่หลายชนิด เช่น การจัดดอกไม้ การแกะสลักผลไม้

ประเภทของงานหัตถกรรมจำแนกตามวัสดุ

งานหัตถกรรมในประเทศไทยแยกตามวัสดุและวิธีทำ ซึ่งมีอยู่ 9 ประเภทดังนี้

1. เครื่องไม้
2. เครื่องทอ
3. เครื่องหนัง
4. เครื่องจักสาน
5. เครื่องรัก
6. เครื่องกระตาศ
7. เครื่องดิน
8. เครื่องโลหะ
9. เครื่องหิน

2.1.2 วิวัฒนาการของหัตถกรรมพื้นบ้านไทย

ประวัติความเป็นมา

งานหัตถกรรมไทยมีมาแต่โบราณ มีความผูกพันกับความเป็นอยู่ของคนไทยมาเป็นเวลานาน เนื่องจากหัตถกรรมไทยนั้นทำกันเพื่อประโยชน์ในการใช้สอยกันในครอบครัว โดยมีหลักฐานทางประวัติศาสตร์และการขุดค้นทางโบราณคดี ทำให้ทราบว่าคนบนดินแดนที่ประเทศไทยในปัจจุบันมีฝีมือในงานหัตถกรรมมาตั้งแต่ 10,000 ปี 5,000 ปี มาแล้วส่วนใหญ่เป็นผลิตภัณฑ์หัตถกรรมประเภทที่ใช้ในชีวิตประจำวัน อาทิ เครื่องจักสาน เครื่องดินเผา เครื่องปั้น

รูปแบบหัตถกรรมที่ผลิตเป็นสินค้าในยุคแรก เริ่มต้นผลิตเป็นหัตถกรรมพื้นบ้านเป็นอุตสาหกรรมในครัวเรือน ซึ่งเป็นระบบการผลิตที่ใช้ฝีมือและแรงงานสมาชิกในครอบครัวโดยใช้วัสดุที่หาได้ภายในท้องถิ่น อาทิ กก ไม้ หวาย เป็นต้น หัตถกรรมในช่วงแรกมีลักษณะเรียบง่าย คำนึงถึงประโยชน์ใช้สอยเป็นหลัก และมีเอกลักษณ์ที่ต่างกันไปในแต่ละท้องถิ่น เนื่องจากอิทธิพลของสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติ ตลอดจนวัฒนธรรมประเพณีที่ต่างกันไป การผลิตที่จะทำเพื่อใช้สอยในแต่ละครัวเรือน จะนำมาซื้อขายแลกเปลี่ยนกันบ้างแต่ก็ภายในวงจำกัด อยู่ในระดับพื้นถิ่น ต่อมาด้วยความเจริญมากขึ้น การค้าขายขยายตัวออกไปอย่างกว้างขวาง ผลิตภัณฑ์บางประเภทได้รับความนิยมและเป็นที่ต้องการมากขึ้น รูปแบบการผลิตสินค้าหัตถกรรมจึงเปลี่ยนไป มีการจ้างช่างฝีมือจากครอบครัวอื่นมาช่วยในการผลิตเพื่อให้ได้ผลผลิตมากขึ้น นับเป็นจุดเริ่มของระบบการผลิตแบบโรงงานในเวลาต่อมา

หัตถกรรมในปัจจุบัน

การผลิตหัตถกรรมไทยในปัจจุบัน มีอยู่ 2 ลักษณะ คือหัตถกรรมพื้นบ้านซึ่งทำกันภายในครอบครัว และกระจายอยู่ตามชนบทซึ่งทำการเพาะปลูกเป็นอาชีพหลักและการผลิตในเชิงอุตสาหกรรมที่อยู่ในรูปโรงงานอุตสาหกรรมขนาดย่อมและขนาดกลาง ได้เริ่มพัฒนาในช่วงหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 เป็นต้นมา ส่วนตลาดที่รองรับนั้นแตกต่างกันออกไป โดยสินค้าหัตถกรรมบางประเภทยังไม่เป็นที่นิยมแพร่หลาย จึงยังคงมีตลาดค่อนข้างจำกัดอยู่ในระดับท้องถิ่น ทำการผลิตเพื่อตอบสนองการภายในประเทศ ได้แก่ เครื่องจักสาน เล็กๆน้อยๆ สินค้าบางประเภท ได้รับความนิยมจากนักท่องเที่ยวซึ่งอยู่ตามแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญ นอกจากนี้สินค้าหัตถกรรมบางประเภทได้รับความนิยมแพร่หลายและสามารถส่งไปจำหน่ายยังต่างประเทศ เช่น ธัญมณี เครื่องประดับ เครื่องเรือนไม้ หวาย เป็นต้น

2.1.3 ความสำคัญของหัตถกรรมพื้นบ้านไทย

ด้านศิลปวัฒนธรรม

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ศิลปหัตถกรรมไทยเป็นงานศิลปะที่มีเอกลักษณ์เฉพาะตัวซึ่งแตกต่างกันไปตามถิ่นที่กำเนิด รูปแบบ วัสดุที่ใช้ ทั้งที่เป็นสิ่งของที่ใช้ประโยชน์เหมือนกัน เป็นของสิ่งเดียวกัน ชนิดเดียวกัน แต่อยู่ในท้องถิ่นที่ต่างกัน ก็อาจจะไม่เหมือนกัน ทั้งนี้เนื่องจากความเชื่อ แบบแผนที่ปฏิบัติ สืบเนื่องกันต่อมาตามวัฒนธรรมพื้นบ้าน

เอกลักษณ์ที่สำคัญของหัตถกรรมไทย สร้างขึ้นมาจากรอบวันดาลจากสิ่งแวดล้อมรอบๆตัว ไม่ว่าจะเป็นสภาพธรรมชาติ ความเป็นอยู่และความเชื่อทางชนบประเพณีแล้วนำมาถ่ายทอดออกมาในรูปแบบของศิลปะ และสร้างรูปแบบขึ้นใหม่ จึงมีลักษณะเป็นตามถิ่นที่กำเนิด สอดคล้องกับประโยชน์ใช้สอยที่มอยู่ในชีวิตประจำวัน คุณค่าในด้านเนื้อหาสาระนั้น จะเห็นได้ว่ามาดกด้านศิลปวัฒนธรรมนั้นได้สะท้อนให้เป็นความนึกคิดและค่านิยมของคนในแต่ละยุคสมัยออกมาในรูปของความงามมากกว่าความเป็นพิษเป็นภัย

การอนุรักษ์ศิลปหัตถกรรม

ประเทศไทยอยู่ในเขตอากาศร้อน ชื้น มีแลลง มด ปลวก ศิลปะและเครื่องใช้พื้นบ้านจึงผุพังไปตามกาลเวลา และยังมีปัญหาเรื่องเกี่ยวกับค่านิยมและผู้ที่มีฝีมือใต้นการทำศิลปหัตถกรรมประเภทต่างๆ ลดจำนวนลง ตลอดจนวัสดุหรือวัตถุดิบก็ร่อยหรอลงไปและมีวัสดุสังเคราะห์เข้ามาแทนที่ เปล่านี้ล้วนเป็นอุปสรรคต่อการอนุรักษ์หรือส่งเสริมศิลปหัตถกรรมทั้งสิ้น ปัญหาและอุปสรรคในด้านนี้ทางรัฐบาลได้จัดทำโครงการหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์เพื่ออนุรักษ์และส่งเสริมอาชีพหัตถกรรม

ด้านเศรษฐกิจ

เพิ่มทรัพยากรภายในประเทศ ผลิตภัณฑ์หัตถกรรมไทยได้พัฒนาจากการผลิตในระดับท้องถิ่นเป็นวัตถุดิบในการผลิต ก่อให้เกิดการนำทรัพยากรที่มีอยู่ในท้องถิ่นเป็นวัตถุดิบในการผลิต ก่อให้เกิดการนำทรัพยากรที่มีอยู่ในประเทศมาใช้ประโยชน์โดยกระบวนการผลิตเพื่อเพิ่มมูลค่าทำให้สามารถขยายได้ในราคาสูง

การเพิ่มการจ้างงาน เนื่องจากผลิตภัณฑ์หัตถกรรมไทยมีลักษณะการผลิตที่ใช้แรงงานจำนวนมาก ส่วนใหญ่เป็นแรงงานในช่วงนอกฤดูการเพาะปลูก

การพัฒนาชนบท การผลิตสินค้าหัตถกรรมส่วนใหญ่การดำเนินการในลักษณะของการดำเนินการในลักษณะของครัวเรือน และโรงงานอุตสาหกรรมขนาดย่อม ซึ่งกระจายอยู่ตามภูมิภาคต่างๆทั่วประเทศ โดยอาศัยแรงงานและวัตถุดิบที่มีอยู่ในท้องถิ่นหากการผลิตเพื่อสนองความต้องการของตลาดในระดับท้องถิ่นเป็นหลัก และใช้ทุนในการดำเนินการไม่มากนัก สามารถจัดตั้งกิจการได้ง่ายการส่งเสริมหัตถกรรมไทยจึงมีการกระจายไปสู่ท้องถิ่นต่างๆ โดยเฉพาะในแถบที่ทำการเกษตรเพื่อผลิตสินค้าหัตถกรรมเป็นอาชีพรอง นอกจากนี้ยังเป็นการสร้างงานในชนบทและชลออกการออกแบบเข้าสู่เมืองหลวงอันสามารถผ่อนคลาญปัญหาด้านสังคมลงได้ระดับหนึ่ง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

2.2 ประวัติและวิวัฒนาการของตลาดไทย

ตลาดในอดีต

สังคมไทยในอดีต หรือแม้ในปัจจุบันในพื้นที่คงความเป็นชนบทอยู่ ตลาดไม่ได้เป็นเพียงสถานที่ซื้อขายสินค้าเท่านั้น ตลาดมีบทบาทสำคัญในสังคมพื้นบ้าน โดยเป็นศูนย์กลางแลกเปลี่ยนสินค้าและบริการระหว่างคนในท้องถิ่นและคนต่างถิ่น สำหรับคนในท้องถิ่นด้วยกัน ตลาดเป็นสถานที่สาธารณะสำคัญสำหรับการพบปะเจรจา สื่อสาร สัมพันธ์กันระหว่างชาวบ้าน เป็นสถานที่สังสรรค์ระหว่างหนุ่มสาว เป็นสถานที่รับรูปแพร่กระจาย ข่าวสาร ในขณะที่เดียวกันสำหรับคนต่างถิ่นที่เป็นผู้นำสินค้า บริการ ตลอดจนข่าวสารจากดินแดนอื่นเข้ามาในหมู่บ้านหรือในทางกลับกัน นำกลับออกไปสู่ต่างถิ่น ดังนั้นตลาดจึงเหมือนประตูสู่สังคมโลกกว้างหรือเป็นช่องทางรับรู้สังคมภายนอกมักจึงมีการกล่าวถึงตลาดในบานะองค์ประกอบสำคัญของชุมชนรองจากวัง และวัด

วิถีของคนไทยผูกพันกับแม่น้ำ ลำคลอง มาช้านาน การค้าขายเป็นหนึ่งในอาชีพสำหรับสมัยนั้น จนกระทั่งประมาณสมัยรัชกาลที่4-5 ตลาดของกรุงเทพฯได้รับการเปลี่ยนแปลงขนาดใหญ่ "ตลาดน้ำ" ได้รับการยกขึ้นมาไว้บนบกตามถนนสองฝั่งคลอง โดยมีลักษณะการก่อสร้างแบบเดียวกับตลาดในปีนัง และสิงคโปร์ จำหน่ายอาหารและเครื่องใช้ต่างๆเปิดบริการเฉพาะเวลากลางวัน

ย่านการค้า

เดิมทีนั้นหากชุมชนใดมีประชากรอยู่หนาแน่น ขนาดของตลาด จำนวนร้านค้า ประเภทสินค้า ก็จะมากหรือใหญ่ตามกันไป จนกลายเป็นที่รู้จักกันทั่วไป มีคนต่างบ้านต่างชุมชนแวะมารับบริการหรือซื้อขายสินค้า จนขยายแพร่กิจการออกมานอกตลาดกลายเป็นย่านการค้า หรือบางแห่งมีกิจกรรมธุรกิจการค้าเกิดต่อเนื่องเป็นบริเวณย่านค้าของคนจีน เช่น เยอวราช ที่ประกอบด้วยตลาดหลายแห่ง และร้านค้านานาชาติที่ต่อมากลายเป็นศูนย์กลางธุรกิจกรุงเทพฯ หรือบางลำพูที่กิจกรรมธุรกิจได้ขีดเฉพาะเท่านั้น หากกระจายอยู่ตามร้านค้าห้องแถวโคตรรอบ

ตลาดหรือย่านเหล่านี้จะติดกับเส้นทางคมนาคม ได้แก่ แม่น้ำ ลำคลอง ทางรถไฟ ในอดีตและถนนในปัจจุบัน เช่น การค้าในบางลำพู (คลองบางลำพู) ประตูน้ำ (คลองแสนแสบที่มีประตูเปิดปิด) สะพานควายมีคลองและถนนพหลโยธินภายหลัง วงเวียนใหญ่(คลองและสถานีรถไฟสายมหาชัย) เป็นต้น ย่านการค้าหลายแห่งขยายตัวออกไปไกล แต่มีกิจกรรมหรือสินค้าคล้ายกันจนเป็นที่รู้จัก เช่น เวียง(เครื่องไฟฟ้า) วรจักร (อุปกรณ์รถยนต์) บรรทัดทอง (ขนสินค้าหรือเครื่องยนต์มือสอง) ย่านการค้าเหล่านี้ล้วนเป็นที่รู้จักกันในอดีตทั้งในหมู่ชาวกรุงเทพฯ และคนต่างจังหวัด แม้ปัจจุบันย่านต่างๆเหล่านี้เปลี่ยนไปตามยุคสมัย หลายแห่งถูกรื้อเลิกไป เช่น สนามหลวง บรรทัดทอง หลายแห่งถูกย้ายหรือกำลังจะย้ายไปที่อื่นๆ เช่น ร้านหนังสือสนามหลวง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

กับดอกไม้ปากคลองตลาด เป็นต้น หลายแห่งยังคงอยู่แต่อาคารสถานที่เปลี่ยนไปให้ทันสมัย ใหญ่โต เช่น ประตูน้ำ หรือโบ๊เบ๊ เป็นต้น

รูปแบบตลาดและย่านการค้า

ตลาดพื้นถิ่นอาจเป็นลานดินกว้าง ที่เปลี่ยนจากลานกลางหมู่บ้าน ช้างวัด ปากทางเข้าหมู่บ้าน ตลาดประเภทนี้ผู้ซื้อและผู้ขายจะมาชุมนุมในช่วงเช้า สาย บ่าย เมื่อเลิกราฟอค้าแม่ค้าต้องกวาดทำความสะอาด หาบ กระจาด กระบุง กลับบ้าน หากกิจกรรมเกิดต่อเนื่องทั้งวันหรือเกิดขึ้นประจำ อาจมีการก่อสร้างเพิงไม้ที่มีลักษณะชั่วคราวหรือถาวร ร้านค้าอาจเป็นเพียงแคร่ยกพื้นเพื่อความสะอาด ตลอดจนสร้างชั้นไม้ ใต้ เพื่อแสดงสินค้าตลาด ลักษณะเช่นนี้ยังคงพบเห็นได้ตามชนบท หรือแม้แต่ในหัวเมืองต่างๆ เช่นที่จังหวัดตราด ตลาดสดตอนเช้า ชาวบ้านหาบข้าวของแผงลอยขายอาหารสด ผลไม้ จนสายเปลี่ยนเป็นอาหารและสินค้าอื่นๆ ไปจนเย็น และเปลี่ยนเป็นร้านค้าอาหารรถเข็นนานาชาติจนค่อนข้างดีก ทั้งครั้งที่เปลี่ยนกิจกรรมจะมีการทำความสะอาดอย่างดี ทำให้ตลาดแห่งนี้ดูมีชีวิตชีวาเปลี่ยนแปลงในวันๆหนึ่ง

สำหรับตลาดรุ่งนึ่งที่เป็นอาคารประเภทโรงเรียนขนาดใหญ่ ในอดีตจะเป็นโครงสร้างไม้ มาเปลี่ยนเป็นโครงสร้างคอนกรีตหรือโครงหลังคาเหล็กภายใน ซึ่งหลายแห่งที่ยังคงมีรูปแบบน่าศึกษาอย่างยิ่ง สำหรับอาคารที่ปรากฏอยู่คู่กับตลาด เห็นจะได้แก่ ห้างแถวหรือตึกแถว ด้วยรูปแบบที่ปรับเปลี่ยนจนเหมาะสมกับสภาพทางสังคมและเศรษฐกิจ ห้างแถวจึงเป็นที่นิยมทั่วประเทศ เพราะเจ้าของสามารถปรับการใช้สอยให้ตรงประเภทสินค้าและบริการทุกอย่าง เช่น ตั้งแต่ตู้เสื้อผ้า ข้าวสาร วัสดุก่อสร้าง ไปจนถึงร้านอาหาร

ดังนั้นย่านการค้าสมัยต่อมาที่กล่าวมาส่วนใหญ่คือแนวยาวของห้างแถว หรือตลาดที่รายล้อมด้วยห้างแถว

จนกระทั่งปี พ.ศ.2468 การค้าปลีกได้เริ่มขยายตัวขึ้นในรูปร้านสหกรณ์และได้รับความนิยมแพร่หลายในปี พ.ศ.2491

ศูนย์การค้า

ย่านการค้ามักค่อยทยอยเกิดขึ้นตามอย่างกันโดยธรรมชาติ แต่ศูนย์กลางค้ามักเกิดขึ้นโดยการพัฒนาร่วมกันทันที โดยในช่วงแรกของศูนย์การค้ามักมีสภาพเป็นเสมือนกลุ่มห้างแถวรายล้อมตลาดสดและเปลี่ยนมาเป็นโรงภาพยนตร์ภายหลัง ตัวอย่างสำคัญได้แก่ ศูนย์การค้าสยามสแควร์ (ประมาณปี พ.ศ. 2510) ที่ประกอบด้วยห้างแถวจำนวนมากรายล้อมโรงภาพยนตร์ และโรงโบลิ้ง เมื่อศูนย์การค้าสยามสแควร์ประสบความสำเร็จก็กลายเป็นแม่แบบให้เกิดศูนย์การค้าประเภทนี้มากมาย ทั้งในกรุงเทพฯและต่างจังหวัด เช่น ศูนย์การค้าโคลิเซียม (โรงเอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภาพยนตร์โคลีเซียม) ย่านการค้าสามย่าน มีโรงภาพยนตร์สามย่านและตลาดสามย่าน ศูนย์การค้า
ลาดพร้าว ศูนย์การค้านวนิรต์ (สาธิตประดิษฐ์) เป็นต้น

หลังจากที่การค้าระบบเดิมในตึกแถวเริ่มเสื่อมความนิยมลง ห้างสรรพสินค้าก็ก้าวเข้ามา
แทนที่

ห้างสรรพสินค้า

ห้างสรรพสินค้า หรือร้านค้าขนาดใหญ่ที่จำหน่ายสินค้านานาชนิดนั้น ดูเหมือนจะเกิด
ขึ้นมาแต่สมัยอดีต เดิมเป็นการตั้งร้านจำหน่ายสินค้าจากต่างประเทศโดยเฉพาะยุโรป เรียกว่าส
โตร์ (Store) ร้านเหล่านี้มักจะขายสินค้านอก คุณภาพดี ราคาแพง มีจำหน่ายเฉพาะแห่ง ในขณะที่
ที่สินค้าพื้นบ้านเป็นสินค้าคุณภาพไม่ดี ราคาถูก มีจำหน่ายทั่วไป ร้านโตร์หรือห้างร้านค้าขนาด
ใหญ่ ขายสินค้าต่างประเทศที่ยังดำรงอยู่มาจนถึงปัจจุบัน เช่น ห้างเซ็นทรัล ห้างได้ฟ้า เป็นต้น

สำหรับห้างสรรพสินค้าแบบปัจจุบันแห่งแรกคงเป็นห้างสรรพสินค้าโตมารูที่มาจากญี่ปุ่น
โดยห้างแรกตั้งอยู่ในศูนย์การค้าตึกแถว คือศูนย์การค้าราชประสงค์ ศูนย์การค้านี้เป็นที่โด่งดังมี
ชื่อเสียง ผู้คนนิยมไปเที่ยวชม มีสินค้าญี่ปุ่น และที่สำคัญมีขนาดใหญ่โตขนาด 10 ห้อง และมีเพียง
2 ชั้น แต่ก็มี การติดตังบันไดเลื่อนจนเป็นที่ฮือฮาในครั้งนั้น ตรงข้ามห้างโตมารู มีร้านพลาสติกแห่ง
แรกเช่นกัน คือวิมปีแอมเบอร์เกอร์เจ้าแรกที่คนรุ่นเก๋ารู้จักดี ศูนย์การค้าราชประสงค์ที่มีห้างโตมารู
(ในราวปี พ.ศ. 2515) จึงเกิดห้างสรรพสินค้าอื่นๆ เช่น เซ็นทรัล สีลม และวังบูรพา ศูนย์การค้า
ราชดำริย้ายมาเปิดใหม่ (โตมารู) สยามเซ็นเตอร์ และแห่งอื่นๆ ต่อมาศูนย์การค้าเหล่านี้ต่างได้รับ
ความนิยมมากน้อยตามตำแหน่งที่ตั้งที่มีชื่อเสียงและเศรษฐกิจของประเทศ

มาจนปี พ.ศ. 2525 เป็นยุคทองของศูนย์การค้า เศรษฐกิจของประเทศมีความเจริญเกิด
การคมนาคมที่เดินอย่างมา ทั้งโครงการที่พักอาศัย โรงแรม ราวถึงศูนย์การค้าใหญ่หลายแห่ง ส่วน
ใหญ่จะตั้งอยู่ในจุดที่มีการสัญจรผู้คนมากมาย ตัวอย่างเช่น ศูนย์การค้าเซ็นทรัลลาดพร้าว (จุดติด
พหลโยธิน วิทยาวดี และลาดพร้าว) มานูญครอง (พญาไท พระรามที่ 1) โรบินสันสีลม (สีลม
พระรามที่ 4) โรบินสัน (อนุสาวรีย์ชัยสมรภูมิ) พันธุ์ทิพย์พลาซ่า (เพชรบุรี-ราชปรารภ)

ศูนย์การค้าเหล่านี้นอกจากมีจำนวนร้านค้ามากมาย ยังรวมไปถึงขนาดใหญ่โต จำนวน
ชั้นรวมถึงกิจกรรมต่างๆเข้าด้วยกัน เช่น ศูนย์การค้ามานูญครอง มีร้านค้า ห้างสรรพสินค้า ตลาด
สด สวนอาหาร (เกิดขึ้นเป็นแห่งแรก) สวนสนุก (แห่งแรก) ห้องประชุมขนาดใหญ่ สำนักงาน
และโรงแรม (กำลังก่อสร้าง) สยามเซ็นเตอร์ มีร้านค้าตลาดหลักทรัพย์ (ย้ายไปแล้ว) หลักสี่
พลาซ่า มีห้างสรรพสินค้า และสำนักงาน จนถึงศูนย์การค้าปัจจุบันมีประเภทต่างๆมากมาย เช่น
โรงภาพยนตร์หลายโรงในปัจจุบัน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ปี พ.ศ. 2537 ยุคใหม่ของธุรกิจศูนย์การค้าน่าสนใจมากขึ้น เกิดการร่วมทุนเพื่อพัฒนา ศูนย์การค้าให้ก้าวเข้าสู่คอมเพล็กซ์ขนาดใหญ่ ตัวอย่างเช่น เซ็นทรัล บางนา ซิตี คอมเพล็กซ์ (การร่วมทุนระหว่างเซ็นทรัล กับ 4 กลุ่มนักธุรกิจชื่อดัง) เซ็นทรัลพระราม 3 สาธุประดิษฐ์ (เซ็นทรัล ร่วมทุนกับ กลุ่มบุญนำทรัพย์) ซิคอนสแควร์ (มีห้างโรบินสัน กับ สยามจัสโก้) พิวเจอร์ พาร์ค พลาซ่า บางแค เป็นต้น

ศูนย์การค้าในปัจจุบันไม่ว่าจะเป็นเสรีเซ็นเตอร์ เซ็นทรัลบางนา พิวเจอร์ พาร์ค บางแค เดอะมอลล์บางแค ซิคอนสแควร์ ที่ใหญ่ติดอันดับ 1 ใน 5 ของโลก กลายเป็นศูนย์การค้าขนาดใหญ่ มีกิจกรรมต่างๆมากมาย มีร้านขายสินค้านานาชนิดตลอดจนร้านอาหาร ธนาคาร โรงพิมพ์ สำนักงานต่างๆ สวนสนุก สวนน้ำ รถเหาะ เป็นต้น

ตลาดไทยปัจจุบัน

ตลาดและศูนย์การค้ากับคนไทยวันนี้

ผลจากการพัฒนาประเทศในช่วงเวลาไม่นานนัก ทำให้คนไทยรับรู้เรื่องศูนย์การค้าหรือห้างสรรพสินค้ามากมาย จนกลายเป็นสถานที่สำคัญในชีวิตประจำวันของผู้คนในสังคมเมือง คนไทยในวันนี้จึงมีชีวิตพึ่งพาศูนย์การค้า เป็นสถานที่จับจ่ายซื้อสินค้าและรับบริการ นานาชนิด ที่บริการทั้งกลางวันกลางคืนไม่มีวันหยุด เป็นสถานที่พบปะสังสรรค์เพื่อนฝูง เพราะศูนย์การค้าอยู่ในทิศทางที่สะดวกต่อการเดินทางและมีที่จอดรถเพียงพอ การรอคอยสะดวกดี อากาศปรับอากาศดังนั้นจุดนัดพบอย่างศูนย์การค้าเป็นสถานที่พักผ่อนหย่อนใจ เด็กเล็กๆ ทุกคนดูเหมือนจะรู้จักสวนสนุกในสวนการค้าเห็นได้ในทุกเทศกาล วันหยุด หรือช่วงปิดเทอม ศูนย์การค้าจะมีเด็กมากมาย วัยรุ่นเป็นลูกค้าคนสำคัญของศูนย์การค้าเพราะเป็นแหล่งรวมกิจกรรมมากมายเช่นสวนน้ำ โรงภาพยนตร์

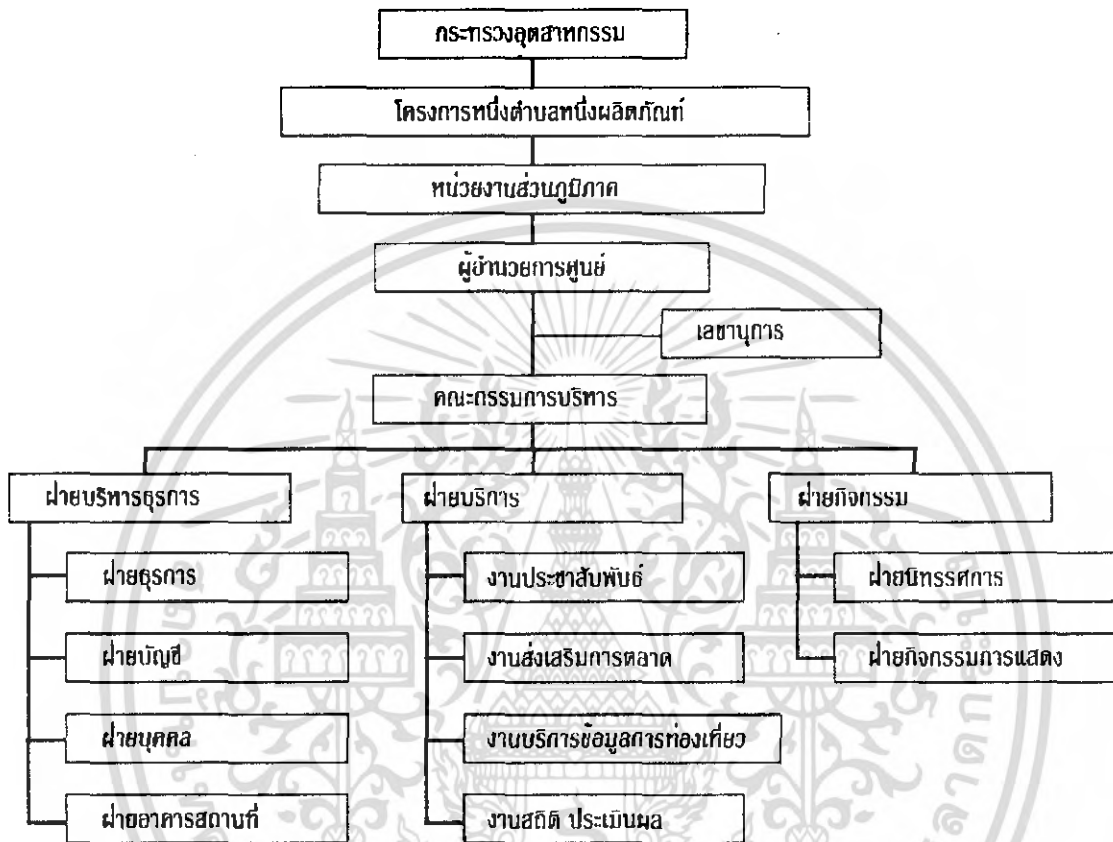
ในขณะที่ตลาดพื้นบ้านก็ยิ่งปรากฏให้เห็นอยู่โดยทั่วไปตามหัวเมือง หรือแม้แต่ชานเมืองกรุงเทพ ดังนั้นจึงอาจเป็นภาพของสำหรับคนต่างถิ่นที่แวะเยี่ยมเยือนบ้านเรา หรือดูเหมือนสังคมไทยเราปรับตัวเข้ากับยุคสมัยอย่างรวดเร็ว มีการก่อสร้างศูนย์อาหารขนาดใหญ่ติดอันดับโลก ทั้งในเรื่องขนาดและความทันสมัย ไปจนถึงประเภทสินค้าและบริการ เหมือนในมหานครสำคัญของโลก ในขณะที่ตลาดน้ำยังพอลงเหลือ อยู่บ้างสำหรับนักท่องเที่ยว ตลาดนัดสวนจตุจักรที่เป็นที่นิยมของคนไทยหรือในชื่อ JJ Market สวรรค์แห่งการเที่ยวซื้อ ขิงชาวต่างชาติ ตลาดบางแค พระโขนง ปากเกร็ด นครชัยศรี ยังคงอยู่เป็นที่รู้จักของคนในละแวกนั้น เช่นเดียวกับ มินิมาร์ทประเภทตัวเลขเดสิบเอ็ดหือเจ็ดใหญ่ ฯลฯ กลายเป็นร้านค้าบริการทั้งวันทั้งคืน ไม่ว่าจะศูนย์การค้าใหญ่ ห้างสรรพสินค้าทั้งในเมือง และนอกเมือง หากพัฒนาแล้วก็จะเห็นความเสื่อม

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

โทรมของเอกลักษณ์พื้นที่เดิม และความครบถ้วนของภาคนิยมทุกชาติ อนาคต ของวัฒนธรรมอัน
 ดิงามของไทยจะขาดการสืบทอดสู่ชนรุ่นหลัง

2.3 สายงานบริหารและอัตรากำลัง

2.3.1 สายงานบริหาร

ตารางแสดงสายงานบริหาร

ทำงาน

2.3.2 อัตรากำลังเจ้าหน้าที่ในโครงการ

ตำแหน่ง	อัตรา	หน้าที่
- ผู้อำนวยการศูนย์ ๑	1	- วางแผน บริหารงาน รับผิดชอบการดำเนินการและดูแลกา ทำงานของศูนย์ให้มีประสิทธิภาพ
- เลขานุการ	1	- เตรียมการประชุม ทำรายงานการประชุม ดูแลนัดหมาย จัดเก็บเอกสารและค้นหาเอกสารที่ได้รับมอบหมาย
ฝ่ายบริหารและธุรการ		
หัวหน้าฝ่าย	1	- ดูแลรับผิดชอบหน่วยงาน ให้คำปรึกษา แก้ปัญหากับพนักงาน

ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

งานธุรการ		
- เจ้าหน้าที่ธุรการ	1	- ดูแลการรับ-ส่ง เอกสารภายใน รวบรวมงานเอกสาร
ฝ่ายบัญชีและการเงิน		
หัวหน้าฝ่าย	1	- ควบคุมดูแลและรับผิดชอบในหน่วย
- เจ้าหน้าที่บัญชี	1	- ดูแลการทำบัญชีภายในศูนย์และดูแลการเบิกเงิน-จ่ายของศูนย์
งานฝ่ายบุคคล		
หัวหน้างาน	1	- ควบคุมดูแลและรับผิดชอบในหน่วย
- เจ้าหน้าที่งานบุคคล	2	- ฝึกอบรมและคัดเลือกบุคลากรในศูนย์
ฝ่ายอาคารสถานที่		
หัวหน้างาน	1	- ควบคุมดูแลและรับผิดชอบภายในหน่วย
- งานปรับปรุง ดูแลซ่อมแซม	2	- ดูแลซ่อมแซมรักษาเครื่องมือ เครื่องใช้ภายในศูนย์ จัดหาวัสดุอุปกรณ์
- งานรักษาความปลอดภัย		- ซ่อมแซม ดูแลจัดตกแต่งพื้นที่ภายในอาคาร
- งานรักษาความสะอาด		- จัดจ้างเอกชนในการดำเนินการ
- งานรักษาความสะอาด		- จัดจ้างเอกชนในการดำเนินการ
ฝ่ายบริการทั่วไป		
หัวหน้าฝ่าย	1	- ดูแลรับผิดชอบหน่วยงาน ให้คำปรึกษา แก้ไขปัญหา
งานประชาสัมพันธ์		
- เจ้าหน้าที่ประชาสัมพันธ์	1	- ให้ความสะดวกกับผู้มาติดต่อ ให้ข่าวสารและข้อมูลต่างๆ
- เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการตลาด	1	- ศึกษาวิเคราะห์ ทำรายงานเสนอแนะแผนประชาสัมพันธ์
		- ศึกษาวิเคราะห์ความเป็นไปได้
		- สนับสนุนกิจกรรมของงานหัตถกรรมและการท่องเที่ยว
งานบริการข้อมูลการท่องเที่ยว		
- เจ้าหน้าที่ให้บริการข้อมูลการท่องเที่ยว	2	- ให้อิโอมูลข่าวสารด้านข้อมูลการท่องเที่ยวแก่นักท่องเที่ยว
งานสถิติ วิจัย ประเมินผล		

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

- หัวหน้างาน	1	- ควบคุมดูแลรับผิดชอบในหน่วยงาน
- เจ้าหน้าที่สถิติ	1	- ดูแลเก็บรวบรวมสถิติต่างๆที่เกี่ยวกับการจำหน่ายผลิตภัณฑ์และการท่องเที่ยว
		- วิเคราะห์ วิจัยปัจจัยต่างๆที่เกี่ยวกับการจำหน่ายผลิตภัณฑ์และการท่องเที่ยว
งานร้านอาหาร		- จัดจ้างเอกชนในการดำเนินการ
งานสวนร้านขายงาน หัตถกรรม		
- ผู้จัดการร้าน	1	- ควบคุมดูแลรับผิดชอบในหน่วยงาน
- พนักงานขาย	4	- ดูแลความเรียบร้อยภายในสวนขายงานหัตถกรรม
ฝ่ายกิจกรรม		
- หัวหน้างานฝ่าย	1	- ดูแลรับผิดชอบหน่วยงาน ให้คำปรึกษา แก้ปัญหา กับพนักงานระดับรอง
งานนิทรรศการ	1	
- หัวหน้างานฝ่าย	1	- ควบคุมและดูแลรับผิดชอบงานในหน่วย
ฝ่ายจัดรายการแสดง		
- เจ้าหน้าที่ดูแลกิจกรรม การแสดง		- จัดจ้างเอกชนในการดำเนินการ
รวมเจ้าหน้าที่โครงการ	27	

2.4 การศึกษาโครงการ

2.4.1 ความหมายและลักษณะทั่วไป

ศูนย์ศิลปหัตถกรรมพื้นบ้านภาคตะวันออก หมายถึง แหล่งรวบรวมงานหัตถกรรมพื้นบ้านที่มีอยู่ในภาคตะวันออก มารวบรวมไว้เพื่อการค้าและการศึกษา

ลักษณะทั่วไป จะคล้ายๆ ร้านค้าปลีกขนาดใหญ่ที่มีสินค้าหัตถกรรมจำหน่ายหลายประเภท

แบ่งจำหน่ายตามประเภทของสินค้า มีส่วนนิทรรศการ เพื่อให้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับงานหัตถกรรมพื้นบ้านภาคตะวันออก มีส่วนสาธิตกรรมวิธีการผลิตงานหัตถกรรม และส่วนแสดงหัตถกรรมของเก่า เพื่อให้เกิดความเข้าใจถึงคุณค่าของหัตถกรรมที่เกิดจากความจำเป็นในการดำรงชีวิตและคุณค่าความงาม และกรรมวิธีในการผลิตงานหัตถกรรม

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ทั้งนี้เพื่อศึกษาและเป็นการช่วยกระตุ้นในการใช้สินค้าไทย (ในที่นี่ใช้ระบบศูนย์การค้าเป้าหมาย) โครงการเปรียบเทียบโดยนำเอกลักษณ์ต่างๆมาใช้ ทั้งระบบการแบ่งสินค้า การขาย ส่วนพนักงานบริหาร

2.5 องค์ประกอบทั่วไปของโครงการ

2.5.1 ส่วนบริการทั่วไป

1. ข้อมูลพื้นฐานส่วนบริการข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการท่องเที่ยว

องค์ประกอบของศูนย์บริการการท่องเที่ยว

มีองค์ประกอบที่สำคัญและเป็นพื้นฐานของศูนย์การท่องเที่ยวอยู่ 3 องค์ประกอบคือ

1.1 ส่วนการบริการข่าวสาร

ลักษณะองค์ประกอบและพื้นที่ใช้สอยที่เกิดขึ้นและสัมพันธ์กับวิธีการให้ข่าวสารข้อมูล กล่าวคือ

วิธีการให้ข่าวสารผู้คนโดยบุคคล โดยที่นักท่องเที่ยวเข้ามาติดต่อในศูนย์ประกอบด้วย

- เคาน์เตอร์สอบถาม และบริการให้ข้อมูลข่าวสารการท่องเที่ยว
- ชั้นสำหรับใส่เอกสารข้อมูลข่าวสารการท่องเที่ยว
- บอร์ดข่าวสารการท่องเที่ยว

1.2 ส่วนสำนักงานเจ้าหน้าที่

เป็นองค์ประกอบเสริมการให้ข่าวสารจะประกอบด้วย

- พื้นที่ปฏิบัติงาน
- พื้นที่เก็บเอกสารของใช้สำหรับพนักงาน
- พื้นที่เตรียมเครื่องดื่มและอาหาร
- ห้องห้องน้ำ เจ้าหน้าที่

1.3 ส่วนบริการนักท่องเที่ยว

เป็นองค์ประกอบของศูนย์ข้อมูลข่าวสาร เพื่อให้บริการนักท่องเที่ยวได้อย่างสมบูรณ์แบบประกอบด้วย

- พื้นที่พักผ่อน
- พื้นที่ห้องน้ำนักท่องเที่ยว
- พื้นที่จอดรถ

องค์ประกอบ	จำนวน	ขนาด	พื้นที่
เคาน์เตอร์สอบถาม ชั้นใส่เอกสาร	1	1.20 x 1.20	1.44
ชั้นวางพินติดผนัง		2.50 x 0.60	1.50
ชั้นวางพิน 2 ชั้น		2.50 x 1.20	3.00
บอร์ดข่าวสาร		1.20 x 0.90	1.08

2.5.2 ข้อมูลพื้นฐานส่วนขายผลิตภัณฑ์

เป็นองค์ประกอบหลักของโครงการ พื้นที่ใช้สอยจะสัมพันธ์กับการขายของและการแสดงสินค้าเป็นสำคัญ มีองค์ประกอบหลักดังนี้

2.5.2.1 ส่วนขายผลิตภัณฑ์

เป็นส่วนที่ขายสินค้าผลิตภัณฑ์ให้กับนักท่องเที่ยว ประกอบด้วย

- พื้นที่วางสินค้า
- พื้นที่จัดแสดงสินค้า (display)
- พื้นที่สำหรับเก็บสินค้า
- เคาน์เตอร์สำหรับบริการนักท่องเที่ยว
- พื้นที่พักคอย

2.5.2.2 ส่วนสำนักงานเจ้าหน้าที่

- พื้นที่ปฏิบัติงาน
- พื้นที่เก็บเอกสารของใช้สำหรับพนักงาน
- พื้นที่เตรียมเครื่องดื่มและอาหาร
- พื้นที่ห้องน้ำ เจ้าหน้าที่

2.5.3 ส่วนบริการแลกเปลี่ยนเงินตรา

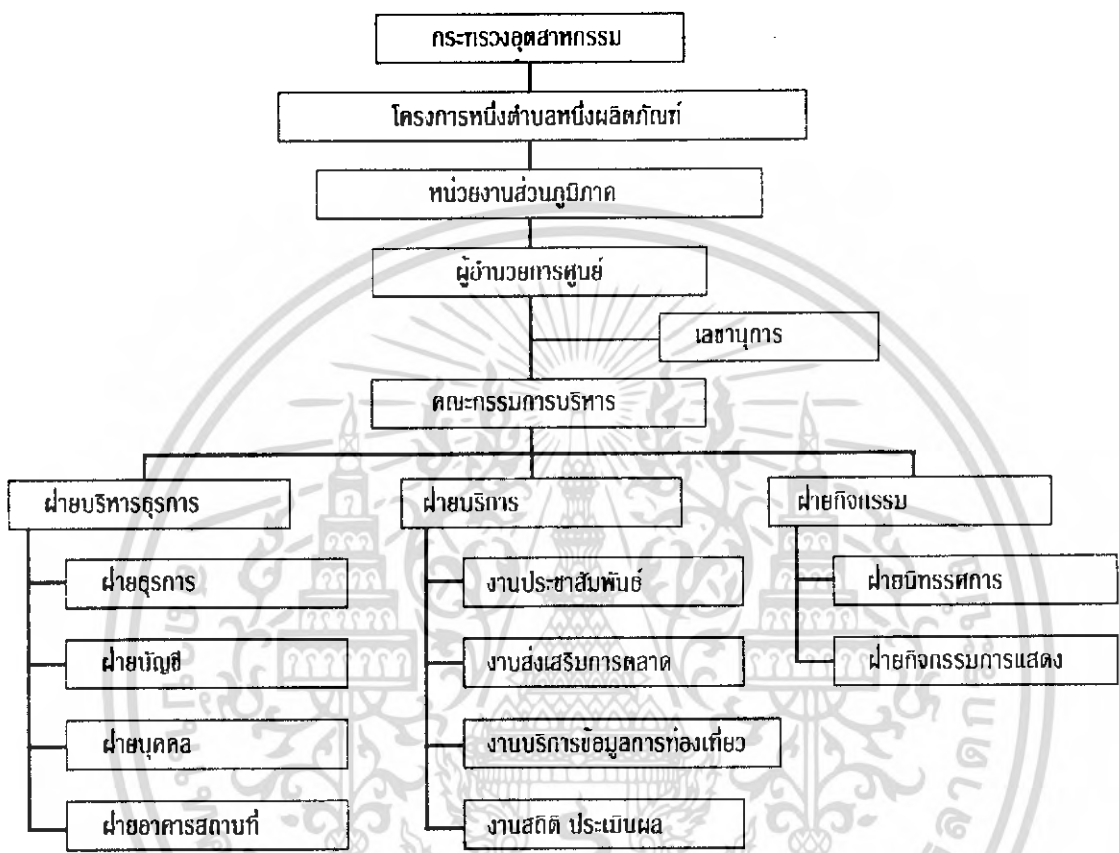
ปัจจุบันการแลกเปลี่ยนเงินตราได้รับความสนใจและนิยมใช้ไปทั่วไปเนื่องจากความความสะดวกในการพกพาเงินสดในประเทศของนักท่องเที่ยวธนาคารต่างๆในประเทศไทยต่างพยายามให้บริการทางด้านนี้ในแหล่งที่มีการท่องเที่ยว

พนักงานบริการของธนาคารต่างๆส่วนมากจะประจำอยู่ตามหน่วยงานเหล่านี้จำนวน 2 คน ซึ่งจะแบ่งเป็นผลัดในแต่ละวัน จะมีการนำเงินเข้าและออกจากหน่วยประเภทนี้แล้วแต่กำหนดเวลาของแต่ละธนาคาร นอกจากนั้นธนาคารแต่ละแห่งแต่ละสาขา

โทรมของเอกลักษณ์พื้นถิ่นเดิม และความครบถ้วนของภาคินิยมทุกชาติ อนาคต ของวัฒนธรรมอัน
 ดิงามของไทยจะขาดการสืบทอดสู่ชนรุ่นหลัง

2.3 สายงานบริหารและอัตรากำลัง

2.3.1 สายงานบริหาร

ตารางแสดงสายงานบริหาร

ทำงาน

2.3.2 อัตรากำลังเจ้าหน้าที่ในโครงการ

ตำแหน่ง	อัตรา	หน้าที่
- ผู้อำนวยการศูนย์ ฯ	1	- วางแผน บริหารงาน รับผิดชอบการดำเนินการและดูแลกา ทำงานของศูนย์ให้มีประสิทธิภาพ
- เลขานุการ	1	- เตรียมการประชุม ทำรายงานการประชุม ดูแลนัดหมาย จัดเก็บเอกสารและค้นหาเอกสารที่ได้รับมอบหมาย
ฝ่ายบริหารและธุรการ		
หัวหน้าฝ่าย	1	- ดูแลรับผิดชอบหน่วยงาน ให้คำปรึกษา แก้ปัญหากับพนักงาน

ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

มีการสำรองเงินในจำนวนที่ต่างกันแล้วแต่ความหนาแน่นของจำนวนนักท่องเที่ยวในแต่ละแห่ง

การแลกเปลี่ยนเงินตราได้ด้วยสิ่งที่เชื่อถือกันทั่วไป

1. เงินสด
2. Traveller check
3. Credit card

นอกจากนี้ก่อนที่จะได้รับแลกเปลี่ยนเงินตรา ผู้บริหารจะต้องแสดงเอกสารการเดินทางให้พนักงานดูหรือถ่ายสำเนาเอาไว้ในกรณีที่แลกเปลี่ยนเป็นจำนวนมาก พร้อมทั้งบอกที่อยู่หลังจากนั้นพนักงานจะให้เซ็นชื่อในหนังสือบันทึกและใบเสร็จรับเงิน แล้วพนักงานจะออกใบเสร็จรับเงินให้พร้อมกับการเก็บสำเนาไว้ 1 ชุด

สำหรับอุปกรณ์ที่ต้องใช้ในหน่วยการแลกเปลี่ยนเงินตราโดยทั่วไปดังนี้

1. โต๊ะหรือเคาน์เตอร์สำหรับพนักงาน
2. เก้าอี้สำหรับพนักงาน
3. ตู้และลิ้นชักสำหรับเก็บสำเนา
4. ตู้นิรภัยสำหรับเก็บเงินสำรอง
5. แผ่นแสดงการคำนวณแลกเปลี่ยนเงินตราแต่ละสกุลได้กำหนดไว้ กว้าง 0.50x 1.00
6. เครื่องถ่ายเอกสาร (จะมีหรือไม่ก็ได้)
7. เครื่องตรวจสอบเงิน
8. โทรศัพท์

2.5.4 ข้อมูลพื้นฐานส่วนนิทรรศการ

ความหมาย ประเภท และลักษณะทั่วไปของงานนิทรรศการ

ความหมาย (Exhibition) หมายถึง การเลือกรูปเอาจรูปแบบและนำออกแสดง มักจะไม่มี การบรรยาย ดังนั้น การแสดงรายละเอียดที่ชัดเจนจึงเป็นสิ่งที่สำคัญที่สุดของนิทรรศการ เพราะมุ่งจะสนองตอบความต้องการของผู้ชมด้านใน วัตถุประสงค์ ทุนจำลอง ภาพถ่าย แผนภูมิ ข้อความสั้นๆ หรืออื่นๆ จึงจำเป็นต้องแสดงถึงรายละเอียดให้ผู้เข้าชมมากที่สุด

ในแง่ของผู้เข้าชมนิทรรศการที่ต้องการศึกษาความรู้ ตลอดจนความเพลิดเพลิน จากสิ่งที่แสดงเพื่อกระตุ้นให้เกิดการศึกษาหาความรู้ ฉะนั้น นิทรรศการจึงมุ่งสอนให้ ความรู้ แนะนำให้ใช้ความคิด

นิทรรศการเป็นสื่อประชาสัมพันธ์ชนิดหนึ่งที่มีบทบาทสำคัญในการเผยแพร่ ความรู้ข่าวสารหรือเรื่องราวให้ประชาชนได้ทราบ เป็นสื่อที่สามารถให้ประชาชนเห็นด้วย

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

มากมาจัดแสดงชั่วคราวโดยสร้างบรรยากาศของห้องเหมือนวิหาร จัดแสดงพระพุทธรูปในแสงสลัวๆ ตามบรรยากาศของวัด เมื่อเข้าไปจะได้ยินเสียงสวดมนต์เบาๆ ได้กลิ่นธูป ซึ่งทำ ความประทับใจให้แก่ผู้เข้าชมซึ่งลักษณะแบบนี้อาจจะเหมาะสมกับการแสดงชั่วคราว แต่ ไม่เหมาะกับการจัดแสดงแบบถาวรเพราะผู้เข้าชมจะประทับใจในการเข้าชมครั้งแรกๆ เท่านั้น ถ้าดูซ้ำๆ ความน่าสนใจก็ลดน้อยลง

3. การจัดแสดงแบบเคลื่อนที่ นิทรรศการแบบนี้เป็นแบบที่ใหม่กว่าการจัดแสดง แบบชั่วคราวเพียงได้รับความสนใจเมื่อไม่นานมานี้ วัตถุประสงค์ก็เป็นเช่นเดียวกับ นิทรรศการชั่วคราวบางที่นิทรรศการชั่วคราวบางอย่างก็ใช้ไป นิทรรศการเคลื่อนที่ด้วย ข้อดีประการสำคัญของนิทรรศการเคลื่อนที่ก็คือ ความสามารถในการเดินทางไปตามที่ ต่างๆ จำเป็นเครื่องมือที่ทรงศักยภาพทางการศึกษามากอย่างหนึ่ง

การจัดแสดงทั้ง 3 แบบ จึงอยู่ที่วัตถุประสงค์สำคัญ คือการจัดแสดงถาวร จะต้อง ให้ผู้เข้าชมมาดูแล้วมาดูได้อีกอย่างไม่เบื่อ สมารถที่จะดูวัตถุอย่างเดียวได้ชัดเจนไม่ใช่ใน แสงสลัวที่ประทับใจแต่เห็นอะไรที่สางเลือน ส่วนการจัดแสดงชั่วคราวนี้เพื่อที่จะให้ผู้เข้า ชมเพียงครั้งสองครั้งเท่านั้นจึงมีการจัดแสดงที่ฉาบฉวยกว่า

องค์ประกอบการจัดนิทรรศการ

ในการจัดแสดงไม่ว่าจะเป็นนิทรรศการหรือพิพิธภัณฑ์ โดยทั่วไปคนส่วนมากจะ นึกถึงบริเวณที่เข้าชมงานได้เท่านั้น แต่ที่จริงแล้วนั้นส่วนจัดนิทรรศการยังแบ่งออกเป็น ส่วนๆ ตามหลักการบริหารและความจำเป็นดังต่อไปนี้

1. ส่วนจัดแสดง
2. ส่วนเก็บรูป หรือวัตถุ
3. ส่วนบริหาร
4. ส่วนปฏิบัติงานช่าง

การจัดนิทรรศการ

เทคนิคการจัดแสดงที่เป็นพื้นฐาน มีหลักการดังนี้

1. ความสำคัญของการแสดงอยู่ที่วัตถุ นิทรรศการของพิพิธภัณฑ์สถานต่างกับ นิทรรศการทั่วไป คือ การเน้นความสำคัญที่วัตถุ ส่วนคำบรรยายหรือคำประกอบอย่างอื่น เป็นเพียงองค์ประกอบที่ช่วยให้วัตถุที่แสดงมีความสำคัญ และ มีความหมายสมบูรณ์ ตามวัตถุประสงค์การจัดแสดงที่เน้นองค์ประกอบเหนือเทคนิคต่างๆ จึงเป็นการจัดแสดงที่ ผิดหลักการ

2. การให้เรื่องราวความรู้เกี่ยวกับวัตถุที่จัดแสดง อยู่ที่ความเหมาะสมและเรื่องที่

จัดแสดง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

3. การจัดแสดงวัตถุจะต้องมีความสัมพันธ์ต่อเนื่องกัน การจัดแสดงจึงต้องมีหัวข้อที่เป็นเรื่องใหญ่ หัวเรื่องย่อย ซึ่งมีความสัมพันธ์ประสานกันเป็นลำดับ

4. ให้ความประทับใจ ความเพลิดเพลิน ความชื่นชม เป็นสำคัญ ควรสร้างภาพให้ผู้ชมยอมรับถึงคุณค่าของวัตถุที่จัดแสดง

5. การจัดแสดงถือเป็นการจัดแบบหลักง่ายๆ คือไม่จัดให้ดูซับซ้อน พิสดาร

6 ให้ความปลอดภัยแก่วัตถุ ต้องสงวนและคุ้มครองวัตถุให้คงอยู่ตลอดไป

เทคนิคการจัดแสดง

โดยหลักการพื้นฐานแล้วการจัดแสดงในพิพิธภัณฑ์ทุกประเภทจะยึดหลักการเดียวกัน แต่จะมีเทคนิคในการจัดแสดงที่แตกต่างกันไปตามประเภท หรือเรื่องราวเนื้อหาที่นำมาจัดแสดงดังนี้

1. เทคนิคการจัดแสดงเพื่อความสวยงาม เทคนิคอยู่ที่การวางรูปห้อง สีพื้นห้อง แสงสว่างแก่วัตถุ แบบตู้และแท่นที่เหมาะสม

2. เทคนิคการจัดแสดงการให้ความรู้ เป็นการจัดแสดงที่ใช้คำบรรยาย ถ่ายภาพ ภาพเขียน แผนที่ แผนภูมิ หรือองค์ประกอบอื่นๆที่จะให้เรื่องราวเกี่ยวกับเรื่องที่จัดแสดงนั้น

3. เทคนิคการจัดแสดงตามธรรมชาติ โดยจัดให้เห็นสภาพจริงตามธรรมชาติที่สุดนั้นโดยใช้เทคนิคการจัดฉากละคร หลักการสำคัญ คือ การจัดแสดงให้เหมือนจริงตามหลักธรรมชาติมากที่สุด

4. เทคนิคการจัดแสดงตามสภาพจริง นิยมการจัดแสดงสภาพเป็นจริงตามลำดับ เช่น บ้านบุคคลสำคัญ ในบ้านนั้นแต่ละห้องอยู่ในสภาพใดก็คงไว้ในสภาพนั้นทุกประการ

5. เทคนิคการจัดแสดงแบบกตปุ้ม นิยมให้เด็กได้ใช้ประสาททั้งหมด ไม่ใช่เพียงตาหู อาจจะใช้หู มือกตปุ้มหรือหนูนก็ได้ หลักการนี้ใช้พิจารณาความต้องการทางจิตวิทยาของเด็กซึ่งไม่สามารถอยู่นิ่งได้โดยใช้สายตาเพียงอย่างเดียว ธรรมชาติของเด็กต้องมีการสัมผัสจับต้องและได้ฟังเสียงก็จะตื่นเต้น สนใจ สนุกสนาน แต่การกตปุ้มมากเกินไปก็จะผิดวัตถุประสงค์หลัก คือ เด็กจะมีแต่ความสนุกสนานและไม่ได้รับความรู้อะไรเลย

6. เทคนิคการจัดแสดงโดยอาศัยเทคนิคทางโสตทัศน์ การจัดแสดงโดยอาศัยเทคนิคประเภทนี้นับว่ามีความสำคัญมาก เพราะเรื่องเสียงและกลิ่นนี้ ก็เป็นอีกเทคนิคหนึ่งนำมาใช้ เช่นการจัดแสดงของนกก็อาจจะมีเสียงนกร้อง เป็นต้น

การเลือกใช้เทคนิคการจัดแสดงวิธีใดก็ตาม จะต้องใช้อย่างเหมาะสมและปรับปรุงแก้ไขอยู่เสมอ ที่สำคัญ คือ จะใช้เทคนิคใดก็มีวัตถุประสงค์ที่ชัดเจนและเข้าใจในหลักการของเทคนิควิธี

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

บรรยากาศของห้องแสดง

จะต้องมีความสัมพันธ์กับความต้องการของประชาชนผู้เข้าชม ซึ่งผู้เข้าชมมีได้ 3 แบบ คือ ผู้เข้าชมต้องการความเพลิดเพลินพวคนึง ผู้ที่เข้าชมเพื่อความงาม ต้องการศึกษาค้นคว้า กลุ่มผู้ชมมีความต้องการที่แตกต่างกัน การจัดแสดงที่ดีต้องสอดคล้องกับความต้องการของผู้ชม

1. ระวังด้านความงาม ในการจัดแสดงวัตถุต่างๆ จะต้องถือว่าเรื่องนี้เป็นสิ่งสำคัญ ห้องแสดงที่แห้งแล้งไม่สวยงามพอที่จะเร้าใจแล้ว ห้องนั้นจะไม่น่าตื่นเต้น และทำให้ผู้ชมไม่สนใจเท่าที่ควร

2. ระวังให้เพลิดเพลิน (romantic) ความเพลิดเพลิน ถือว่าเรื่องนี้เป็นสิ่งสำคัญ แห่ง ให้ผู้ชมไม่รู้สึกรู้สึกเบื่อหน่าย และอาจทำให้อยากเดินชมบ ได้เดินนาน

3. ระวังด้านความอยากรู้อยากเห็นอยากรู้กันคว่ำ เพราะเป้าหมายของห้องจัดแสดงที่สำคัญที่สุด คือ การให้ความรู้กับประชาชน กระตุ้นให้เกิดความอยากรู้อยากเห็น สามารถทำได้หลายวิธี

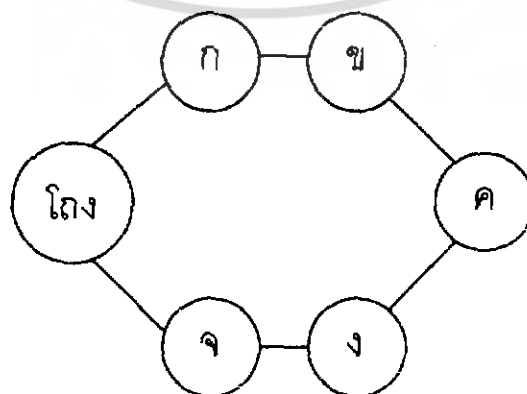
3.1 ออกแบบห้องให้เร้าใจเป็นขั้นตอน ไม่อ้างว้างหรือโล่งเกินไป ห้องแสดงที่ยาวเกินไปทำให้เกิดความอ้างว้างและไม่เร้าใจในขณะเดียวกันห้องแสดงที่เรียงแถวยาวไม่มีขั้นตอนทำให้ดูไม่น่าสนใจ

3.2 คำอธิบายวัตถุก็เป็นส่วนสำคัญที่เราควรรู้สึกอยากรู้อยากเห็นของผู้ชมโดยการตั้งคำถามแก่ผู้เข้าชม เพื่อให้ผู้เข้าชมมีส่วนร่วมกับการจัดแสดง เป็นส่วนหนึ่งที่กระตุ้นให้ผู้เข้าชมมีความอยากรู้อยากเห็น

ทั้ง 2 อย่าง ที่กล่าวมาแล้ว การจะทำให้ห้องแสดงประสบความสำเร็จตามเป้าหมายจะเป็นไปได้ยาก

การพิจารณาลักษณะการจัดกลุ่มห้องแสดง

1. Room to room arrangement

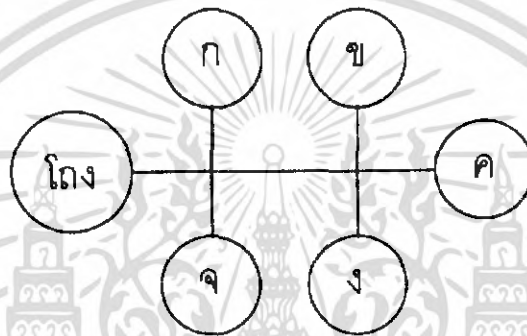
เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

เป็นการจัดแสดงที่ให้ผู้ชมเดินชมเรื่อยๆ โดยไม่ต้องย้อนกลับมา ทำให้ไม่ต้องย้อนกลับมาทำให้ชมได้อย่างทั่วถึงตามลำดับ

ข้อดี เป็นการจัดแบบง่ายๆ ประหยัดเนื้อที่

ข้อเสีย ถ้าใช้ในพิพิธภัณฑ์ขนาดใหญ่ เมื่อปิดห้องใดแล้วจะกระทบกระเทือนห้องอื่นด้วย และ ไม่สามารถเลือกชมเฉพาะส่วนได้

2. Corridor to room arrangement

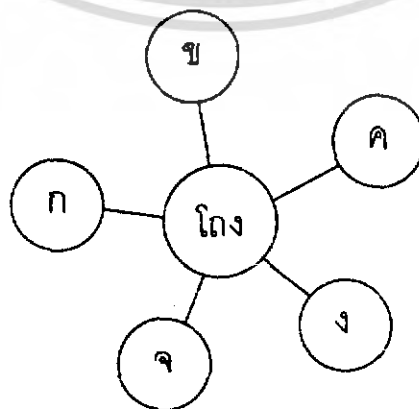

การจัดห้องแสดงนี้มีลักษณะเป็นทางเดินยาว มีทางแยกออกไปยังส่วนต่าง ๆ แต่ละห้องมีทางเข้าออกโดยตรง ไม่ติดผ่านห้องอื่น และส่วนทางเดินอาจเป็นที่แสดงภาพได้อีกด้วย

ข้อดี ผู้ชมสามารถเลือกเดินได้ตามจุดที่สนใจ

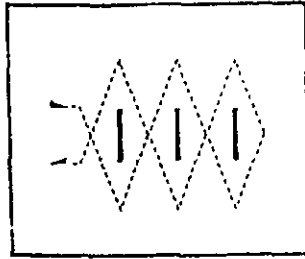
ข้อเสีย การแสดงจะไม่ติดต่อกันเป็นการจัดจังหวะการแสดง และ เปลืองเนื้อที่การแสดงด้วย

3. Nave to room arrangement

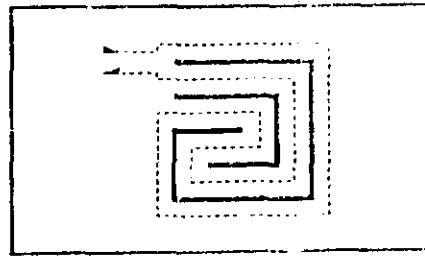

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

เส้นทางตัดกัน

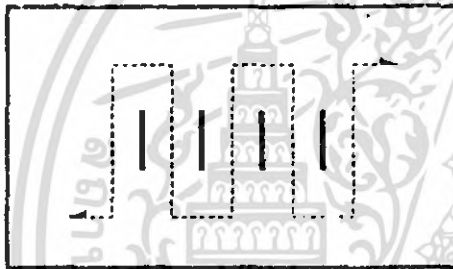
แสดง 2 ด้านเป็นขดลวด

แสดงต่อเนื่อง 2 ด้าน

แสดงต่อเนื่องด้านเดียว

แสดงงานได้ 2 ด้าน

การจัดเส้นทางสัญจร

1. กำหนดเป็นวงกลม
2. มีการเดินไปวงโดย เข้า-ออก ประตูเดียว
3. ถ้าเป็นห้อง 2 ประตู ประตูทางออกเป็นจุดสนใจให้ผู้ชมรู้ว่าควรจะไปทางไหนแต่ประตู เข้า-ออก ไม่ควรห่างเกินไป
4. ทางออกที่อยู่คนละฟากของห้องจะทำให้กำแพงจะได้รับความสะดวกมาก

ประตูทางเข้า-ออกควรอยู่ใกล้มุมห้องห่างจากกลางกำแพงได้มาก ยิ่งดีสรุปได้ว่าส่วนที่ควรติดประตู คือ

1. การมี 2 ประตูเป็นทางเข้า-ออก
2. ประตูไม่ควรอยู่บนเส้นกลางของห้อง
3. ประตูไม่ควรอยู่ที่ที่ผู้ชมจะออกมาก่อนจะได้ชมนิทรรศการทั้งหมด

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

การจัดทางเดินที่สมบูรณ์

1. เส้นทางที่ผู้ชมเคยชิน
2. ไม่ควรมีมากกว่า 2 ประตู และเมื่อจัดให้มี 2 ประตู ไม่ควรจัดประตูทางออกไว้แกนกลางห้อง
3. เนื้อหาที่ละเอียด ควรอยู่ทางซ้ายของห้อง
4. มีการจัดสิ่งที่ดึงดูดผู้ชม ตลอดเส้นทางที่เข้าใช้
5. มีการแบ่งส่วนของห้องนิทรรศการ สำหรับผู้ชมส่วนใหญ่ และส่วนน้อยที่ต้องการศึกษาอย่างละเอียด
6. มีการจัดที่สำหรับพักผ่อน พักสายตา หรือคลายความตึงเครียด ได้แก่ ที่นั่ง พัก การจะจัดให้ผู้ชม มีความรู้สึกสบาย อาจใช้เป็นที่สนทนาของผู้ชมกับสิ่งที่แสดง

นอกจาก 6 ประการนี้แล้วก็อาจจะพิจารณาจัดวางแนวทางสัญจรภายใน โดยการกำหนดแนวทางในการชมสิ่งแสดง ตามหลักจิตวิทยาของมนุษย์ได้

อุปกรณ์ในการจัดแสดงนิทรรศการ

อุปกรณ์ในการจัดนิทรรศการทำขึ้นเพื่อใช้ในการจัดนิทรรศการให้เป็นสัดส่วนและเป็นระเบียบเรียบร้อย ดังนั้น อุปกรณ์ที่ใช้จำเป็นต้องประกอบด้วยคุณสมบัติเหล่านี้ คือ มีความมั่นคงแข็งแรง สะดวกในการเคลื่อนย้าย ป้องกันการโจรกรรม บางครั้งต้องคำนึงถึงความสามารถในการควบคุมอุณหภูมิ และการจัดตั้งในระดับสายตาด้วย

วิธีการจัดงานนิทรรศการมีหลายแบบ ตามขนาดและตามลักษณะของงานที่ต้องการแสดง และห้องหรือตามเรื่องราวของนิทรรศการ จำแนกได้ดังนี้

1. จุดแผงบอร์ดต่อกันด้วยข้อต่อให้ติดพื้น
2. จุดผนังบอร์ดลอย โดยมีโครงสร้างช่วย
3. เป็นชั้นหรือตู้ด้วยแผ่นหรือข้อต่อ
4. จัดตั้งลอยๆ
5. ต่อห้องจากเพดานลงมา
6. จัดแขวนด้านตามผนังหรือโครงสร้างต่างๆ

อุปกรณ์สำหรับการจัดนิทรรศการมีมากมายหลายอย่างที่จะช่วยให้บรรยากาศในห้องจัดแสดงน่าสนใจ ถ้าเป็นนิทรรศการถาวร อุปกรณ์ส่วนใหญ่จะเป็นสิ่งประดิษฐ์หุ่นจำลอง ตู้แสดงและบอร์ดสำหรับติดแสดง ถ้าเป็นนิทรรศการชั่วคราว ส่วนใหญ่จะใช้

บอร์ดในการจัดแสดงแต่ละอย่างจะใช้อุปกรณ์ต่างกัน แล้วแต่ความเหมาะสมกับสิ่งแสดง
นั้นๆ

2.5.5 ข้อมูลพื้นฐานส่วนขายอาหาร

ประเภทของการขายอาหาร

เนื่องจากในปัจจุบันประเทศไทยมีความตื่นตัวในการขายอาหารแบบตะวันตกและได้ใช้
การขายอาหารมาเป็นภาษาต่างประเทศ ในการแยกประเภทของร้านอาหาร

1. snack bar ได้แก่ร้านที่เปิดบริการเครื่องดื่ม ประเภทน้ำอัดลม และอาหารต่างๆ ที่เป็น
อาหารเบาๆ ซึ่งผู้ซื้อสามารถเลือกซื้อได้ มีการปรุงให้ลูกค้าเห็นที่เคาน์เตอร์นั่นเองประกอบด้วย
เตาหุงต้ม และเตาปิ้ง ด้วยความสดของอาหารค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับอุปกรณ์พิเศษต่างๆ ทำให้อาหาร
ค่อนข้างแพง

2. café service มีห้องครัวแยกออกจากห้องรับประทานอาหาร อาหารที่
เตรียมพร้อมอยู่แล้วจะถูกนำมารวบรวมไว้บนเคาน์เตอร์เล็กๆ อาจมีอาหารหลัก 2 – 3 อย่างให้
เลือกเท่านั้น

3. self service cafeteria การให้บริการแบบช่วยเหลือตนเองมีประโยชน์ดังนี้ คือ

ก. ไม่ต้องเสียค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับการจ้างงานบริการ

ข. การบริการอาหารบริการแก่ลูกค้าได้จำนวนมากที่เข้ามาในขณะเดียวกัน

ค. การเลือกอาหารก็สามารถดูได้จากของจริงในตู้สินค้าเปรียบเหมือนเป็นการโฆษณาไป

ในตัว

ร้านค้าอาหารชนิดนี้จึงมีเคาน์เตอร์ขาย มีถาดในตู้วางเรียงรายเป็นแถว ลูกค้าสามารถเข้า
แถวเข้ามาและซื้ออาหารและไปรับประทานที่โต๊ะ

4. counter service เป็นร้านอาหารคล้าย snack bar แต่มีอาหารบริการมากกว่าในราคา
ที่แพงกว่า ใช้สถานที่บริการทั้งเคาน์เตอร์และที่โต๊ะรับประทานอาหาร

5. coffee shop service บริการอาหารว่างและเครื่องดื่มโดยมีการบริการคอยบริการอยู่
ตามโต๊ะ ลูกค้าสามารถเลือกอาหารจากเมนู ส่วนของหวานจะตั้งเรียงรายไว้บนถาดในตู้โชว์ที่
ดึงดูดสายตา ร้านอาหารชนิดนี้ค่อนข้างทันสมัยกับผู้บริโภคชั้นสูง ต้องการความเงียบสงบ การ
ตกแต่งร้านใช้สีที่ผ่อนคลายอารมณ์ และจัดด้วยเครื่องเรือนที่หรูหรา ขนาดของครัวเล็ก เนื้อที่โต๊ะ
มาก

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ลักษณะและองค์ประกอบของร้านอาหาร

ร้านอาหารในโครงการนี้จะเป็นการบริการอาหารและเครื่องดื่มทั่วไป ซึ่งจะมีบริกรมาบริการตามโต๊ะ และลูกค้าสามารถเลือกอาหารที่อยู่บนโต๊ะได้

องค์ประกอบของส่วนร้านอาหารได้แก่

- พื้นที่รับประทานอาหาร
- ห้องน้ำ – ห้องส้วม สำหรับลูกค้า
- ส่วนเก็บเงิน
- คริว
- ห้องเปลี่ยนเครื่องแต่งกายพนักงาน
- ห้องผู้จัดการ
- ห้องน้ำ –ห้องส้วม สำหรับพนักงาน

การจัดร้านอาหาร

สิ่งที่ต้องคำนึงถึงในการจัดส่วนร้านอาหารดังนี้

1. การวางความสัมพันธ์ระหว่างโต๊ะอาหาร เคาน์เตอร์ คริว และเนื้อที่ใช้สอยอื่นๆ
2. ตำแหน่งทางเข้า-ออก และประตูเพื่อความสะดวกของลูกค้า
3. วัสดุที่ใช้ในการตกแต่งโดยเฉพาะวัสดุที่ใส่ปูพื้น
4. การออกแบบวิธีการจัดโต๊ะเก้าอี้ และการจัดเครื่องเรือนชนิดอื่นๆ
5. การให้แสงสว่างในส่วนต่างๆ
6. การระบายอาหารและกลิ่น

ทางเข้าของร้านอาหารในบริเวณนี้ต้องคำนึงถึง

- ตำแหน่งนี้จะต้องสัมพันธ์กับภายนอกอาคาร เพื่อความสะดวกต่อการบริการลูกค้า
- การให้แสงเพื่อความเด่นชัดของทางเข้า
- ทางเข้าสามารถที่จะเห็นการโชว์อาหารที่ดึงดูดใจแก่การเข้าใช้
- ทางเดินของลูกค้าและบริการ

การให้แสงสว่างในส่วนต่างๆโดยปกติควรให้แสงขนาด 35 ลูเมนส์ ส่วนเคาน์เตอร์เก็บเงินและส่วนโชว์อาหาร 56 ลูเมนส์ ส่วนเนื้อที่รับประทานอาหาร ควรที่จะให้แสงที่นุ่มนวล สีที่ใช้ควรอยู่ในวรรณะร้อนเพื่อเพิ่มความน่ารับประทานให้แก่อาหารสำหรับดวงไฟที่ใช้ห้อยจากเพดานควรที่จะมีฝาครอบที่มีความลึกมากพอที่จะปิดหลอดไฟได้

ระบบถ่ายเทอากาศและกลิ่น เพื่อที่จะป้องกันกลิ่นและควันจากคริว ควรที่จะมีการระบายอากาศที่นอกเหนือจากการใช้ระบบปรับอากาศ คือ ในการติดตั้งเครื่องดูดอากาศหรือระบบในส่วนบริการอาหาร นอกจากนี้แล้วภายในคริวเองควรที่จะมีพัดลม

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตาและสามารถแสดงให้เห็นเข้าใจอย่างถ่องแท้ ผู้ที่ต้องการศึกษาสามารถเนื้อหาสาระจาก
วัตถุสิ่งแสดงได้ ดังนั้นการจัดนิทรรศการจึงเป็นองค์ประกอบที่สำคัญต่อกิจการใน
พิพิธภัณฑ์

ชนิดของการจัดนิทรรศการมี 3 ประเภท

1. การจัดนิทรรศการถาวร ได้แก่การจัดห้องแต่ละห้องเป็นการถาวรหรือเป็นการ
ตั้งแสดงไว้เป็นประจำ โดยพิจารณาถึงประโยชน์ของนักเรียน นักศึกษา ประชาชนโดยทาง
ปฏิบัติมีการคัดเลือกวัตถุที่สำคัญและมีคุณค่าจัดแสดงเป็นการถาวรสำหรับผู้เข้าชม การ
จัดแสดงถาวรไม่ได้หมายความว่า จะไม่มีการเปลี่ยนแปลงเลย แต่จะมีการปรับปรุงแก้ไข
ปรับปรุงตกแต่งใหม่ใช้เทคนิคเป็นครั้งคราว แต่ละห้องจะจัดแสดงไม่ต่ำกว่า 5 ปี จึงมีการ
เปลี่ยนแปลงใหม่ การจัดนิทรรศการถาวรสามารถแบ่งได้อีก 3 ประเภท

1.1 การจัดแสดงในห้องนิทรรศการ โดยการคัดเลือกวัตถุที่มีความสำคัญในการ
ออกจัดแสดงไม่มากขึ้น ใช้เทคนิคต่างๆ เพื่อความเหมาะสมของวัสดุ

1.2 การจัดแสดงเพื่อการค้นคว้า เป็นการจัดแสดงของเหลือจากการคัดเลือก
สำหรับห้องนิทรรศการประจำแล้ว เมื่อก่อนการจัดประเภทนี้จะเก็บกันเองอย่างไม่มี
ระเบียบ แต่ในปัจจุบันนี้เพื่อตอบสนองความต้องการของนักวิชาการที่ต้องการศึกษา
รายละเอียดให้ได้มากที่สุดเพื่อจะทำได้จึงมีการจัดนิทรรศการประเภทนี้กันอย่างมีระบบ
พร้อมกับมีป้ายบอกหมวดหมู่ มีบัตรค้นอ่านความสะดวก

1.3 การจัดแสดงเพื่อการเรียนการศึกษา ของบางประเภทอาจจะไม่มีค่าในตัวเอง
แต่จะมีคุณค่าทางการศึกษา ได้แก่วัตถุจำลอง อาจจะเป็นพลาสติก โลหะหรือวัสดุอื่นๆ
ที่จำลองของจริงเพื่อใช้ในการศึกษาหรืออาจจะเป็นวัตถุจริงที่ไม่มีคุณค่าทางความงาม
เช่น กระเบื้องหลังคา ชิ้นวัสดุโบราณ เป็นตัวอย่างให้แก่นักเรียนและได้รับรู้ได้

หลักสำคัญที่พึงระวังในการจัดนิทรรศการถาวรนี้ คือ จะต้องไม่มีการจัดแสดงที่
นำเอของจริงไปปนกับของจำลอง ถ้าจะมีการแสดงของจำลองจะต้องแยกส่วนออกมาไว้
เป็นส่วนหนึ่งต่างหาก และเป็นหลักการยึดถือปฏิบัติกันทั่วไป

2. การจัดแสดงชั่วคราวหรือการจัดแสดงหมุนเวียน เป็นห้องที่จัดแสดงไว้ชั่วคราว
แต่ละเรื่องมีช่วงระยะเวลาสั้นๆ แล้วเปลี่ยนเรื่องอื่นใหม่หมุนเวียนกันไป เพื่อชักจูงความ
สนใจแก่ชุมชน เทคนิคการจัดแสดงชั่วคราวที่ต้องการดึงดูดความสนใจ จึงต้องใช้
องค์ประกอบประเภท แสง สี และเสียง รวมถึงการบรรยาย การใช้แสงสีนี้กันได้อย่างเต็มที่
และไม่ประณีตเหมือนการจัดแสดงในระยะเวลานานๆ และอาจจะใช้เทคนิคที่มีทั้ง แสง สี
และเสียงหรือ ทั้งรูปภาพ เช่น ในประเทศญี่ปุ่นได้นำเอาพระพุทธรูปจากวิหารซึ่งมีจำนวน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ดูอากาศต่างหากเพื่อป้องกันควันหรือกลิ่นที่เล็ดรอดออกไปภายนอก นอกจากนี้ยังป้องกันไม่ให้มีน้ำมันและคราบเขม่าจับตามเพดานและผนังครัว

การจัดลำดับส่วนบริการ การจัดลำดับของส่วนบริการจะต้องคำนึงถึงพฤติกรรมของลูกค้า ดังนั้นจะมีวิธีการจัดลำดับดังนี้

1. ตำแหน่งของเคาน์เตอร์ต้องสัมพันธ์กับทางเข้าและโต๊ะอาหาร
2. ตำแหน่งและความชัดเจนของรายการอาหารที่แสดงไว้และป้ายอื่นๆ
3. เนื้อที่ที่พอกับจำนวนคนที่แออัดอยู่หน้าเคาน์เตอร์ คนที่มาคนเดียวมักจะมานั่งบริเวณเคาน์เตอร์
4. เนื้อที่ว่างทางเข้า ควรจะมีพื้นที่กันชนก่อนหน้าที่จะเข้ามาถึงส่วนบริการเพื่อการปรับตัวของลูกค้า
5. พยายามป้องกันและหลีกเลี่ยงการจัดทางเดินที่เอนตัวกลุ่มของโต๊ะ

เครื่องเรือนที่ใช้ในส่วนบริการเสิร์ฟน้ำและเครื่องดื่ม เครื่องเรือนในร้านอาหารประเภทนี้มักจะมี 4 จำพวก

1. เคาน์เตอร์บาร์
2. โต๊ะ และเครื่องเรือนติดผนัง
3. โต๊ะลอยตัว
4. โต๊ะอาหารชนิดที่สามารถปรับได้ สามารถนำมาจัดให้เหมาะสมกับจำนวนลูกค้า

บรรยากาศภายในร้านโดยปกติแล้วจะเป็นบรรยากาศที่นุ่มนวล เหมาะกับการผ่อนคลายอารมณ์ และไม่ต้องสับสนกับการเดินจากบุคคลภายนอก แต่บรรยากาศที่ดีขึ้นอยู่กับสภาพที่ดูสะอาด และเปล็ดเปลื่นกับอาหาร ความหรูหราของโต๊ะอาหาร ตลอดจนทัศนียภาพภายนอกภายในและส่วนที่นั่งรับประทานอาหารจะต้องมีความเป็นส่วนตัว

ความสัมพันธ์ของพื้นที่ในส่วนต่างๆ โดยปกติการจัดพื้นที่ในการรับประทานอาหารของแต่ละบุคคลจะใช้พื้นที่ประมาณ 1.6 ตร.ม. พื้นที่ที่บริการ ร้อยละ 15 ของพื้นที่รับประทานอาหารทั้งหมด ครัวประมาณร้อยละ 25 ของพื้นที่รับประทานอาหารรวมกับส่วนบริการ พื้นที่สำหรับเตรียมอาหารร้อยละ 15 ของพื้นที่ครัว ที่เก็บอาหาร ประมาณร้อยละ 25 ของพื้นที่ครัวและที่ทิ้งขยะประมาณร้อยละ 5 ของพื้นที่ครัว

ส่วนขายของ

การจัดห้างสรรพสินค้า

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

การจัดผังภายในส่วนขาย

หน้าที่ของห้างสรรพสินค้า คือ การขาย ดังนั้นหัวใจของการขาย คือ สถานที่ที่ผู้ซื้อพบกับพนักงานขายมาพบกันระหว่างผู้สินค้า ดังนั้นการจัดตั้งควรจัดตั้งภายในออกมาเริ่มจากจุดที่ทำการขาย เพื่อจัดส่วนประกอบต่างๆ ภายในรวมทั้งการจัดตั้งอุปกรณ์ต่างๆ แล้วจึงค่อยเลื่อนออกมาจัดรอบนอก รวมทั้งการเข้า – ออก และด้านหน้าร้าน

ข้อมูลสำคัญที่นักออกแบบต้องการมีใช่จำนวนเฉลี่ยผู้ซื้อ แต่สิ่งที่ต้องทำมีขั้นตอนดังนี้

1. สร้างบรรยากาศที่ดึงดูดภายในส่วนขาย เพื่อสามารถโฆษณาให้ได้ยอดขายสูงสุด
2. สามารถที่จะแบ่งเนื้อที่ภายในให้สอดคล้องกับการหมุนเวียนของสินค้าและบริการสนับสนุนจากแผนอื่นที่อยู่เบื้องหลังการขาย
3. สามารถดึงดูดลูกค้าให้เข้ามาภายในแผนขายได้ด้วย การดึงดูดที่หน้าร้านด้วยเหตุผลที่ว่า ความสนใจของลูกค้าเริ่มต้นด้วยหน้าร้าน ลูกค้าคงจะไม่สามารถประทับใจในแผนขายก่อนเข้าร้าน จนกว่าจะเข้ามาสัมผัสภายในร้านทางประตูทางเข้าและทางออก ลูกค้าจะไม่ค่อยได้สังเกตและสนใจในแผนที่ถูกซ่อนไว้อย่างมิดชิด ดังนั้นการจัดผังไม่ควรลับซับซ้อนจนเกินไปนัก

สินค้าแบ่งตามหลักจิตวิทยาผู้ซื้อ

1. สินค้าพุ่มพวย (Impulse Goods) เป็นสินค้าในลักษณะหรรษา ซื้อโดยการตัดสินใจชั่วขณะ มักจะซื้อสินค้าแบบฉูดฉาด หรรษาสวยงาม เช่น เครื่องเพชร น้ำหอม
2. สินค้าที่ให้ความสะดวกสบาย (Convenience Goods) เป็นสินค้าที่ห้างสรรพสินค้ามักจะได้กำไรไม่มากนัก แต่จำเป็นต้องนำมาจำหน่ายเพื่อลูกค้าที่มาซื้อสินค้าเหล่านี้เป็นประจำจะได้ซื้อสินค้าอื่นๆ ได้ด้วย
3. สินค้าที่จำเป็น (Demand Goods) จัดเป็นสินค้าที่จำเป็นต่อชีวิตประจำวัน เช่น เสื้อผ้า เครื่องเรือน

ดังนั้นในการจัดหาสินค้าทั้ง 3 ประเภทที่ได้กล่าวข้างต้นจะต้องจัดวางโดยแยกออกจากกันเพราะสินค้าแต่ละชนิดมีการขายที่แตกต่างกันออกไป ใช้อุปกรณ์และการจัดร้านคนละชนิดทั้งอยู่ในตำแหน่งที่แตกต่างกันออกไปอีก

ด้วยเพื่อให้สัมพันธ์กับการเดินของลูกค้าและสะดวกแต่หน่วยงานบริหารภายในตำแหน่งของสินค้าแต่ละชนิด

1. ตำแหน่งของสินค้าฟุ่มเฟือย (Impulse Goods) ควรจะตั้งอยู่ใกล้กับทางเข้าให้มากที่สุด เพราะลูกค้าจะผ่านถึง 2 ครั้ง คือ ขาเข้าและขาออก ซึ่งการซื้อสินค้าฟุ่มเฟือยจะช่วยกระตุ้นให้ลูกค้าซื้อ เช่น เครื่องประดับ
2. ตำแหน่งของสินค้าที่ให้ความสะดวกสบาย (Convenience Goods) การจัดวางสินค้ามักอยู่ตอนกลางทาง เช่น ชุดนอน ชุดชั้นใน ควรอยู่ช่วงกลางของแผนก และจำเป็นต้องจัดสินค้าเหล่านี้ให้คู่กัน
3. ตำแหน่งของสินค้าจำเป็น (Demand Goods) สินค้าเหล่านี้มักจะตั้งอยู่ในจุดของเส้นทางการซื้อให้ห่างทางเข้ามากที่สุด เช่น แผนกเสื้อผ้า รวมถึงห้องลอง ควรตั้งอยู่ด้านในสุดและห่างจากทางเข้ามากที่สุด

2.5.6 ส่วนลานกิจกรรม ลานกลางแจ้ง

ลักษณะของลานแสดงกลางแจ้ง และองค์ประกอบของส่วนลานแสดง ส่วนลานแสดงกลางแจ้ง ส่วนใหญ่แล้วใช้จัดแสดงการแสดงผลที่ต่าง ๆ กัน

2.6 การศึกษาโครงการ

2.6.1 ความหมายและลักษณะทั่วไป

ศูนย์ศิลปหัตถกรรมพื้นบ้านภาคตะวันออกเฉียงเหนือ หมายถึง แหล่งรวบรวมงานหัตถกรรมพื้นบ้านมีชื่อเสียง โดยเน้นภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มาเก็บรวบรวมไว้ ทั้งด้านการค้าและการศึกษา

ลักษณะทั่วไป จะคล้ายๆ ร้านค้าปลีกขนาดใหญ่ ที่มีสินค้า (หัตถกรรม) จำหน่ายหลายประเภท สินค้าที่ขายจัดแบ่งออกเป็นแผนก ตามประเภทสินค้า และมีส่วนพรรคการถาวร เพื่อเผยแพร่ให้ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับศิลปหัตถกรรมพื้นบ้านภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ซึ่งประกอบด้วยส่วนนิทรรศการภายใน - ภายนอกอาคาร (เพื่อสัมผัสวิถีชีวิตความเป็นอยู่จริงที่ก่อให้เกิดศิลปหัตถกรรมต่างๆ) ส่วนสาธิตกรรมวิธีการผลิตหัตถกรรม

ทั้งนี้เพื่อศึกษาและเป็นการช่วยกระตุ้นในการอยากเป็นเจ้าของ ซึ่งจะช่วยส่งเสริมในสวนขายสินค้าอีกด้วย (หมายเหตุ : ในที่นี้ใช้ระบบห้างสรรพสินค้าเป็นโครงการเปรียบเทียบ โดยเอาลักษณะต่างๆ มาใช้ ทั้งระบบการแบ่งสินค้า การขาย ส่วนพนักงาน บริหาร)

ศูนย์บริการนักท่องเที่ยว หมายถึง สถานที่ที่เป็นศูนย์กลางในการให้บริการ อำนวยความสะดวกสบายแก่นักท่องเที่ยวในด้านต่างๆ ในที่นี้ ให้บริการ

1. บริการประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยว
2. บริการแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศ บริการเงินด่วน
3. บริการติดต่อสื่อสาร เช่น โทรศัพท์ต่างประเทศ โทรสาร

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

4. บริการส่งพัสดุไปรษณีย์
5. บริการปฐมพยาบาล
6. บริการขายสินค้าที่ระลึกภาคอื่น
7. บริการร้านค้าहतถกรรมเอกชน
8. บริการชมการแสดง
9. บริการสถานที่พักผ่อนหย่อนใจ และนัดพบ
10. บริการขายอาหาร ได้แก่ ศูนย์อาหารและร้านอาหาร
11. นอกจากนี้ ยังมีบริการอื่น ๆ อีกมากมาย เช่น บริการที่จอดรถ เป็นต้น

การให้เช่าสถานที่จำหน่ายสินค้า (LEASED DEPARTMENT)

ทางศูนย์ฯ จะตกลงกับบุคคลภายนอกให้เข้ามาเช่าสถานที่ในร้านเปิดขายสินค้าโดยตกลงกันว่า ต้องขายในนามห้าง จะตกแต่งสถานที่นั้นให้โดยคิดค่าเช่าสถานที่ (ประมาณ 10-20% ของประมาณขาย) ผู้เช่าสถานที่จัดหาสินค้ามาจำหน่ายเอง ดำเนินการเอง รับผิดชอบผลกำไรขาดทุนเอง

ศูนย์บริการนักท่องเที่ยว หมายถึง สถานที่ที่เป็นศูนย์กลางในการให้บริการอำนวยความสะดวกสบายให้แก่นักท่องเที่ยวในด้านต่าง ๆ

พฤติกรรมการท่องเที่ยวของกลุ่มเป้าหมาย

เส้นทางการท่องเที่ยวที่ได้รับความนิยมของนักท่องเที่ยว

- การท่องเที่ยวบริเวณ หาดจอมเทียน หาดพัทยา
- การท่องเที่ยวบริเวณบริเวณโดยรอบเมืองพัทยา เช่น พิพิธภัณฑ์ Riply 's , วัดญาณสังวร,สวนนงนุช,การแสดงอัลคาซาร์โชว์
- การท่องเที่ยวบริเวณนอกเมืองพัทยา เช่น สวนสัตว์เปิดเขาเขียว, อุทยานหินล้านปี, สวนเสือศรีราชา เป็นต้น

การเดินทาง

เส้นทางคมนาคมที่นักท่องเที่ยวนิยมไปบริเวณหาดพัทยาสามารถไปยังแหล่งท่องเที่ยวอื่น ๆ ได้

เส้นทางการคมนาคม

- จากกรุงเทพฯ ใช้ถนนสุขุมวิท ใช้ทางหลวงหมายเลข 3 เข้าสู่จังหวัดชลบุรี และใช้ถนนสุขุมวิท จากชลบุรีไปบางพระ ,ศรีราชา แล้วเลี้ยวตรงบริเวณแยกกระทิงลาย (ทางเข้าสู่ถนนมอเตอร์เวย์จาก กรุงเทพฯ – ชลบุรี)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

- จากกรุงเทพฯใช้ทางด่วนกรุงเทพ – ชลบุรี เข้าสู่จังหวัดชลบุรีและใช้ทางด่วนกรุงเทพ – พัทยา

ลักษณะการเดินทางมายังแหล่งท่องเที่ยวเหล่านี้

รถยนต์ส่วนบุคคล รถตู้ รถทัวร์ (นักท่องเที่ยวต่างชาติส่วนมากมักมากมาที่บริษัททัวร์)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

2.6 กรณีศึกษา

ชื่อโครงการ ศูนย์ศิลปาชีพ บางไทร

สถานที่ตั้ง อำเภอบางไทร จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

เจ้าของโครงการ มูลนิธิส่งเสริมศิลปาชีพ ในสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ

ขนาดพื้นที่ดิน ประมาณ 1,000 ไร่

ผู้ออกแบบ กองสถาปัตยกรรม สำนักงานปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม (ส.ป.ก.)

สถาปนิกภายใน ชัชวาล เบญจรัตน์ดา

อนุสร เนียนปาก

กลุ่มเป้าหมาย นักท่องเที่ยวชาวไทยและชาวต่างประเทศ

ความเป็นมาของโครงการ

ศูนย์ศิลปาชีพบางไทร ก่อตั้งขึ้นตามพระราชดำริของสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ ซึ่งทรงเห็นคุณค่าความสำคัญในการอนุรักษ์ศิลปหัตถกรรมไทยและส่งเสริมการประกอบอาชีพหัตถกรรมเพื่อเพิ่มพูนรายได้แก่ครอบครัว โดยรัฐบาลได้น้อมเกล้าฯ ถวายที่ดินแด่สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ เพื่อการจัดตั้งจำนวน 750 ไร่เศษ เนื่องในวโรกาสที่ทรงเจริญพระชนมพรรษาครบ 4 รอบ และยังได้มีมติให้หน่วยราชการต่างๆ สนับสนุนโครงการของศูนย์ศิลปาชีพ บางไทร โดยมอบหมายให้กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ สำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อการเกษตร เป็นผู้รับผิดชอบในด้านการรักษาความสงบเรียบร้อยและประสานงานกับหน่วยราชการต่างๆ โดยการดำเนินการเรื่อยมา และมีการซื้อที่ดินเพิ่มอีก 200 ไร่เศษ รวมเป็นเนื้อที่โครงการทั้งหมดเกือบ 1,000 ไร่ในปัจจุบัน

สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ ทรงเสด็จพระราชดำเนินเปิดศูนย์ศิลปาชีพบางไทร อย่างเป็นทางการ เมื่อวันที่ 7 ธันวาคม พ.ศ. 2527

จุดประสงค์ของโครงการ

1. เพื่อสนับสนุนส่งเสริมและอนุรักษ์งานศิลปหัตถกรรมพื้นบ้านซึ่งเกิดจากภูมิปัญญาชาวบ้าน
2. เพื่อเป็นแหล่งรวบรวมงานหัตถกรรมที่มีคุณภาพสูง โดยจัดแสดงให้แก่ผู้สนใจ
3. เพื่อเผยแพร่และฝึกอบรมศูนย์ศิลปาชีพต่างๆ ให้แก่เกษตรกรและราษฎรผู้ยากไร้
4. เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมที่แสดงให้เห็นถึงวิถีชีวิตชาวไทยทั่วทุกภาค

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ศูนย์ศิลปาชีพ บางไทรประกอบด้วยกลุ่มอาคารหลายหลัง ซึ่งต่างกันไปตามกิจกรรมต่างๆ แต่อาคารที่เลือกทำการศึกษาคือ ศาลาพระมิ่งขวัญ ซึ่งเป็นอาคารแสดงสินค้าหัตถกรรมและนิทรรศการผลิตภัณฑ์ศิลปาชีพ เนื่องจากต้องการศึกษาอาคารที่มีลักษณะการใช้สอยกิจกรรมใกล้เคียงกับโครงการที่จะทำการออกแบบ

องค์ประกอบอาคาร แบ่งออกเป็นส่วนใหญ่ๆ คือ

1. ส่วนขายสินค้างานหัตถกรรม
2. ส่วนสาธิตงานหัตถกรรม
3. ส่วนสำนักงาน
4. ส่วนอบรมอาชีพ
5. ส่วนสวนสาธารณะ
6. ส่วนนิทรรศการ
7. ส่วนร้านอาหาร
8. ส่วนสาธารณะอื่นๆ

ลักษณะโครงการ

ศูนย์ศิลปาชีพจะเป็นศูนย์จำหน่ายและผลิตงานหัตถกรรม นอกจากนี้ยังเป็นแหล่งฝึกอบรมอาชีพให้แก่ชาวบ้านเพื่อเพิ่มรายได้ให้แก่ชาวบ้าน

สิ่งที่น่าสนใจ

1. การจัดพื้นที่ส่วนต่างๆที่เชื่อมโยงส่วนต่างๆ
2. การจัดพื้นที่ส่วนลานซึ่งสามารถเชื่อมต่อกับพื้นที่ต่างๆในโครงการ
3. องค์ประกอบโครงการ

รูปที่ 2.1 แสดงภายนอกอาคาร

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ชื่อโครงการ	อาคาร ศาลาพระมิ่งขวัญ ศูนย์ศิลปาชีพบางไทร
สถานที่ตั้ง	ศูนย์ศิลปาชีพบางไทร จ.อยุธยา
การเข้าสู่โครงการ	งบประมาณของทางศูนย์ศิลปาชีพ
กลุ่มเป้าหมาย	นักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ
ลักษณะทางสถาปัตยกรรม	

ศาลาพระมิ่งขวัญ เป็นอาคารที่มีลักษณะสถาปัตยกรรมแบบไทยประยุกต์ ตัวอาคาร ออกแบบเป็นจตุรมุข มีลักษณะสมมาตร (symmetrical balance) ตั้งตระหง่านอยู่กลางศูนย์ศิลปาชีพ เป็นจุดเด่น และเป็นศูนย์กลางของโครงการ ตัวอาคารเป็นอาคารสูง 4 ชั้น ชั้นล่างเป็นศูนย์สาธิตและจำหน่ายผลิตภัณฑ์ศิลปาชีพ ชั้นที่ 2 และ 3 เป็นห้องประชุมสัมมนา องค์ประกอบของโครงการ

1. ส่วนขายสินค้า
2. ส่วนสาธิตงานหัตถกรรม
3. ส่วนพิพิธภัณฑ์
4. ส่วนห้องน้ำ
5. ส่วนสำนักงาน

การจัดวางพื้นที่ให้สวยงาม ประกอบด้วยส่วนต่างๆ ดังนี้

ชั้น 1 ส่วนสาธิตและจำหน่ายผลิตภัณฑ์ศิลปาชีพ เป็นพื้นที่จัดแสดงและจำหน่ายสินค้าหัตถกรรมทุกประเภท ที่ผลิตจากศูนย์ฝึกอบรมศิลปาชีพ รวมถึงผลิตภัณฑ์จากศิษย์เก่าของศูนย์ มีลักษณะเป็นเนื้อที่โล่งกว้างทั้งหมด ตรงกลางเป็นแท่งสูง 2 ชั้น ส่วนบริการจัดไว้บริเวณปีกอาคารทางทิศตะวันตก ประกอบด้วยส่วนสำนักงาน ห้องเครื่อง และห้องน้ำ

ชั้น 2 ประกอบด้วยห้องนิทรรศการจำนวน 2 ห้อง และส่วนบริการ
ห้องแสดงนิทรรศการ 1 เป็นห้องแสดงผลิตภัณฑ์หัตถกรรมประเภท งานโลหะ ช่างปั้นตุ๊กตาชาววัง ช่างแกะสลักไม้ ช่างแก้ว และดอกไม้ประดิษฐ์

ห้องแสดงนิทรรศการ 2 จัดแสดงงานแกะสลักไม้ ภูมิปัญญากรรม ผ้าทอผ้า เครื่องหนัง และงานหัตถกรรมจากผักตบชวา

ชั้น 3 ประกอบด้วยห้องแสดงนิทรรศการจำนวน 3 ห้อง

ห้องแสดงนิทรรศการ 3 แสดงงานแผนกช่างวาดภาพสีน้ำมัน

ห้องแสดงนิทรรศการ 4 แสดงงานแผนกช่างจิตรกรรมไทยประยุกต์ ประเพณีกระเบื้องเคลือบ (Porcelain Painting)

ห้องแสดงนิทรรศการ 5 แสดงงานประเภทเทียน และแผนกช่างเครื่องเรือนหวาย

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ชั้น 4 เป็นห้องประชุมซึ่งปัจจุบันมิได้ใช้งานแล้ว และยังห้ามผู้เข้าชมขึ้น

สิ่งที่นำมาศึกษา

1. การจัดพื้นที่ส่วนต่างๆ
2. การจัดแบ่งหมวดหมู่สินค้าที่ดูเป็นหมวดหมู่

ข้อดี

1. อาคารที่ใช้มีการจัดแสดงถึงเอกลักษณ์ความเป็นไทย
2. การจัดหมวดหมู่สินค้าที่เป็นระเบียบ

ข้อเสีย

1. รูปแบบการจัดวางสินค้าไม่น่าสนใจ
2. ส่วนสาธิตไม่ได้แยกเป็นสัดส่วน
3. ไม่มีเครื่องหมายบอกทาง

รูป 2.2 แสดงภายนอกอาคาร

รูป 2.3 แสดงภายในอาคารส่วน
สาธิตงานหัตถกรรม

รูป 2.4 แสดงภายในอาคารส่วนขายสินค้า

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ชื่อโครงการ	พิพิธภัณฑ์บ้าน จิม ทอมป์สัน
สถานที่ตั้ง	ช.เกษมสันต์ 2 ถ.พระราม 1 กรุงเทพฯ ฯ
การเข้าสู่โครงการ	รถประจำทาง,รถแท็กซี่
กลุ่มเป้าหมาย	นักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ
ประวัติความเป็นมา	

ในปี พ.ศ. 2519 ผู้จัดการทรัพย์สินของ จิม ทอมป์สัน ได้รับอนุญาตจากรัฐบาลไทยให้จัดตั้งมูลนิธิในนามของ จิม ทอมป์สัน ขึ้นด้วยเหตุนี้ ทรัพย์สินต่างๆ จึงได้รับการโอนกรรมสิทธิ์เป็นของมูลนิธิ

บ้านพิพิธภัณฑสถานทั้งศิลปะวัตถุต่างๆ ก็ได้รับการจดทะเบียนในฐานะพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติแห่งหนึ่ง ด้วยรัศมีบังคับของมูลนิธิและความสนใจอันต่อเนื่องยาวนานของจิม ทอมป์สัน มูลนิธิจึงทุ่มเทและอุทิศตนเพื่อการปกป้องและอุทิศตนเพื่อป้องกันและอนุรักษ์สมบัติทางวัฒนธรรม

ลักษณะโครงการ

เป็นพิพิธภัณฑสถานของจิม ทอมป์สัน ซึ่งมีความสำคัญกับผ้าไหมของไทย นอกจากมีส่วนพิพิธภัณฑสถานแล้วยังมีสวนนายผลิตภัณฑสถานของจิม ทอมป์สันด้วย

องค์ประกอบของโครงการ

3. ส่วนเคาน์เตอร์ประชาสัมพันธ์และจองบัตรเข้าชม
4. ส่วนนั่งพักผ่อน
5. ส่วนร้านอาหาร
6. ส่วนขายผลิตภัณฑ์ผ้าไหม
7. ส่วนนิทรรศการถาวร (ตัวบ้าน จิม ทอมป์สัน)
8. ส่วนนิทรรศการชั่วคราว
9. ส่วนพักผ่อน
10. ส่วนเก็บสัมภาระและรองเท้า
11. ส่วนพนักงาน

การบริหาร

1. ส่วนนิทรรศการถาวรมีการแสดงตัวบ้านและภายในบ้านซึ่งมีเป็นบ้านไทยที่มีการประยุกต์การใช้งานแก่ตะวันตก มีมีคฤหาสน์บรรยากาศประวัติความเป็นมาของบ้านและสิ่งของที่ขุดพบในบ้านพร้อมกับการเดินชม
2. ส่วนลานไทยด้านหน้าเป็นจุดพักผ่อน มีบรรยากาศที่ร่มรื่นที่ทัศนียภาพที่สวยงาม
3. ส่วนร้านอาหาร จัดให้อยู่ติดเนื้อเดียวกับส่วนลานด้านหน้าเพื่อรองรับนักท่องเที่ยวที่แวะเสวยเป็นจุดพักผ่อน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สิ่งที่นำมาศึกษา

1. การจัดพื้นที่ส่วนต่างๆที่เชื่อมโยงส่วนต่างๆ
2. การจัดพื้นที่ส่วนลานซึ่งสามารถเชื่อมต่อพื้นที่ต่างๆในโครงการ

ข้อดี

1. อาคารที่ใช้มีการจัดแสดงถึงเอกลักษณ์ความเป็นไทย
2. อาคารที่ใช้เป็นอาคารขนาดไม่ใหญ่และนำอาคารต่างๆเชื่อมหากันและสามารถมองเป็นพื้นที่ใช้งานส่วนอื่นๆได้
3. มีมัคคุเทศก์ที่คอยให้ความรู้ซึ่งสามารถพูดได้หลายภาษา

ข้อเสีย

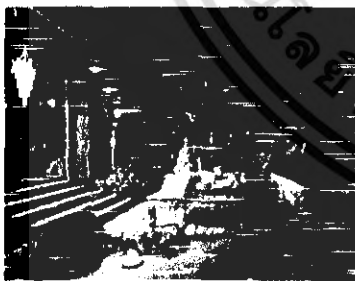
1. ไม่ค่อยมีการประชาสัมพันธ์หรือการชั่วคราวและพื้นที่ในส่วนนี้ก็ได้รับความสนใจจากนักท่องเที่ยวค่อนข้างน้อย

รูป 2.5 บรรยากาศภายนอกบ้านจิม ทอมป์สัน

รูป 2.6 บรรยากาศสวนต้อนรับ

รูป 2.7 บรรยากาศภายในบ้าน

รูป 2.8 บรรยากาศภายในร้านอาหาร

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ชื่อโครงการ	ตลาดนัดกลางคืน สวนลุม ในทิวาชา
สถานที่ตั้ง	สวนลุม กรุงเทพฯ
การเข้าสู่โครงการ	รถประจำทาง ,รถไฟฟ้า,รถไฟฟ้าใต้ดิน,รถยนต์ส่วนบุคคล
กลุ่มเป้าหมาย	ชาวไทยและชาวต่างชาติ
ลักษณะโครงการ	

เป็นตลาดนัด เปิดบริการตอนกลางคืน ขายของจำพวกของกินของใช้ซึ่งสินค้าส่วนใหญ่ สินค้าจะเป็นสินค้าที่ผลิตภายในประเทศ โดยแบ่งสินค้าเป็นหมวดหมู่ ง่ายต่อการเลือกซื้อสินค้า องค์ประกอบโครงการ

1. ส่วนให้บริการข้อมูล
2. ส่วนขายของ
3. ส่วนร้านอาหาร
4. ส่วนสวนสาธารณะ
5. ที่จอดรถ
6. ห้องน้ำสาธารณะ
7. ส่วนสำนักงาน
8. ส่วน hall
9. ส่วนการจัดแสดง

สิ่งที่นำมาศึกษา

1. การจัดสวนของพื้นที่การขาย
2. การจัดหมวดหมู่สินค้า

ข้อดี

1. สามารถหาสินค้าที่ต้องการได้ง่ายเนื่องจากแบ่งสินค้าตามหมวดหมู่
3. มีแผนที่บอกตามจุดต่างๆ

ข้อเสีย

1. ภายในสวนขายสินค้าน่าจะมีจุดให้นั่งพัก

ภาพที่ 2.9 แสดงภายในสวนลุมไนท์

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ชื่อโครงการ มูลนิธิแม่ฟ้าหลวง (สอนลูกในทึบ่าช่า)
 สถานที่ตั้ง สอนลูกในทึบ่าช่า เขตลุมพินี กรุงเทพฯ
 การเข้าสู่โครงการ รถประจำทาง ,รถไฟฟ้า,รถไฟฟ้าใต้ดิน,รถยนต์ส่วนบุคคล
 กลุ่มเป้าหมาย นักท่องเที่ยวต่างชาติ และประชาชนทั่วไป

ลักษณะโครงการ

สมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนิณาด ทรงมีพระราชดำริ จัดตั้งโครงการพัฒนาออยตุง เพื่อส่งเสริมอาชีพและสร้างงานแก่ชาวบ้าน มูลนิธิแม่ฟ้าหลวงเป็นศูนย์จำหน่ายสินค้าจากโครงการพัฒนาออยตุง

องค์ประกอบอาคาร

1. ส่วนขายของ
2. ส่วน coffec shop
3. ส่วน Counter

สิ่งที่นำมาศึกษา

1. การจัดแบ่งพื้นที่ของสินค้าต่างๆ มีการแบ่งเป็นหมวดหมู่ทำให้สะดวกในการหาสินค้า
2. การตกแต่งภายในร้านที่ขายของสินค้าหัตถกรรมรูปแบบที่มีความทันสมัย

ข้อดี

1. โถงลิ้นแ่งท่องเที่ยว ทำให้สะดวกในการเดินทางหรือแวะเข้าชม
2. การแบ่งหมวดหมู่สินค้าเป็นระเบียบ ทำให้ง่ายต่อการค้นหาสินค้า
3. การตกแต่งภายในร้านค้าที่มีความน่าสนใจ

รูป 2.10 แสดงภายนอกอาคาร

รูป 2.11 แบบภายในอาคาร

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ชื่อโครงการ

ศูนย์บริการนักท่องเที่ยวอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย

สถานที่ตั้ง

อุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย อำเภอเมือง จังหวัดสุโขทัย

องค์ประกอบโครงการ

1. ส่วนนิทรรศการถาวร
2. ส่วนนิทรรศการชั่วคราว
3. ร้านอาหาร
4. ลานแสดง
5. ส่วนสำนักงาน

ภาพบริการ

1. ส่วนนิทรรศการถาวร มีการแสดงวัตถุจำลองอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย ซึ่งสามารถอธิบายถึงอุทยานประวัติศาสตร์ก่อนเข้าชม โดยแสดงประวัติของอุทยานและของโบราณสถานแต่ละอัน

2. ส่วนลานบริการข้อมูลข่าวสารข้อมูลแก่นักท่องเที่ยว ปัจจุบันเป็นเพียงเคาน์เตอร์ที่ใช้ร่วมกับเคาน์เตอร์ขายของที่ระลึก ของฝาก

3. ส่วนลานไทยด้านหน้าเป็นส่วนสำนักงานเป็นจุดชมวิว และพักผ่อนของศูนย์แห่งนี้ด้วย มีบรรยากาศร่มรื่น สามารถมองเป็นอุทยานและทัศนียภาพโดยรวมของศูนย์บริการ สิ่งที่น่าสนใจ

1. การจัดพื้นที่ส่วนต่างๆที่มีความต่อเนื่องกัน
2. การจัดพื้นที่ส่วนลานที่เป็นส่วนเชื่อมและเป็นลานอเนกประสงค์
3. การจัดวางความสัมพันธ์ของพฤติกรรมผู้ใช้กับพื้นที่แต่ละส่วน

ข้อดี

1. อาคารที่ประยุกต์มาจากโบราณสถานในจังหวัดสุโขทัย ซึ่งมีเอกลักษณ์ความเป็นไทย
2. อาคารแต่ละหลังเป็นอาคารขนาดเล็กแต่เชื่อมกันด้วยลาน

ข้อเสีย

1. ส่วนนิทรรศการจัดแสดงไม่น่าสนใจ

รูป 2.12 แสดงอาคารและพื้นที่โดยรอบศูนย์บริการนักท่องเที่ยวสุโขทัย

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ศูนย์ศิลปหัตถกรรมพื้นบ้าน

Handicraft Center Of Eastern, Thailand

Case Study

Facility

- Parking
- Information + ticket
- Exhibition
- Shop
- Restaurant
- Landscape
- Public service
- Office
- Training center
- Work shop

by out

เส้นทึบแสดงขอบเขตของอาคารและพื้นที่อาคาร
เส้นประแสดงขอบเขตของอาคารและพื้นที่อาคารที่ไม่ใช่ของอาคาร

Target group
- พิพิธภัณฑ์แห่งชาติ ประเภททั่วไป ๒.๕ ล้าน คน ต่อปี

ศูนย์ศิลปหัตถกรรม
พื้นบ้าน
- ภาควิชา
- คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์
- มหาวิทยาลัยศิลปากร

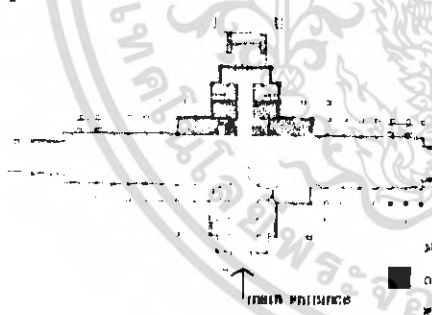
Mr. Pongskan Limpuddee code 43020070 17

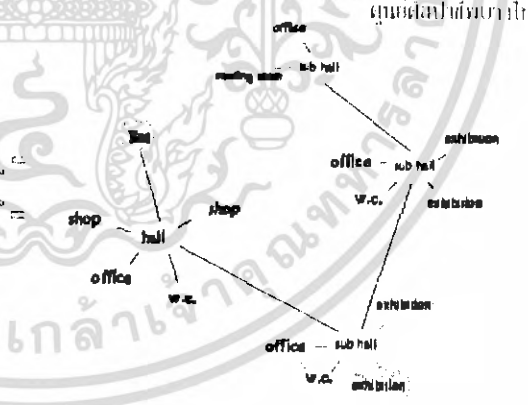
Interior Architecture

ศูนย์ศิลปหัตถกรรมพื้นบ้าน

Handicraft Center Of Eastern, Thailand

Case Study
ศูนย์ศิลปหัตถกรรมพื้นบ้าน

Facility

Floor 1				
Floor 2				
Floor 3				
Floor 4				

Mr. Pongskan Limpuddee code 43020070 18

Interior Architecture

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ศูนย์หัตถกรรมพื้นถิ่นตะวันออก
Handicraft Center Of Eastern, Thailand

Case Study
ศูนย์ศิลปาชีพบางไทร
ศึกษารูปแบบชุมชนประเภทสินค้าในศูนย์หัตถกรรมจังหวัดอ่างทอง

รถจักรยาน	10
รถ	15
เครื่องปั้น	10
กระดาษ	5
ผลิตภัณฑ์	10
เครื่องปั้นดินเผา	20
ดอกไม้ประดิษฐ์	10
ผ้าไหม	5
เครื่องประดับ	5
ผลิตภัณฑ์	5
ผลิตภัณฑ์	5

User behavior

ข้อดี สามารถเลือกชมสินค้าได้จกมเนื่องจากม
การงัดสินค้าเป็นหมวดหมู่

ข้อเสีย รูปแบบการงัดสินค้าไม่ทันสมัยเท่าที่ควร

Mr. Pongskon Limpuldee code 43020070 19
Interior Architecture KMITL

ศูนย์หัตถกรรมพื้นถิ่นตะวันออก
Handicraft Center Of Eastern, Thailand

Case Study
Jim thompson house

Facility

- restaurant
- w.c.
- Exhibition
- hall
- information
- shop
- luggage
- waiting
- landscape

Target group
นักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศ เฉลี่ยนักท่องเที่ยว
ประมาณ 400 - 500 คนต่อวัน

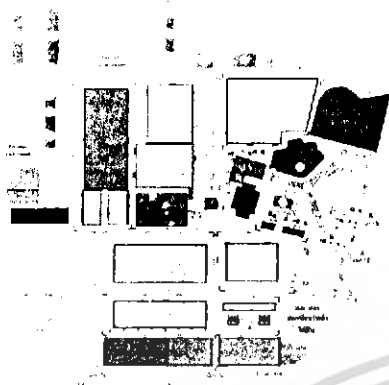
Mr. Pongskon Limpuldee code 43020070 20
Interior Architecture KMITL

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ศูนย์หัตถกรรมภาคตะวันออก
Handicraft Center Of Eastern, Thailand

Case Study
สวนสุข Night bazaar

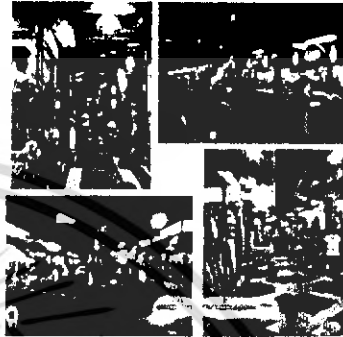

กรณีที่น่าสนใจ

- การจัด Zoning
- การจัดแบ่งหมวดหมู่สินค้า
- ศึกษารูปแบบโครงการที่มีกลุ่มลูกค้าคล้ายกัน
- การวางผัง

Target group

นักท่องเที่ยวชาวต่าง
ชาติ และประชาชนทั่วไป

Facility

Mr. Pongsakorn Limpukdee

code 43020070 22

Interior Architecture KMITL

ศูนย์หัตถกรรมภาคตะวันออก
Handicraft Center Of Eastern, Thailand

Case Study

Mae Fah Laung Shop + Doitung coffee

เลขที่ถนนปิ่นเกล้า

Mae Fah laung shop

ลักษณะโครงการ

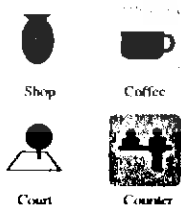
เป็นศูนย์จำหน่ายผลิตภัณฑ์จาก
ท้องถิ่น

โดยคุณ

อาคารเป็นอาคารแบบ modern
มีลานเชื่อมระหว่างอาคาร มีการเปิด
พื้นที่ด้านบนเพื่อให้เห็นเป็น
display

Facility

สิ่งที่น่าสนใจ

- ขายสินค้าผลิตภัณฑ์จากชุมชน
- การจัดวางสินค้า

Target group

- นักท่องเที่ยวชาวต่างชาต

Mr. Pongsakorn Limpukdee

code 43020070 23

Interior Architecture KMITL

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

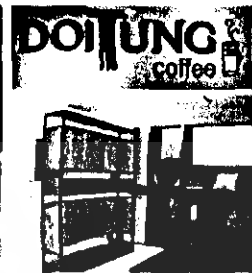

ศูนย์หัตถกรรมภาคตะวันออก

Concept ให้ความเรียบง่ายของ Display เพื่อเน้นตัวสินค้าที่มี Texture

ข้อดี
โดดเด่นทั้งภายใน
และภายนอก
การแบ่งหมวดหมู่สินค้าเป็นระเบียบ

Mr. Pongsakorn Limpukdee

code 43020070 24

Interior Architecture

KMITL

User Behavior

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ศูนย์หัตถกรรมภาคตะวันออก
Handcraft Center Of Eastern, Thailand

Case Study
ศูนย์หัตถกรรมภาคตะวันออก ศูนย์หัตถกรรมภาคตะวันออก

restaurant w.c. Exhibition hall
shop information waiting landscape

Mr. Pongsakorn Limpukdee code 43020070 28
Interior Architecture KMITL

ศูนย์หัตถกรรมภาคตะวันออก
Handcraft Center Of Eastern, Thailand

Case Study
พิพิธภัณฑ์นาฏเวียง จ. สุโขทัย

circulation

Ent. ↑

ส่วนนิทรรศการไขข้อข้องความรู้เกี่ยวกับเครื่องปั้นดินเผาในสุโขทัย
ส่วนห้องแสดงศิลปประเพณี

สิ่งที่นำมาศึกษา

- การจัดนิทรรศการงานหัตถกรรม
- เส้นทางการชมนิทรรศการ
- การผังอาคาร
- รูปแบบอาคารไทยร่วมสมัย

ทางเดินเชื่อมส่วนโถงความรู้กับส่วนแสดง

Mr. Pongsakorn Limpukdee code 43020070 27
Interior Architecture KMITL

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

บทที่ 3

พฤติกรรมและพื้นที่ใช้สอย

3.1 การศึกษาข้อมูลประกอบโครงการและเนื้อที่ใช้สอย

3.1.1 ประเภทของผู้ใช้โครงการ

โครงการศูนย์หัตถกรรมพื้นบ้านภาคเหนือ อำเภอบางละมุง จังหวัดชลบุรี สามารถแบ่ง
ผู้ใช้โครงการออกเป็น 3 กลุ่ม

3.1.1.1 ผู้ใช้โครงการ

ได้แก่คณะกรรมการ เจ้าหน้าที่พนักงานผู้ทำงานประจำภายในโครงการตามแผนกต่างๆ
เพื่อให้การทำงานของโครงการดำเนินไปด้วยดี ประกอบด้วย

ฝ่ายบริหาร เป็นผู้จัดการวางแผน กรอบแนวนโยบายปฏิบัติ การตัดสินใจแก้ไขปัญหาการ
ดำเนินการของโครงการ

ฝ่ายธุรการ เป็นผู้จัดการบริหารงาน การประสานงานภายในโครงการ

ฝ่ายวิชาการ เป็นผู้ค้นคว้าวิจัยการผลิต การให้บริการข้อมูล การบริการทางการศึกษา
ผู้สนใจ

ฝ่ายการตลาด เป็นผู้รับผิดชอบการสำรวจตลาด การซื้อขาย การโฆษณา

ฝ่ายเทคนิค เป็นผู้ซ่อมแซมงานหัตถกรรม การดูแลรักษาและซ่อมบำรุงงานระบบ
สาธารณูปโภคของโครงการ รวมไปถึงพนักงานรักษาความปลอดภัย พนักงานรักษาความสะอาด

3.1.1.2 ผู้มาติดต่อ

ได้แก่ ผู้มาใช้บริการของโครงการโดยทั่วไปประกอบด้วย

1. นักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศ เป็นกลุ่มผู้ใช้บริการหลักของโครงการ มี
ความรู้เรื่องงานหัตถกรรมพื้นถิ่นน้อย ต้องการชมและเลือกซื้อผลงานหัตถกรรมเป็นหลัก ส่วน
ใหญ่มาเป็นหมู่คณะ

2. นักเรียน นักศึกษา เป็นผู้ใช้บริการย่อยของโครงการ ต้องการศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับ
งานหัตถกรรมของภาคตะวันออกเฉียงเหนือและภูมิปัญญาของชาวบ้านในท้องถิ่น ส่วนใหญ่มาเป็นหมู่คณะ

3. ประชาชนทั่วไป เป็นกลุ่มที่มาชมและเลือกซื้อผลงานหัตถกรรมเป็นหลัก ส่วนใหญ่มาเป็น
เป็นกลุ่มขนาดเล็กถึงรายบุคคล

3.1.1.3 ผู้เข้าร่วมอบรม สัมมนา ศึกษาดูงาน

ได้แก่บุคคลที่มาอบรมอาชีพ

1. กลุ่มแม่บ้านและกลุ่มผู้ประกอบอาชีพเกี่ยวกับงานหัตถกรรม เพื่อพัฒนางานหัตถกรรม
มาดูงานเพื่อพัฒนางานหัตถกรรมพื้นถิ่น ภายในภูมิภาคให้มีศักยภาพ

2. กลุ่มผู้อบรมอาชีพ เสริมสร้างอาชีพงานหัตถกรรมแก่บุคคลที่สนใจ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

3.1.2 ลักษณะพฤติกรรมของผู้เข้าใช้โครงการ

3.1.2.1 ลักษณะพฤติกรรมโดยรวมของผู้ให้บริการ

เจ้าหน้าที่ส่วนสำนักงานเข้าทำงานเวลา 8.30 น. เมื่อเข้ามาในตอนแรกเจ้าหน้าที่ต้องลงเวลาเข้าทำงาน ต่อจากนั้นจึงแยกย้ายกันไปทำงานตามหน่วยงานที่รับผิดชอบ โดยผ่านส่วนโถงสามารถแยกออกสู่ส่วนต่างๆได้ เช่น ห้องน้ำ ส่วนพักเจ้าหน้าที่ ส่วนทานอาหารเจ้าหน้าที่ เมื่อถึงเวลาทานอาหารจะออกไปรับประทานอาหาร แล้วกลับเข้ามาทำงานจนถึงเวลา 16.30 น. ลงเวลาออก

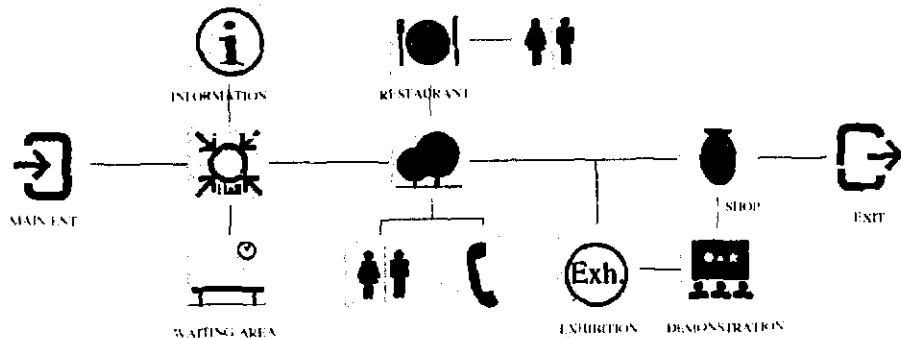
สามารถแบ่งลักษณะการทำงานของเจ้าหน้าที่ได้ดังนี้

1. ฝ่ายบริหาร นั่งทำงานที่โต๊ะในสำนักงาน
2. ฝ่ายธุรการ จะทำงานในพื้นที่เฉพาะที่จัดไว้
3. ฝ่ายวิชาการ นั่งทำงานที่โต๊ะทำงานในสำนักงาน
4. ฝ่ายการตลาด นั่งทำงานที่โต๊ะทำงานในสำนักงาน
5. ฝ่ายเทคนิค ลักษณะงานที่ทำการงานที่อาศัยพื้นที่และอุปกรณ์พิเศษ

3.1.2.2 ลักษณะพฤติกรรมโดยรวมของผู้รับบริการ

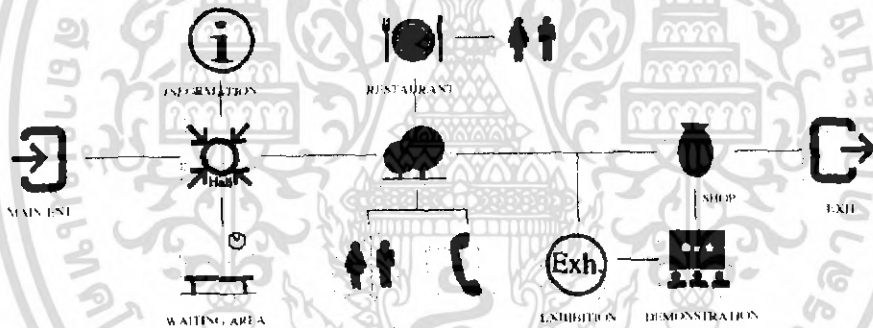
พฤติกรรมของนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศ จากส่วนที่จอดรถผ่านเข้าโครงการ จากนั้นนักท่องเที่ยวเข้าสู่ส่วนโถงหลักจะประกอบไปด้วยประชาสัมพันธ์ ส่วนโทรศัพท์สาธารณะ ส่วนของห้องน้ำ ซึ่งส่วนโถงสามารถแยกสู่ส่วน...พักคอยในกรณีที่นักท่องเที่ยวมากันเป็นกลุ่มเพื่อให้สามารถนั่งรอได้ ได้แก่ ส่วนบริการข้อมูลการท่องเที่ยว ส่วนนิทรรศการ ส่วนร้านขายของที่ระลึก ส่วนร้านอาหาร ส่วนการแสดงกลางแจ้ง และส่วนอื่นๆ ของโครงการ

1. นักท่องเที่ยวมาเป็นกลุ่มทัวร์ (นักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ) มีการจัดการท่องเที่ยวให้แล้วมีจุดหมายการไปเที่ยวเรียบร้อยแล้ว มีความจำเป็นในการรับข้อมูลการท่องเที่ยวค่อนข้างน้อย เข้ามาในโครงการเพื่อเข้าชมงานหัตถกรรมในภาคตะวันออกและเลือกซื้องานหัตถกรรม ชมนิทรรศการ ทานอาหาร หรือใช้ส่วนบริการสาธารณะอื่นๆหลังจากนั้นก็กลับหากช่วงเวลานั้นมีการแสดงที่ลาน นักท่องเที่ยวก็สามารถเข้าสู่ลานกิจกรรมได้ด้วย

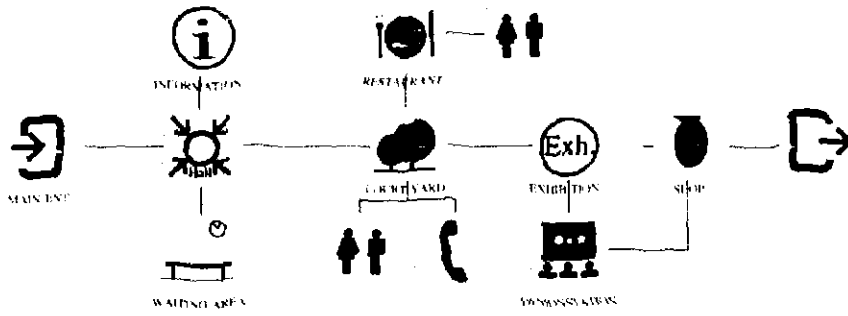
รูปที่ 3.1 แสดงพฤติกรรมนักท่องเที่ยว

2. นักท่องเที่ยวกลุ่มขนาดเล็ก ที่มาเที่ยวกันเอง (ส่วนมากจะเป็นคนไทย) มาโดยรถโดยสารส่วนบุคคล รถตู้ จอดรถที่ที่จอดรถ เข้าสู่โครงการเพื่อรับข้อมูลข่าวสารการท่องเที่ยวของภาคตะวันออก และใช้ส่วนบริการสาธารณะอื่นๆ ในโครงการแต่เป็นส่วนน้อย (ไปรษณีย์) โดยกลุ่มนักท่องเที่ยวจะใช้บริการส่วนร้านอาหาร ร้านขายสินค้าหัตถกรรม ส่วนขายงานหัตถกรรม อาจแวะชมสวนนิทรรศการ

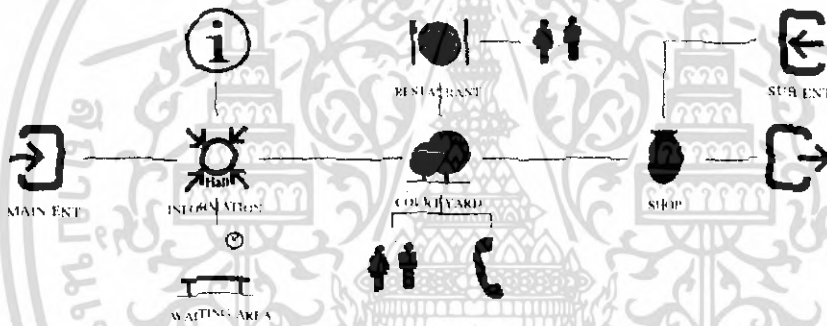
รูปที่ 3.2 แสดงพฤติกรรมนักท่องเที่ยว

3. นักเรียน นักศึกษา มาใช้บริการเป็นหมู่คณะ โดยมากเข้ามาชมในลักษณะทัศนศึกษา ต้องการทราบงานหัตถกรรมในภาคตะวันออก ทราบถึงวัฒนธรรมที่ตนมีอยู่ พฤติกรรมของนักเรียน นักศึกษา จากส่วนที่จอดรถผ่านทางเข้าโครงการ จากนั้นเข้าสู่ส่วนโรงหลัก ซึ่งส่วนโรงสามารถแยกเข้าสู่ส่วนพักคอย ที่จะเป็นจุดนัดพบก่อน ชมนิทรรศการ ดูงานศูนย์ฝึกอบรม เลือกซื้องานหัตถกรรม ทานอาหาร และส่วนอื่นๆของโครงการ

รูปที่ 3.3 แสดงพฤติกรรมของนักเรียน

3. ประชาชนทั่วไป มาเพื่อเลือกซื้องานหัตถกรรม ส่วนบริการต่างๆในโครงการ ซึ่งอาจจะอยู่ใช้งานภายในโครงการมากกว่ากลุ่มผู้ใช้อื่นๆ พฤติกรรมของประชาชน จากที่จอดรถ เข้าสู่ส่วนโถงหลัก หลังจากนั้นเข้าใช้บริการส่วนร้านอาหาร ส่วนงานหัตถกรรม ส่วนลานพักผ่อน ลานแสดงกลางแจ้ง

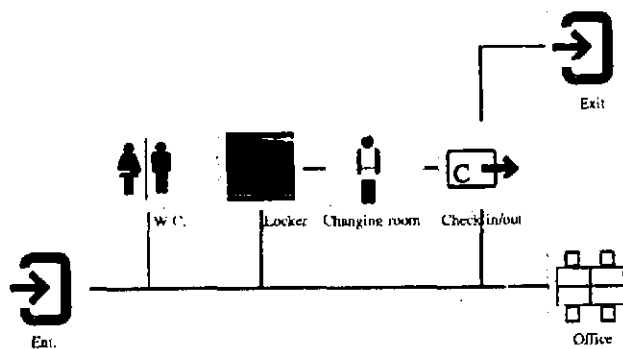
รูปที่ 3.4 แสดงพฤติกรรมของประชาชนทั่วไป

4. ผู้อบรมอาชีพ มาเพื่อฝึกอบรมอาชีพหัตถกรรม จะใช้งานในส่วนฝึกอบรม พฤติกรรมของผู้มาอบรม จากที่จอดรถ เข้าสู่ส่วนอบรม เข้าสู่ส่วนโถง เข้าสู่ส่วนฝึกอบรม

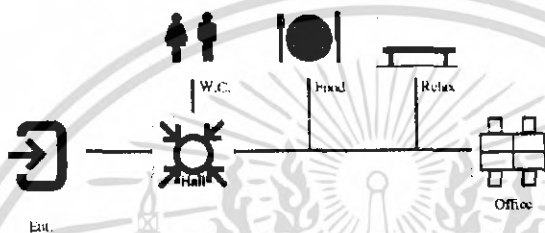

รูปที่ 3.5 แสดงพฤติกรรมของผู้ฝึกอบรม

5. ผู้ให้บริการ จะให้บริการนักท่องเที่ยวในส่วนต่างๆของโครงการ รวมไปถึงพนักงานภายในโครงการ จะใช้งานในส่วน สำนักงานและประจำตำแหน่งตามส่วนต่างๆของโครงการ จากที่จอดรถหลัก จากนั้นจะเข้ามาตักบัตร เปลี่ยนเครื่องแต่งกาย เข้า พื้นที่ที่ต้องการ

รูปที่ 3.6 แสดงพฤติกรรมพนักงานส่วนต่างๆ

รูปที่ 3.7 แสดงพฤติกรรมพนักงานส่วนสำนักงาน

3.3.1 พื้นที่ส่วนต้อนรับ ให้บริการข้อมูล

ส่วน	ผู้ให้บริการ	ผู้รับบริการ	จำนวน	พื้นที่/หน่วย	พื้นที่	อ้างอิง
โถง		+	สูงสุด 75	0.64	48	
ให้บริการข้อมูล	+		1	12	12	
บริการนักท่องเที่ยว	+		1	6	6	
นั่งพักคอย		+	20% โถง		11.4	
ห้องน้ำ		+			20.25	
พื้นที่รวม					97.65	
พื้นที่สัญจร 30 %					29.295	
พื้นที่รวม					126.945	

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

3.3.2 พื้นที่ส่วนร้านอาหาร

ส่วน	ผู้ให้บริการ	ผู้รับบริการ	จำนวน	พื้นที่/หน่วย	พื้นที่	อ้างอิง
โถง		+	สูงสุด 10	0.64	6.4	A.D.
เคาน์เตอร์	+		1	0.64	0.64	A.D.
ครัว	+			20% ที่นั่ง	37.2	
ส่วนเก็บของ	+			25% ครัว	9.3	
ที่นั่ง		+	120	1.55	186	
ห้องน้ำ		+	4	5.9 +13.4	19.32	
พื้นที่รวม					258.86	
พื้นที่สัญญา 30 %					77.658	
พื้นที่รวม					336.518	

3.3.3 ส่วนลานกิจกรรม

ส่วน	ผู้ให้บริการ	ผู้รับบริการ	จำนวน	พื้นที่/หน่วย	พื้นที่	อ้างอิง
ลานกิจกรรม		+			280	
นั่งพักคอย		+	20	0.64	12.8	
ส่วนเก็บของ	+				3.2	
พื้นที่รวม					324.8	
พื้นที่สัญญา 30 %					97.44	
พื้นที่รวม					422.24	

3.3.4 ส่วนขายสินค้า

ส่วน	ผู้ให้บริการ	ผู้รับบริการ	จำนวน	พื้นที่/หน่วย	พื้นที่	อ้างอิง
โถง		+	15	0.64	9.6	
เคาน์เตอร์	+				6	

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

โทรทัศน์		+			60	
ขายสินค้า		+	20% โถง		16	
เก็บของ	+				3.2	
พื้นที่รวม					94.8	
พื้นที่สัญจร 30 %					28.44	
พื้นที่รวม					123.24	

3.3.5 ส่วนนิทรรศการ

ส่วน	ผู้ให้บริการ	ผู้รับบริการ	จำนวน	พื้นที่/หน่วย	พื้นที่	อ้างอิง
นิทรรศการ		+			99	
นิทรรศการชั่วคราว		+				case
โถง		+	15	0.64	9.6	case
ส่วนเก็บของ	+				12	
พื้นที่รวม					280	
พื้นที่สัญจร 30 %					120.18	
พื้นที่รวม					520.78	

3.3.6 ส่วนห้องน้ำสาธารณะ

ส่วน	ผู้ให้บริการ	ผู้รับบริการ	จำนวน	พื้นที่/หน่วย	พื้นที่	อ้างอิง
ซีกโครก		+	3	1.5	4.5	A.D.
อ่างล้างหน้า		+	3	1.5	4.5	A.D.
ทางสัญจร				25% พื้นที่	2.25	
ซีกโครก		+	2	1.5	4.5	
อ่างล้างหน้า		+	3	1.5	4.5	
โถปัสสาวะ		+	3	1.3	3.9	
ทางสัญจร				25% พื้นที่	3.2	

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีก56นำไปใช้

โถง			สูงสุด 5	0.64	3.2	
พื้นที่รวม					23.45	

3.2 รายละเอียดและเนื้อหาการจัดนิทรรศการ

เนื้อหาการจัดแสดง	เทคนิค	เวลา (นาที)	พื้นที่ (ตร.ม.)
- ความหมายและความเป็นมาของงาน หัตถกรรม	- บอร์ด	1	4
- ภูมิปัญญาชาวบ้าน			
- หัตถกรรมที่เกี่ยวข้องกับอาชีพ	- บอร์ด+มอร์นิเตอร์ +	3	20
- หัตถกรรมที่เกี่ยวข้องกับครัวเรือน	หุ่นจำลอง	3	20
- งานเป็นเอกลักษณ์เฉพาะถิ่นภาค ตะวันออกเฉียงเหนือไปจนถึงปัจจัยต่างๆ	- แผ่นผังแสดงภาคตะวันออกเฉียง เหนือ+หุ่นจำลอง+...	3	15
- วิวัฒนาการของงานหัตถกรรมมาตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน	- ภาพถ่าย+ บอร์ด + มอร์นิเตอร์+หุ่นจำลอง	5	40
รวม		15	99

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีโอกาสนำไปใช้

บทที่ 4

ระบบสภาพแวดล้อมภายใน

4.1 ระบบแสง

การให้แสงสว่างแบ่งเป็น 2 ชนิดใหญ่

1. **แสงสว่างตามธรรมชาติ (NATURAL LIGHT)** ทิศทางของแสงที่มากระทบวัตถุที่จัดแสดงจะมี 4 วิธีดังต่อไปนี้

1.1 การให้แสงสว่างจากด้านข้าง

1.2 การให้แสงสว่างจากด้านบน

1.3 การให้แสงสว่างเฉียงจากหน้าต่างค่อนข้างสูง

1.4 การให้แสงสว่างจากธรรมชาติทางอ้อม

1.1 แสงที่ได้จากด้านบน

แสงจากเหนือศีรษะเหมาะจะกับส่องแสดงทางวัตถุ แต่ส่วนเสียคือแสงส่วนใหญ่จะตกลงที่พื้นห้องมากกว่าผนัง และเกิดการสะท้อนที่ตู้กระจก จะทำให้รู้สึกว้าห้องแสงแคบไป และผู้ชมมักแหงนคอชองแสง ทำให้ตาเหนื่อยเร็ว อาจแก้ไขโดยทำเพดานไปสูงขึ้น ลักษณะส่วนใหญ่ของแสงได้จากหลังคาจากกระจก แต่แถบร้อนไม่นิยมใช้ จะใช้กระจกไม่เกิน 6% เนื้อที่หลังคาก็ได้มีข้อเสียหลังคากระจกคือ กระจกอ่อนไหวตัวง่าย อาจทำให้เกิดเสียหายแก่วัตถุแสดงได้เมื่อถูกความชื้นและความร้อน, ควบคุมปริมาณแสงยาก, ถ้ากระจกแตกจะทำให้แสงจัดจนตาพร่าได้ ทำให้ผู้ชมไม่เห็นที่มาของแสง อาจแก้ไขโดยใช้แผ่นโลหะเล็กๆ เปลี่ยนแปลงตามแสงสว่างของมัน และใช้ได้หลังคาเพื่อกันแสง

1.2 แสงสว่างด้านข้าง

แสงจากหน้าต่างที่อยู่ในระดับต่ำ ทำให้ด้านหลังวัตถุรับแสงไม่พอ เกิดมีแสงสะท้อน ทำให้ผู้ชมย่นตาพร่า เมื่อมองออกไปนอกหน้าต่างทำให้เงาผู้ชมปรากฏที่วัตถุ อาจแก้ไขโดยของหน้าต่างควรสูงกว่านัยน์ตาผู้ชม กรอบหน้าต่างควรลึก หรืออาจใช้กระจกแยกแสง (THERMOLUM) ตัดเฉพาะส่วนบนหน้าต่างหรือทำให้หน้าต่างขนานกับผนังน้อยที่สุด

1.3 แสงสว่างจากหน้าต่างค่อนข้างสูง

เป็นการใช้แสงเหมาะที่สุด แสงตกทำมุม 45° และกระจายได้ทั่วห้อง ถ้าสูงมากจะไม่ทำให้เกิดแสงสะท้อนและตาพร่า กรณีนี้อาจใช้เพดานหรือฉากแขวนอยู่กลางห้องเพื่อกระจายแสง

1.4 แสงสว่างธรรมชาติโดยทางอ้อม

การให้แสงสว่างทางนี้ไม่เพียงกับใช้แสงธรรมชาติ ยังใช้กับแสงประดิษฐ์ได้ด้วย มีการให้แสงหลายลักษณะ เช่น ให้แสงสว่างมายังผนังสะท้อนแสงรูปโค้ง ผนังจะกลืนแสงเสียมาก ถ้าเป็นสีขาวจะส่องแสงสว่างมากถึง 86% ถ้าเป็นปูนฉาบธรรมดา 64% หรือเป็นแสงที่ลอดจากหลังคา ซึ่งเหมาะกับประเทศที่มีแสงแดดจัด

การพิจารณาต่างๆ CONCEPT ของการแสงจะช่วยให้ เช่น แสงที่เข้ามาโดยตรงจากทางด้านบนทำให้เกิดเงาและ DISTORT การรับรู้แสงที่เอนมาจากทางด้านบนและด้านข้าง จะทำให้วัตถุดูเป็น 3 มิติ เช่น ประติมากรรมต่างๆ หรือแม้แต่ภาพประเภทหุ่นสูง นูนต่ำรวมทั้งแสงที่ตกลงไปมิให้เกิดความรู้สึกเมื่อยล้าแก่สายตาผู้ชม หลักสำคัญอีกประการหนึ่งคือ CONTRAST ถ้าไม่มี CONTRAST EFFECT ของแสงก็จะไม่เกิดขึ้น เช่น ถ้าเปิดแสงทั้งด้านบนและด้านข้าง ห้องก็จะสว่างไปหมด วัตถุไม่ถูกเน้น

แสงสะท้อนจะมีผลมาก และมีความสำคัญกับแสงทั่วไป ที่เป็นแสงธรรมชาติด้วยกัน ในกรณีที่ต้องการแผ่กระจายการสะท้อนแสงจากสี

การใช้แสง INDIRECT มักจะใช้สำหรับฉากหลัง

การใช้ DIRECT มักจะใช้สำหรับการเห็นวัตถุ

2. การให้แสงสว่างโดยใช้แสงประดิษฐ์ (ARTIFICIAL LIGHT)

การใช้แสงประดิษฐ์เป็นการเปลี่ยนแปลงมาก แต่สามารถนำมาใช้ได้ในรูปแบบต่างๆ อย่างสะดวกและมีความสม่ำเสมอ จึงเป็นแสงนิยมใช้แพร่หลายในห้องแสดง ซึ่งตามธรรมเนียมติดไฟตามเพดานให้ปริมาณแสงกระจายมายังห้องแสดง แต่ถ้าเป็นกรณีผู้แสดง นิยมเอาแสงไฟฟ้าซ่อนไว้ส่วนบนของตู้แล้วกรองด้วยกระจกฝ้าอีกชั้น แล้วแต่ความเหมาะสม ในการแสดงวัตถุแต่ละประเภท แสงไฟธรรมดาที่มีโอบีกันจะทำให้ตาพร่า แสงกระจายไม่เท่ากัน บางครั้งอาจใช้หลอดไฟฟ้าที่ทำให้แสงกระจายออกได้เท่ากัน โดยการใช้การสะท้อนแสงจากฉากอีกที กรณีแสงที่ส่องออกมาเฉพาะทางตรง นิยมใช้เมื่อวัตถุอยู่ในความมืดแล้วมีแสงพวกนี้รอบ จะเห็นวัตถุบังหน้าที่แสดงได้อย่างดี

วิธีที่ดีเกี่ยวกับไฟฟ้าธรรมดา และไฟฟ้าที่ส่องออกมาโดยเฉพาะคือ การทำแนวไฟฟ้ตามยาวและใช้ฉากกันระหว่างหลอดไฟฟ้าเพื่อไม่ให้ตาพร่า แสงจะกระจายและสว่างเท่ากันตลอด

แสงใล้ร้อน จะให้แสงที่นุ่มนวล เหมาะในการให้แสงเส้นจุดที่สำคัญ โดยกำหนดความเข้มของแสงให้มากกว่าที่อื่น ความเข้มของแสงในระดับสายตาธรรมดา แสงจะต้องดีกว่าระดับสูงขึ้น กรณีอ่านตัวพิมพ์ด้านบนพื้นขาว ต้องใช้แสงมีความเข้มประมาณ 25 ~ 30 แรงเทียน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ถ้าวัตถุที่สีทึบและมีการตัดกัน ความเข้มของแสงอาจถึง 100 แรงเทียน ถ้าต้องการชัดมาก ต้องเพิ่มความเข้มมากขึ้น ส่วนแสงจากฟลูออเรสเซนต์ ไม่เหมาะกับงานประติมากรรมเพราะเป็นแสงไม่มีเงา แต่สามารถดัดแปลงให้เหมาะกับวัตถุแสดงได้ มีการกระจายแสงออกทางกว้าง และให้ประกายต่ำ

แสงประดิษฐ์มีผลต่อการจัดแสดงของวัตถุเฉพาะขึ้นมากกว่าแสงธรรมชาติเพราะ

- สามารถควบคุมความเข้มของแสงได้
- สามารถควบคุมตำแหน่งของแหล่งกำเนิดแสงได้
- สามารถควบคุมทิศทางได้ค่อนข้างแน่นอน

แต่ควรระมัดระวังในการติดตั้งตำแหน่งโดยสมควร แต่แสงประดิษฐ์ก็มีข้อเสียคือ

- หากใช้ปริมาณมากเกินไปจะเกิด MONOTONY
- เกิดความยุ่งยากในการจัดการ CONTRAST
- ทำให้เกิดความร้อนหรืออุณหภูมิในห้องสูง โดยเฉพาะการใช้ไฟ SPOTLIGHT
- แสงไม่แผ่กระจายเป็นบริเวณกว้าง
- กรณีที่ใช้สีจัดมากเกินไปจะทำให้เกิด CONFUSE ทางการรับรู้ ทำให้ปวดหัว ตาลาย

ถ้าหากจะใช้แสงประดิษฐ์ให้ได้ผลเช่นเดียวกับแสงธรรมชาติจะต้องใช้แสงประดิษฐ์ที่มีกำลังสูง

ระบบการให้แสงแบ่งเป็นประเภทใหญ่ๆ 5 ประเภท คือ

1. DIRECT LIGHT ให้ความเข้มที่ดีที่สุด เหมาะกับห้องเพดานสูง ถ้าเพดานมีดจะเกิด CONTRAST มาก

2. INDIRECT LIGHT ให้อุณหภูมิแสงดีที่สุด เพราะไม่เกิดความจ้าของแสงบน WORKING PLANE เป็นแสงสะท้อนแสงทั้งหมด ดังนั้นฝ้าเพดานต้องสะอาดและสะท้อนได้ดี ระบบนี้แพงที่สุด ถ้าเพดานสว่างตรงโคมมีดจะเกิด CONTRAST สูง

3. DIRECT - INDIRECT LIGHTING GENERAL DISFUSE ให้สมำเสมอที่สุด

4. SEMI - DIRECT LIGHT บริเวณใกล้กับดวงโคมมี CONTRAST ลดลง แต่ให้เกิด CONTRAST ระหว่างดวงโคมกับเพดาน ต้นทุนก็น้อยกว่าแบบ INDIRECT LIGHTING

5. SEMI - DIRECTIONAL LIGHTING ดวงไฟส่องทั้งทางตรงและทางอ้อม

ผู้มิวระจกจะเกิดการสะท้อนแสงมากขึ้นอยู่กับตำแหน่ง ความลาดเอียงเป็นวิธีเดียวที่แก้การสะท้อนแสงจากต้นกำเนิดแสงได้ ภาพต่างๆ เหล่านี้แสดงวิธีแก้การสะท้อนแสงเมื่อจุดกำเนิดแสงอยู่ในภาพต่างๆ

- เมื่อตั้งตู้กระจกตรงข้ามหน้าต่าง ให้เอียงผิวกระจกทำมุมแหลมกับพื้นห้อง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

- เมื่อที่อยู่เบื้องหน้าต่าง ให้เอียงกระจกออกจากหน้าต่างเข้าหาตัวผู้ดู
- ผู้ที่หันหน้าเข้าหากันให้เอียงกระจกทำมุมซึ่งกันและกัน อย่าหันเข้าหากัน
- เมื่อแสงเข้าหาทางเบื้องบน และอยู่เบื้องหลังดูไม่ต้องเอียงตู้กระจก

4.1.1 ระบบแสงสว่างในส่วนขายสินค้า

การให้แสงในตำแหน่งถูกต้องในร้านค้า

จุดประสงค์ที่สำคัญสำหรับร้านค้า คือ การแสดงสินค้า เพื่อให้เกิดความนิยมเอียงในการซื้อ แต่จะสำเร็จหรือไม่ขึ้นอยู่กับการใช้แสงถูกสัญลักษณ์ และมีขนาดพอเหมาะกับความต้องการ ย่อมทำให้สินค้านั้นเด่นและมองเห็นง่าย การให้แสงในปัจจุบันสำหรับร้านค้านิยมใช้การให้แสงประดิษฐ์ (ARTIFICIAL LIGHT)

การให้แสงจึงต้องมีคุณสมบัติ ดังนี้

1. ให้ทัศนวิสัยที่ดี
2. ให้บรรยากาศที่ดี
3. จุดกำเนิดเด่นน้อยกว่าสินค้าและส่วนโชว์อื่นๆ

หลักการให้แสงในร้านค้า มี 4 ประการ คือ

1. การให้แสงเพื่อการมองเห็นของในร้านค้า

การให้แสงสินค้าควรอยู่ในภาวะเห็นชัดเจน เพื่อชักจูงลูกค้าให้ตกลงซื้อ ซึ่งการมองเห็นขึ้นกับจำนวนแสง ทิศทางของการกระจาย โดยแสงมากจะเห็น DETAIL ชัด การให้แสงเป็นจุดทำให้เห็น FORM TEXTURE และผิววัสดุชัดกว่าให้แสงกระจายทั่วๆ ไป การให้แสงชัดเจนทุกแห่งเป็นสิ่งลำบากและทำให้ไม่เกิดความน่าสนใจ จึงควรใช้แสงในลักษณะแบ่งให้เกิด PATTERN ของความสว่างต่างกัน โดยการให้แสงเท่าที่ต้องการจะให้เห็น

2. การให้แสงในร้านค้าเกิดการเลือกการกำหนดแสง เพื่อทำให้เกิดเป็นสีที่พอใจ โดยปกติใช้หลอดมีไส้หรือฟลูออเรสเซนต์ สีเฉพาะ 2 สี คือ DELUXE COOL WHITE หรือ DELUXE WARM WHITE พวก FLUORESCENT COOL WHITE หรือพวก WARM WHITE COLOR มีคุณภาพของแสงใกล้เคียงกับแสงธรรมชาติ ถ้าใช้ร่วมกับพวกหลอดมีไส้แล้ว ทั้งหมดเพื่อต้องการให้แสงในร้านค้าทั่วไปดูเหมือนจริง

3. การให้แสงสว่างโดยให้ PATTERN ที่สว่างต่างกัน ปกติมักจะถูกมองข้ามไป เพราะร้านค้าส่วนมากจะให้แสงเหมือนกันตลอดร้าน ทำให้เกิดการเบื่อหน่าย การให้ของความสว่างมีดี ย่อมให้ความสนใจ ความรู้สึก DRAMATIC ภายในร้านค้า การแสดงมีเปลี่ยนแปลงตามฤดูกาล สิ่งของการแสดงให้เห็นชัดออกมาแล้ว ก็เป็นหน้าที่ของการให้แสงในการแสดงนี้

- ก. ดึงดูดความสนใจของลูกค้า และพยายามให้เห็นที่สุด

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

- ข. ทำให้ DETAIL เห็นชัด เพื่อดึงดูดความสนใจ
- ค. เน้นให้เห็นส่วนดีที่สุดของๆ ที่จะโชว์ ด้านสี รูปร่าง ผิววัตถุ ฯลฯ
- ง. สร้างบรรยากาศของร้านค้า ให้รู้สึกกระตือรือร้นอยากชม โดยหลีกเลี่ยง การให้แสง PATTERN ที่ซ้ำซาก

4. เมื่อให้แสงแล้ว พยายามอย่าให้เกิดแสงรบกวนทำให้เกิดความลำบากแก่การขนส่งสินค้า การให้แสงสว่างเกินไปจะทำให้เกิดวิเวกได้ง่าย การให้แสงปรือๆ บนเพดานทำให้มองเห็นของในร้านได้มาก ปัจจุบันใช้ไฟทั้งสองอย่างคือ FLUORESCENT , INCANDESCENT จะทำให้สินค้านั้นสว่างเรืองรองกว่าตัวอุปกรณ์แสดงเอง

บรรยากาศและความชัดเจน

หน้าที่หลักของร้านค้า ได้แก่ การจำหน่ายสินค้า เพื่อช่วยส่งเสริมการจำหน่ายสินค้า แสงสว่างจากดวงไฟจึงทำหน้าที่ 3 ประการ คือ

1. ทำให้ลูกค้าเกิดความประทับใจเมื่อเห็นครั้งแรก
2. สร้างสรรค์บรรยากาศให้น่าซื้อยิ่งขึ้น
3. ช่วยให้ลูกค้าสะดวกในการตีราคาสินค้า

ดังนั้น การให้แสงจึงเกี่ยวกับการเลือกโชว์ วัสดุ สี และพื้นผิวสำหรับผนังและเพดานให้เข้ากันกับกรรมวิธี และชนิดของแสงด้วย รวมทั้งให้เข้ากันได้กับสินค้าที่จัดแสดงด้วย

พิกัดของสายตา (ANGLE OF VIEWING)

KENNETH A WATCH ผู้เชี่ยวชาญทางด้านกาให้แสงภายในได้ แยกเขตการมองของสายตาออกเป็น 3 เขต คือ

1. THE TATAL FIELD OF VISION
2. IMMIDIAT FIFLD OF VISION เนื้อที่ที่มองสามารถมองกันเป็นมุม 40 - 60 องศา จุดก็สามารถบอกรายละเอียดถึงความผันแปร
3. THE CONCENTRATED GAZE กินเนื้อที่ 1 นิ้ว

มนุษย์สามารถเคลื่อนจุดสายตาลงมองต่ำได้ง่ายกว่าเคลื่อนสายตาขึ้นสูง ดังนั้น จุดสนใจให้ส่วนขายจึงให้สูงกว่าระดับสายตาเพียง 12 - 15 องศา และนี่ก็เป็นเหตุผลว่าแหล่งกำเนิดแสงที่ทำมุมมากกว่า 45 องศากับแนวเดิม จะบิดบังไปรบกวนสายตารวมชาติ ดังนั้นจุดสนใจจึงไม่ควรอยู่สูงโดยทำมุมกับระดับสายตามากกว่า 15 องศา พฤติกรรมของลูกค้าที่เกิดจากการให้แสง

ความประทับใจครั้งแรกของลูกค้าจะถูกรวบรวมขึ้น โดยภาพที่ปรากฏทั้งหมด โดยจะมองมุมกลับในระดับซ้ายและขวา ข้างละประมาณ 80 – 90 ฟันหลังสินค้า พื้นเพดาน ผ้ามิง อุปกรณ์จะต้องรับสินค้าให้เด่น เพื่อปิดสายตาลูกค้า ดังนั้นพื้นหลังไม่ควรสว่างเท่ากับเนื้อที่แสดงสินค้า แสงที่สาดลงบนสินค้าควรนุ่มนวล จะไม่ทำให้เกิดเงากระด้างจนเกินไป แหล่งกำเนิดแสงบนเพดาน ควรมีกำบัง เพราะจะดูรกและแย่งความสนใจต่อสินค้า ควรให้ความสว่างเพิ่มขึ้นมากกว่าสภาพแวดล้อม 2 – 3 เท่าตัว เนื่องจากการออกแบบไม่สามารถควบคุมวัสดุและพื้นผิวของสินค้า จึงไม่สามารถควบคุมแสงที่สะท้อนออกจากสินค้า แต่สามารถควบคุมพื้นหลังของสินค้าได้ เช่น สินค้าไม่สามารถสะท้อนแสง ก็กำหนดพื้นหลังสีขาว เพื่อตัดกันจะได้เด่นขึ้น และโดยการวัดความเข้มของการส่องสว่างภายในร้าน จะต้องให้แสงสว่างบนสินค้ามากกว่าสภาพแวดล้อม การให้แสงบนสินค้าอาจทำได้หลายวิธีด้วยกัน คือ

1. อุปกรณ์ไฟฟ้าที่ซ่อนอยู่ในตู้โชว์สินค้า
2. ส่องตรงจากเพดาน

การใช้แสงควรใช้ควบคู่ไปทั้ง 2 วิธีนี้ เพื่อป้องกันอาการมองเห็นไม่ชัดเจนในขณะที่สินค้าอยู่ในตู้และนอกตู้ ในการให้แสงในข้อ 2 ควรมีโคมหรือกระบอกส่องตรงในแนวตั้งเท่านั้น ทั้งนี้เพื่อป้องกันอาการเกิดแสงและเงา

ความเข้มสีและทิศทางการให้แสงสว่างในห้างสรรพสินค้า

ขึ้นอยู่กับเนื้อที่และความจำเป็นบริเวณจัดจำหน่าย

ทางเดินทั่วไป	3 – 5	ฟุต – กำลังเทียน
เขตที่ตั้งสินค้า	20 – 30	ฟุต – กำลังเทียน
จุดที่ตั้ง	50 – 20	ฟุต – กำลังเทียน
พื้น เพดาน ผ้ามิง	3 – 10	ฟุต – กำลังเทียน

แสงทุกจุดควรมาจากแหล่งกำเนิดแสงที่มีกระบอกกับแสง และมีตัวกลางกระจายแสงอยู่

ชนิดของหลอดไฟ

1. หลอดฟลูออเรสเซนต์
2. หลอดไส้ร้อน

1. หลอดฟลูออเรสเซนต์ ตามห้างสรรพสินค้าโดยทั่วไปนิยมใช้ ซึ่งมักจะใช้หลอดฟลูออเรสเซนต์ เป็นแสงหลักในการให้แสงสว่าง เพราะหลอดฟลูออเรสเซนต์ 1/2 - 1/3 เท่า และอายุการใช้งานนานกว่า 2 – 4 เท่าตัว แต่อุปกรณ์ของหลอดฟลูออเรสเซนต์นั้นมีราคาแพงกว่า ดังนั้นเมื่อเปรียบเทียบความสิ้นเปลืองในระยะแรกค่าอุปกรณ์ทั้งสองชนิดจะเท่ากับหลอดไส้ร้อน ให้

บรรยากาศที่อบอุ่น แสงไฟส่งเสริมให้สินค้ามีสรรและบรรยากาศที่มีค่า แต่มีข้อเสียที่ทำให้เกิดความร้อน

ลักษณะการให้แสงไฟในลักษณะต่างๆ 7 แบบ คือ

1. DIRECT GENERAL ILLUMINATION

- เป็นการให้แสงโดยตรง
- ออกแบบให้มีความจําหน่าย ที่พื้นผิวของหลอด
- ติดตั้งสูงจากระดับสายตาอย่างน้อย ที่พื้นผิวของหลอด
- ต้องไม่เป็นจุดเด่นมากเกินไป เพราะจะดึงดูดความสนใจ
- ภาพที่ได้เป็นภาพ 2 มิติ
- ประโยชน์ ติดตั้งง่าย และประหยัด เช่น โคมระย้า โคมทรงกลม ฟลูออเรสเซนต์

2. INDIRECT ILLUMINATION

- เป็นโคมไฟแบบซ่อนไว้ หรือเป็นรางรอบเพดานห้อง มีครอบกระจกฝ้าซ่อนไว้
- แสงที่ได้นุ่มนวล เพราะเป็นแสงสะท้อนจากแหล่งกำเนิดแสง
- ไม่ทำให้เกิดแสงรบกวนสายตา
- มีข้อเสีย คือ ความสว่างมีน้ํงและเพดานมากกว่าตัวสินค้า
- สิ้นเปลือง ลำบากต่อการดูแลรักษา
- ราคาแพง

3. POINT TO POINT SOURCES

- เป็นการให้แสงสว่างโดยเน้นสินค้าโดยตรง
- แสงที่ได้มีความเข้มตํัดกันมาก

4. EXTENDED SOURCE

- ให้แสงคล้ายธรรมชาติ
- อุปกรณ์การติดตั้งราคาแพง

5. DOWNLIGHTING

- ให้แสงจากแหล่งกำเนิดแสงบนเพดาน
- สาดตรงทางเดิน
- เป็นแบบเรียบง่าย และประหยัด
- ติดตั้งเหนือระดับสายตา

6. DIRECT DOWNLIGHT AND INDIRECT UPLIGHT

- แบบผสม โดยรวบรวมวิธีการติดตั้งของแบบ DIRECT ILLUMINATION เข้ากับแบบ DIRECT DOWNLIGHT เข้าด้วยกัน ทำให้เกิดผลดี คือ ได้บรรยากาศแสงที่นุ่มนวล และไม่รบกวนสายตาผู้ชมสินค้า

7. OVERALL CEILING GRID

- เป็นการปรับปรุงแบบ DOWNLIGHT ผสมกันระหว่าง CEILING พวงแผ่นพลาสติก หรือไม้ระแนงแขวนเพื่อทำหน้าที่กระจายแสงบนเพดาน ใช้เฉพาะแผ่นที่ไม่มีตู้กระจก เฉพาะตู้กระจก อาจทำให้เกิดแสงสะท้อนได้

4.1.2 ระบบแสงสว่างในส่วนนิทรรศการ

การให้แสงสว่างในห้องแสดงงาน

การให้แสงสว่างในส่วนแสดงงานนั้นต้องการลักษณะพิเศษ จะต้องจัดให้มีความเหมาะสมเพื่อการมองเห็นได้ชัดเจน ตลอดจนการได้บรรยากาศของสิ่งแสดง

การให้แสงในส่วนแสดงงานยังไม่มีกฎเกณฑ์แน่นอน เพราะการให้แสงโดยวิธีใดวิธีหนึ่งย่อมมีทั้งข้อดีและข้อเสียอยู่เสมอ แสงธรรมชาติเป็นแสงที่ยากต่อการควบคุม เนื่องจากจะเปลี่ยนแปลงไปตามวันและฤดู ส่วนแสงวิทยาศาสตร์ สามารถควบคุมได้ตามความต้องการ ซึ่งก็ยังไม่แรงเท่าแสงธรรมชาติ และทำให้นัยน์ตาเหนื่อยง่าย แต่ถ้าใช้ในทางที่ถูกต้องและมีความเหมาะสมแล้ว ก็ควรจะใช้เพื่อบรรยากาศ และควบคุมได้ผล

การให้แสงสว่างในการจัดนิทรรศการ

การให้แสงสว่างธรรมชาติ (NATURAL LIGHT)

การให้แสงสว่างจากด้านบนจากเหนือศีรษะ แต่มีส่วนเสีย คือ แสงสว่างส่วนใหญ่จะตกลงที่พื้นห้องมากกว่าผนัง และเกิดการสะท้อนที่ตู้กระจก ทำให้เกิดความรู้สึกว่าห้องจัดแสดงแคบลงไป จึงแก้ไขโดยการทำให้เพดานสูงขึ้น แต่เป็นการสิ้นเปลือง ส่วนใหญ่แสงได้จากหลังคา กระจกอาจใช้กระจกแผ่นเล็กๆ ทั้งหมดไม่เกิน 6 เปอร์เซ็นต์ของเนื้อที่หลังคา

แต่ข้อเสียก็มีมาก เช่น ความชื้นและความร้อน การควบคุมปริมาณแสงสว่างได้ยาก รวมถึงการกระจายแสงที่ไม่เท่ากัน

การจัดแสง

- แสงจากภายนอก
- แสงจากด้านหลัง
- แสงจากตอนบน
- แสงจากด้านล่าง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

แสงจากด้านล่าง

ข้อปัญหาที่ควรพิจารณาเกี่ยวกับทิศทางของแสงไฟ

- ก. กรณีแสงจากดวงไฟ ส่องเข้าตา ทำให้ไม่สามารถมองได้นาน
- ข. กรณีแสงสะท้อนจากวัสดุ ทำให้ลักษณะสีและพื้นผิวเปลี่ยนไป
- ค. แสงสะท้อนจากผิวมันในพื้นราบ
- ง. แสงส่องจากหน้าต่างย้อนเข้าตาจะทำให้สิ่งแสดงดูมืด และอาจทำให้สายตาดำพร่าได้
- จ. เงามผู้ชมบังฉากเมื่อแสงถูกกั้น
- ฉ. ไฟใกล้เกินไปใช้ไม่ได้ผล

ขอบเขตสายตาขนาดระยะการมองเห็นสำหรับมนุษย์ทั่วไป

ลักษณะการให้แสงแบบต่างๆ

- ก. การให้แสงทางตรง โดยอยู่ในลักษณะกระจายแสง
- ข. การให้แสงทางตรง โดยเน้นจุดที่ต้องการ
- ค. การให้แสงจากฟลูออเรสเซนต์ ที่มีผ้ากรองแสง ทำให้เกิดแสงสาดจากเหนือศีรษะ ช่วยให้แสงกระจายสว่างทั่วห้อง
- จ. การใช้สปอร์ตไลท์เหนือศีรษะ ทำให้งานแสดงดู DRAMATIC ดี แต่โดยทั่วไปส่วนอื่นได้รับแสงน้อย
- ฉ. การให้แสงสะท้อน (แสงทางอ้อม)
- ช. การใช้แสงทางอ้อม
- ซ. การใช้แสงทางอ้อม ทำให้เกิดแสงสว่างนุ่มนวลจากเพดาน แต่ผนังไม่ได้รับแสงเท่าที่ควร
- ด. การใช้แสงทางตรง โดยผ่านที่กรองแสงและการใช้แสงทางอ้อม ซึ่งสะท้อนด้วยฝ้าเพดานจะทำให้ภาพและแสงดูนิ่มนวล

การป้องกันการเสื่อมสภาพของวัตถุที่เกิดจากแสงและรังสีต่างๆ

1. ควรทราบถึงชนิดของวัตถุที่มีความไวแสงไม่เท่ากัน
- วัตถุต่อไปนี้ควรหลีกเลี่ยงไม่ให้ได้รับแสงหรือหากจำเป็นควรได้รับแสงไม่เกิน 50 ลักซ์ และไม่ควรได้รับแสงอุลตราไวโอเล็ตเกินกว่า 30 ไมโครวัตต์ / ลูเมน ภาพเขียน สีน้ำ ภาพวาด

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภาพพิมพ์ ภาพถ่าย ผ้า เครื่องแต่งกาย เอกสารโบราณ กระดาษ หนังสือ พอกย้อมสีขนสัตว์ ขน สัตว์ ขนนก

วัตถุต่อไปนี้หากจำเป็นควรได้รับแสงไม่เกิน 150 ลักซ์ และไม่ควรรังสีอุลตราไวโอเลตเกินกว่า 90 ไมโครวัตต์/ลูเมน ภาพเขียนสีน้ำมัน ภาพเขียนสีฝุ่น หนังสือไม่ได้ย้อมสี ภา กระจก เครื่องเงิน เครื่องปั้นดินเผา กระจก เครื่องประดับ

2. ควรลดปริมาณการก่อสร้างของแหล่งกำเนิดแสง ภายในห้องจัดแสงที่มีวัตถุไวแสง โดยพยายามรักษาระดับแสงที่สองไปยังวัตถุไม่ควรเกิน 50 ลักซ์ และรังสีอุลตราไวโอเลตไม่ควร เกิน 75 ไมโครวัตต์/ลูเมน หลีกเลี่ยงการที่แหล่งกำเนิดแสงพุ่งตรงไปยังวัตถุเลือกหลอดไฟที่รังสี อุลตราไวโอเลต

3. ลดการเปิด-ปิดของแหล่งกำเนิดแสงสว่างสำหรับวัตถุที่ไวต่อแสง

- จำกัดเวลาการจัดแสดงวัตถุที่ไวต่อแสง หากเป็นไปได้ไม่ควรนำออกมาจัดแสดง บ่อยครั้ง ควรเก็บไว้ในที่มืด

- ให้มีการเปิด-ปิด เฉพาะช่วงมรผู้เข้าชม

- จำลองแบบของวัตถุขึ้นที่เด่นและมีคุณค่ามาจัดแสดงแทนของจริง

4. ความสัมพันธ์ระหว่างวัตถุกับฉากหลัง มีความสำคัญมาก รูปวาง ไว้เข้า ไว้ ออก ให้ผลต่อวัตถุต่างกัน วัตถุควรจะสอดคล้องกับการเคลื่อนไหวทางจิตวิทยา

ข้อมูลเบื้องต้นทั่วไปเกี่ยวกับแสงที่มีผลต่อโบราณวัตถุและศิลปะ

แสงเป็นคลื่นแม่เหล็กไฟฟ้ามีทั้งชนิดที่มองเห็นและมองไม่เห็น ชนิดที่มองเห็นได้เรียกว่า แสง ส่วนชนิดที่มองไม่เห็นและเกี่ยวข้องกับการเสื่อมสภาพของชนิดวัตถุได้แก่ รังสีอินฟราเรดและ รังสีอุลตราไวโอเลต

แหล่งกำเนิดแสงในพิพิธภัณฑ์ได้แก่ดวงอาทิตย์ และหลอดไฟประดิษฐ์ ดวงอาทิตย์เป็น แหล่งกำเนิดแสงที่อันตรายที่สุด เพราะให้รังสีอุลตราไวโอเลตและแสงมากที่สุด รังสีอุลตราไวโอ เลตเป็นตัวการสำคัญในการทำให้เกิดความเสื่อมของวัตถุ

4.1.3 ระบบแสงสว่างในส่วนขายอาหาร

การให้แสงในร้านอาหาร

สามารถใช้ได้ทั้งแสงธรรมชาติ และแสงไฟฟ้าซึ่งมีความจำเป็นในการให้แสงสว่างใน ร้านอาหาร โดยเฉพาะบริเวณบริการอาหาร

กรณีแสงธรรมชาติ เป็นแสงสว่างตามธรรมชาติมักจะกำหนดให้ได้แสงธรรมชาติทั้ง 2

ด้าน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำ⁶⁷ใช้

กรณีแสงประดิษฐ์ บริเวณบริการอาหาร ต้องเน้นความน่าสมมากกว่าจุดอื่น รวมทั้ง บริเวณรอบโต๊ะเก็บเงินด้วย แสงที่ใช้มีค่าต่างๆ กันในแต่ละส่วนดังนี้

บริเวณบริการให้แสงขนาด	37 แรงเทียน
บริเวณเคาน์เตอร์เก็บเงินและโซฟาอาหาร	56 แรงเทียน
ซึ่งควรมีฉากกำบังลดแสงจ้าหรือใช้ครอบโลหะให้ลึก เพื่อช่วยหลอดไฟ	
บริเวณที่รับประทานอาหาร	50 แรงเทียน
ซึ่งควรให้แสงลักษณะนุ่มนวล สรีระในวรรณะร้อนจะเพิ่มความนุ่มนวลของเนื้อได้	
บริเวณครัว ควรใช้แสงขนาด	20 แรงเทียน

4.2 ระบบเสียงและการควบคุม

การป้องกันเสียงสะท้อนในสถาปัตยกรรมนั้น มีความต้องการที่สำคัญ 2 ประการ คือ

1. เพื่อให้จะได้วัตถุประสงค์ในสิ่งแวดล้อมในการป้องกันเสียงสะท้อน ได้ผลเป็นที่น่าพอใจมากที่สุด

2. เพื่อให้สภาวะการรับฟังชัดเจนยิ่งขึ้น

สิ่งแวดล้อมในการป้องกันเสียงสะท้อน

1. ความเข้มและลักษณะของเสียงต่างๆ ที่เกิดขึ้นภายนอกห้อง

2. วิธีเสียงต่างๆ ที่เกี่ยวกับระบบเสียงสะท้อน ขึ้นอยู่กับความมุ่งหมายของการใช้ห้อง

หรืออาคารนั้นเป็นสำคัญ

ภาวะการฟังเสียง

ภาวะการฟังเสียงในห้องจะได้รับผลเป็นที่น่าพอใจนั้นต้องการส่วนต่างๆ ดังนี้

1. เสียงเบื่องหลังจะต้องมีระดับต่ำพอ

2. การขจัดเสียงสะท้อนกลับ ซึ่งต่อเนื่องกันหลายครั้งหลายหน

3. การกระจายเสียงไปในที่ว่างในห้องที่เหมาะสม

4. ให้เสียงไปยังผู้ฟังที่ชัดเจน และดังพอ

เสียงเบื่องหลังเกิดขึ้นจากเสียงซึ่งลอดมาจากภายนอกห้อง รวมทั้งเสียงซึ่งเกิดขึ้นภายในห้องด้วย จำเป็นต้องตัดลงให้เหลือน้อยที่สุด เพื่อจะทำให้การฟังดีขึ้น ส่วนการขจัดให้เสียงไปถึงผู้ฟังได้ชัดเจนและดังพอนั้น ก็เพื่อจะช่วยให้ผู้ฟังฟังได้อย่างชัดเจนและเหมาะสม

มาตรฐานการป้องกันเสียงสะท้อน

มาตรฐานการป้องกันเสียงสะท้อนขึ้นตรงต่อภาวการณ์ฟังเสียงทั้ง 4 ข้อ ซึ่งรวมกันขึ้นเป็นหลักสูตรและกฎเกณฑ์ต่างๆ เพื่อประโยชน์ในการออกแบบให้มีประสิทธิภาพดียิ่งขึ้น

การควบคุมเสียงต่อเนื่องได้แก่ การกั้นเสียงให้จางไป แม้ว่าจุดที่เปล่งเสียงนั้นจะหยุดแล้วก็ตาม ก็ยังมีเสียงสะท้อนต่อเนื่องอีกระยะหนึ่ง เรียกว่า เวลาของเสียงสะท้อนต่อเนื่อง ได้แก่ เวลาเป็นวินาที ซึ่งเสียงสะท้อนต่อเนื่องจะจางลงถึงหนึ่งในล้านของความเข้มของเสียงเดิม สิ่งแวดล้อมของเสียงสะท้อนต่อเนื่องอยู่ในเขตจำกัด ซึ่งอาจน้อยกว่าเสียงพูดหรือเสียงดนตรี ถ้าหากห้องนั้นประกอบด้วยวัสดุเก็บเสียง ซึ่งจะให้เวลาของเสียงสะท้อนต่อเนื่องราวเดียวกับการฟังเสียงพูด ห้องนี้จะมีสภาพที่เหมาะสมที่สุด

ในกรณีส่วนมาก ห้องที่ให้เวลาของเสียงสะท้อนต่อเนื่องมากกว่าเวลาที่กล่าวแล้ว 3 เท่า การป้องกันเสียงสะท้อนจะไม่ได้ผลดี เนื่องจากจะมีเสียงสะท้อนก้องและเพราะมากสำหรับความต้องการให้เสียงกระจายไปในห้องอย่างดีนั้น ห้องควรปราศจากจุดสะท้อนและจุดรวมเสียงสะท้อนซึ่งจะทำให้เกิดเสียงรบกวนขึ้น

การดูดเสียง

พลังงานของเสียงประกอบด้วย AIR PRESSURE ซึ่งเกิดจากการไหวตัวของมัชฌิมในรูปและขนาดที่คลื่นเสียงที่ประสาทผู้รับได้ ถ้ามีพลังงานของคลื่นเสียงมากพอ อาจทำให้มัชฌิมที่คลื่นเสียงไปกระทบสิ่งได้ เช่น นุ่ม พื้นผิวขรุขระ เมื่อเวลามีคลื่นเสียงมากระทบแรงยึดในอากาศจะยับเส้นใยนั้นพลังของมันจะหมดไป แต่ถ้าเสียงกระทบกับวัตถุแข็ง ผิวหน้าเรียบ เช่น ไม้ หนาๆ กำแพงคอนกรีต คลื่นเสียงจะสะท้อนเป็นส่วนใหญ่

วัสดุดูดเสียง

ชนิดของวัสดุดูดเสียง

1. PREFABRICATED ACOUSTIC UNITS เป็นวัสดุดูดเสียงที่สำเร็จรูปรวมทั้ง ACOUSTIC TIMES มักจะทำเป็นแผ่นและเจาะรูพูน
2. ACOUSTIC PLASTER AND SPRAYED ON MATERIAL เป็นวัสดุดูดเสียงที่ประกอบด้วยรูพูนและพอกพลาสติก หรือวัสดุที่มีใยผสมกันใส่พื้นด้วยกระบอกฉีดหรือฉาบ
3. ACOUSTIC BLANKETS เป็นวัสดุดูดเสียงพอก BLANKET ส่วนใหญ่ทำด้วยพูน MINERAL WOOD WOOL GLASS FIBER

PREFABRICATED ACOUSTICAL UNITS แบ่งออกเป็น 4 ประเภท คือ

ประเภทที่ 1 เป็นแผ่นสำเร็จรูป รูพูน หรือผิวขรุขระ แบ่งเป็น

ก. ALL MATERIAL UNIT เป็นเม็ดเล็กๆ และใช้ยิปซัมหรือเป็นตัวยึด

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ข. ALI MATERIAL UNIT เป็นเม็ดเล็กๆ และใช้ PORTLAND CEMENT เป็นตัวยึด
ค. MINERAL หรือใส่ไม้อ่อนๆ ผสมกับ MINEPAL BUNDER ซึ่งไม่ติดไฟ เช่น แผ่น

SOFTTIONS

ประเภทที่ 2 เป็นแผ่นสำเร็จรูปที่เจาะรูพูนด้วยเครื่องจักรและมีรูปเป็น PATTERN มี
ระเบียบ แบ่งเป็น

ก. เป็นแผ่นที่มีผิวหนาแข็งและแกร่ง เจาะรูพูนใช้สำหรับเป็นแผ่น ปิดหน้าหรือเป็นตัว
ยึดให้กับวัสดุดูดเสียงที่อ่อนนุ่ม เช่น พวง BLANKET เป็นต้นแบบนี้ใช้สีที่ไม่อุดรูพูนทาบ
ผิวหน้าก็ได้

ข. เป็นแผ่นวัสดุที่มีผิวหน้าอ่อนนุ่มกว่าแบบแรกและเจาะรูพูน สามารถที่จะทาสีได้โดย
ไม่ทำให้คุณสมบัติดูดเสียงลดลง

ค. เป็นวัสดุแบบเดียวกัน แต่จะเจาะให้ทะลุเป็นทางยาวหรือทำเป็นร่องซึ่งสามารถดูด
เสียงได้ดี

ประเภทที่ 3 เป็นแผ่นที่มีผิวหน้าหยาบ (FISSURED SURFACE) อาจทำได้จากวัสดุ
หลายชนิด เช่น พวง MINERAL UNIT ที่เป็นเม็ดหรือพวง COCK มีคุณสมบัติดูดเสียงได้ดี
เหมือนประเภทที่ 2 วัสดุชนิดนี้มีผิวหน้าหยาบและเป็นหลุมเป็นบ่อมาก ทาสีได้

ประเภทที่ 4 เป็นแผ่นผิวหน้าเป็นใย POLTED FIBER SURFACE แบ่งเป็น

ก. ทำเป็นแผ่นที่ทำด้วยใยไม้บางๆ เช่น ชักบผสมกับ MINERAL BINER ผิวหน้าที่ทั้ง
เรียบปานกลางและเงียบ

ข. ทำด้วยใยไม้ชนิดอ่อน เช่น ใยไม้สน หญ้าปล้อง ฯลฯ วัสดุประเภทนี้ติดได้ง่ายแต่
ราคาถูก ดูดเสียงได้ดี มักทำเป็นแผ่นสำเร็จรูปขนาดกว้าง 4 ฟุต ยาว 4 - 10 - 12 ฟุต ทาสี
ไม่ได้

ค. ทำด้วยพวง MINERAL FIBERS นำมาตัด ซึ่งทำเช่นเดียวกับจำพวก ACOUSTIC
PLASTIC คุณสมบัติขึ้นอยู่กับวัสดุที่ใช้ โดยเฉพาะดูดเสียงที่มีความถี่ต่ำๆ มีความหนาพอเหมาะ
และประหยัดควรหนา $\frac{1}{2}$ นิ้ว

คุณสมบัติของ ACOUSTIC PLASTER จะดีหรือไม่ขึ้นอยู่กับความแห้งหรือตัวของวัสดุที่
ใช้ปูนฉาบ จะต้องมีความสามารถในการดูดซึมน้ำไม่มากนัก และต้องมีความชื้นพอดีไม่เปียกมากหรือ
แห้งมาก เพราะถ้าเปียกมากการเกาะกันระหว่างผิวหน้ากับปูนหรือวัสดุที่ฉาบจะไม่เกาะกันดี แต่
ถ้าแห้งเกินไปมันจะดูดเอาความชื้นจากปูนทำให้เสื่อมคุณสมบัติและร่วน

การทาสีบนวัสดุดูดเสียง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

การพิจารณาอย่างรอบคอบก่อนทาสีวัสดุเสียงเป็นสิ่งจำเป็นมาก เพราะวัสดุเสียงบางส่วนเมื่อถูกทาสีจะเปลี่ยนคุณสมบัติไป

- วัสดุที่เป็นแผ่นบางๆ ดูดเสียงด้วยการสั่นไหว และวัสดุที่มีรูพรุนผิวหน้าเป็นรูขรุขระ ถ้าการทาสีไม่ไปอุดรูบนผิวอาจใช้สีทุกชนิดทาได้

- วัสดุพวก ACOUSTIC PLASTER หรือ FIBER BOARD เมื่อทาสีจะไปเคลือบอบผิว ให้คุณภาพดูดเสียงลดลง และจะลดลงมากที่สุดเมื่อใช้ดูดเสียงที่ความถี่ประมาณ 500 ครั้งต่อวินาที จึงควรใช้สีพวก AMLINE DYES อย่างอ่อนๆ GASOLINE หรือ VEROSENE ทำพ่นแลคเกอร์ ในที่นี้การ PAINT สีประเภทสีน้ำ วาณิช CACIMINE DISTEMPER

การดูดเสียงโดยวิธีอื่น

ABSORBATION BY DATCHER OF MATERIALS เป็นการดูดเสียงด้วยเสียงช่วยลดความดังของเสียงลงขึ้นอยู่กับกรนำเอาวัสดุมาติดตั้งภายในห้องที่ต้องการโดยการติดต่อย่างกระจายทั่วไป

เพื่อให้คุณสมบัติในการดูดเสียงดีที่สุด การกระจายติดตั้งวัสดุเป็นแผ่นเล็กๆ แทนการติดตั้งวัสดุที่มีพื้นที่เท่ากัน แต่ติดเป็นแผ่นใหญ่แผ่นเดียว จากการค้นพบวัสดุดูดเสียงชนิดหนึ่งหนา 1 นิ้ว เนื้อที่ 48 ตารางฟุต จะมีคุณสมบัติน้อยกว่านำมาตัดเป็นชิ้นเล็ก แล้วนำมาวัดใหม่

การลดเสียงที่มีความถี่ต่ำควรใช้วัสดุที่เป็นแผ่นในไม้อัด กระดาษอัดหรือพลาสติกเป็นฝาเพชรหรือไม้บุผนัง ตามปกติวัสดุเหล่านี้มีคุณสมบัติในการสะท้อนเสียงได้ดีถ้าทำให้แข็ง เช่นติดแนบกับโครงสร้างอย่างมั่นคง หรือปะติดผนังคอนกรีต ถ้าติดแน่นวัสดุเหล่านี้ไม่สามารถเคลื่อนไหวได้ เช่น ปะหน้าวัสดุหย่อนตัวได้พวก MINERAL WOOL GLASS FIBER ทำให้มีช่องอากาศอยู่เบื้องหลังวัสดุโดยตรงแล้ว จะกลับมีคุณสมบัติดูดเสียงที่มีความถี่ต่ำได้ดี แต่จะดูดได้มายน้อยเพียงใดนั้นขึ้นอยู่กับระยะช่องอากาศและคุณภาพของวัสดุอ่อนตัว

การป้องกันเสียงก้อง

1. หลีกเลียงการออกแบบผนังที่ขนานกัน
2. จัดหาวัสดุดูดซึ่มเสียงมาใช้งาน
3. จัดทำให้นั่งคู่ขนานนั้นมีการเจาะรูทะลุ หรือเปลี่ยนลักษณะผิวของผนังให้มีความลึกต่างกัน

เสียงดนตรีภายในร้าน เป็นเสียงซึ่งสามารถผ่อนคลายความตึงเครียดให้กับพนักงานในร้านค้าตลอดจนลูกค้าที่มาซื้อของในร้านค้าได้ด้วย จะเห็นได้ว่า ในบางประเทศมีการทดลองค้นคว้าเกี่ยวกับเรื่องนี้ โดยการเปิดดนตรีเบาๆ เป็น BACK GROUND ในขณะที่พนักงานกำลัง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ทำงานอยู่ ซึ่งปรากฏว่าประสิทธิภาพการทำงานเพิ่มขึ้นทั้งคุณภาพและปริมาณ ซึ่ง
ห้างสรรพสินค้าโดยทั่วไปแล้วจะมีการฝังลำโพงเหนือฝ้าเพดานตามจุด มุมต่างๆ ของ
ห้างสรรพสินค้า เพื่อให้เสียงเพลงภายในแก่ลูกค้าที่มาซื้อของภายใน ทั้งยังสามารถประกาศเรื่อง
ต่างๆ ได้ไปในตัวได้อีกด้วย

สำหรับแผนกเครื่องเสียง SOUND DEPARTMENT ในส่วนของห้องเครื่องเสียงเพื่อ
เล่นลูกค้ ควรจะเป็นห้องที่กันห้องและใช้วัสดุพวกแผ่นไม้ก๊อก เพื่อดูดซับเสียงไม่ให้เสียงดนตรี
มารบกวนแผนกสินค้าอื่น และลูกค้ที่เดินผ่าน

4.3 ระบบปรับอากาศ

4.3.1 ระบบปรับอากาศในศูนย์ฯ

ระบบปรับอากาศที่เหมาะสมกับอาคารในส่วนอื่นๆ ของศูนย์ฯ แบบศูนย์รวมที่มีน้ำเป็น
ตัวกลางระบายความร้อน (CENTRAL CHILLED WATER SYSTEM) ซึ่งมีข้อดีดังนี้

1. เหมาะจะใช้กับอาคารที่มีพื้นที่ใช้สอยมาก เพราะการเดินท่อน้ำไปตามพื้นที่ต่างๆ ได้
ทั่วถึง ทำให้ประหยัดเนื้อที่ห้องปรับอากาศ (CHILL) ที่ต้องอยู่ทุกพื้นที่ให้มารวมกันอยู่ที่เดียว มี
เพียงห้องเครื่องเป่าลม (AHU) เท่านั้นที่กระจายอยู่ตามพื้นที่ชั้นต่างๆ
2. น้ำเป็นวัสดุที่หาง่าย ราคาถูก
3. ในบางพื้นที่เมื่อไม่ต้องการระบบปรับอากาศ ก็สามารถควบคุมไม่ให้มีการปรับอากาศ
โดยไม่เดินเครื่องเป่าลมในที่นั้น ทำให้ประหยัด
4. เกิดความเงียบในพื้นที่ใช้สอย เนื่องจากเครื่องควบแน่นที่มีเสียงดังได้ถูกแยกไปรวมไว้
ในห้องเครื่องที่เดียว ซึ่งไกลจากพื้นที่ปรับอากาศ

หลักการการทำงานของเครื่องปรับอากาศในระบบ WATER COOLED CHILLED WATER
SYSTEM

ในระบบนี้ คือ การส่งความเย็นไปยังบริเวณที่ต้องการ โดยผ่านท่อส่งและใช้น้ำเป็น
ตัวกลางนำคือ เครื่องทำความเย็นจะทำให้เย็น แล้วปั๊มส่งไปตามท่อซึ่งหล่อหุ้มด้วยฉนวนส่งไปยัง
ส่วนต่างๆ ในอาคารที่ต้องการปรับอากาศ โดยมีอุปกรณ์ที่เรียกว่า UNIT หรือ AIR
HANDLING UNIT เปลี่ยนสภาพจากน้ำเย็นเป็นลม โดยผ่านน้ำเย็นไปใน COIL เล็ก ภายใน
FAN COIL UNIT นั้น และเป่าลมผ่าน COIL กลายเป็นลมเย็นออกมา น้ำเย็นจะหมุนเวียน
กลับไปยังเครื่องทำความเย็น เพื่อทำให้เย็นขึ้นอีก ระบบนี้ให้การประหยัดในการปฏิบัติงาน
นอกจากนั้น ตัว FAN COIL หลายๆ ตัวตามจุดต่างๆ ควบคุมอุณหภูมิด้วย THERMOSTAT
ที่ติดตั้งไว้สำหรับตั้งอุณหภูมิของอากาศภายในห้อง โดยมักจะต้องเชื่อมกับสวิทช์ของพัดลมใน
FAN COIL นั้น พัดลมที่ใช้โดยทั่วไปจะมีความเร็ว 3 จังหวะ ส่วนอาคารที่มีขนาดใหญ่ เช่น

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

โถงแสดงงาน โถงประชุม ฯลฯ ที่มีพื้นที่ใหญ่มาก และไม่อาจใช้ FAN COIL UNIT เป่าลมโดยตรงเพราะพื้นที่มากเกินไปเกินกว่าลมจากจุดๆ เดียวจะไปทั่วถึง ก็ใช้วิธีเป่าลมเย็นจาก FAN COIL ไปในที่ท่อส่งเชื่อมโยงกันไป และมีช่องปล่อยลมกระจายไปทั่ว

การระบายอากาศในส่วนที่ได้รับการปรับอากาศนั้น ทำได้โดยหมุนเวียนอากาศผ่านส่วน FAN COIL UNIT โดยส่วน FAN COIL UNIT นั้นจะมีการทิ้งอากาศที่ใช้ในห้องออกสู่อากาศภายนอก แล้วดูดเข้าอีกจากอากาศบริเวณบริสุทธ์ภายนอก เป็นการหมุนเวียนบนอากาศในห้อง การที่จะ RETURN AIR ภายในห้องกลับสู่ส่วน FAN COIL อาจทำได้โดยใช้ RETURN AIR DUCT เดินบนส่วนในเพดานไป หรืออาจทำเป็น GRILL ที่ห้อง FAN COIL เลยก็ได้ถ้าผนังของห้อง FAN COIL นั้นอยู่ติดกับห้องนั้นๆ แต่ต้องแล้วแต่ความพอดีพอเหมาะในประเภทต่างๆ เช่น ระยะทางในการกลับหรือประโยชน์ใช้สอยของพื้นที่นั้น เช่นห้องอาหาร การส่งอากาศกลับจะต้องคิดถึงกลิ่นที่มาจากเคาน์เตอร์ หรือครัวที่อยู่ติดกัน

หัวจ่ายลม (AIR SUPPLY)

หน้ากากลมโดยทั่วไป จะเรียกรวมๆ กันว่า SUPPLY AIR GRILLE

- หน้ากากจ่ายลม เรียกว่า SUPPLY AIR GRILLE
- หน้ากากลมกลับ เรียกว่า RETURN AIR GRILLE
- หน้ากากติดเพดาน เรียกว่า AIR DIFFUSER
- หน้ากากติดข้างฝา เรียกว่า AIR REGISTER

ชนิดของหัวจ่ายที่มีใช้ในปัจจุบัน แยกออกเป็น 2 ชนิดใหญ่ๆ คือ

1. ชนิดติดเพดาน AIR DIFFUSER

เท่าที่มีอยู่ในขณะนี้ คือ มีแบบสี่เหลี่ยมซึ่งมีทั้งแบบสี่เหลี่ยมจัตุรัส และแบบสี่เหลี่ยมผืนผ้าแบบ SLOT และในบางแห่งเจาะรูใช้แทนหัวจ่าย ซึ่งมองดูเผินๆ จะไม่เห็น

2. ชนิดติดข้างฝา AIR REGISTER

ชนิดนี้มักจะทำให้ใบปรับลมเอียงทำมุมได้ 0° - 22° หรือ 45° และมีใบปรับลมทั้งแนวนอนและแนวตั้ง เพื่อให้หันได้ทิศทางลม และปรับให้ลมพุ่งไปถึงตำแหน่งที่ต้องการได้ หัวจ่ายแบบนี้จะใช้กับน้อยที่ไม่สามารถเดินท่อลมในฝ้าได้ เช่น ในกรณีที่ต้องการเดินท่อลอยแล้ว ติดกล่องไม้ทับ หัวจ่ายจะต้องติดอยู่ข้างกล่อง หรือเดินท่อแบบฝาผนังแล้วเจาะช่องใส่หัวจ่ายเป่าลมเข้ามาในห้อง ลักษณะการเป่าเป่าในแนวราบ กล่าวกันว่า ความเร็วของลมที่มาปะทะตัวคนไม่ควรเกิน 50 ฟุต / นาที สำหรับที่ที่คนเพียงแต่เดินผ่านไปควรเกิน 120 ฟุต / นาที และมักจะเหลือให้มีระยะเป่าที่ระดับสูงจากพื้น 6 ฟุต - $\frac{3}{4}$ ของความกว้างของห้อง คือ ระยะเป่าของ REGISTER ไม่ควรเกิน 10 ม.

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ลมกลับ (RETURN AIR SYSTEM)

ลมที่เป่าออกแล้วจะต้องถูกดูดกลับเข้าเครื่อง เพื่อให้เย็นแล้วถูกส่งไปเป่าเนื่องจากลมภายนอกห้องร้อนกว่าลมเก่า ตัวเราใช้ลมจากภายนอกทั้งหมด เครื่องจะต้องมีขนาดใหญ่มาก จึงจะได้อากาศที่มีอุณหภูมิต่ำตามต้องการส่วนเรื่องอากาศบริสุทธิ์ ถ้าติดพัดลมดูดอากาศเก่าออกไปอากาศใหม่ก็จะแทรกตัวเข้ามา ดังนั้น จึงต้องให้ลมที่เป่าออกไปสามารถเดินทางกลับเข้าเครื่องได้อีก

ที่ตั้งอุปกรณ์ระบบปรับอากาศ

DIFFUSION เป็นสิ่งจำเป็นมาก เพราะถ้าไม่มีการกระจายที่ดีก็จะไม่ประสบผลสำเร็จ แม้จะมีระบบปรับอากาศที่ดีเพียงไรก็ตาม การติดตั้งแบ่งออกเป็นผล

- SIDE WALL UNITS ติดขนานกำแพงภายใน
- UNDER THE CEILING UNITS ใช้กระจายออกทางเพดาน ซึ่งอาจทำให้อากาศกระจายได้ทั้งกลมและสี่เหลี่ยมจัตุรัส ซึ่งเป็นวิธีที่นิยมใช้มากที่สุด

การหมุนเวียนลมกลับ ใช้ทางคอมไฟเพดานเป็น RETURN AIR CHANGER ท่อลมเย็นควรมี TRAP เพื่อลดเสียงลม

4.3.2 ระบบปรับอากาศในส่วนนิทรรศการ

การพิจารณาระบบปรับอากาศในส่วนนิทรรศการ สิ่งที่ต้องคำนึงถึงประกอบไปด้วยว่า การเลือกใช้แสงในนิทรรศการว่าจะใช้แสงแบบไหน เพราะการเลือกใช้แสงแต่ละแบบก็จะส่งผลกับระบบปรับอากาศต่างกัน โดยในส่วนของนิทรรศการได้เลือกระบบปรับอากาศ 2 แบบ ดังนี้

1. การใช้ระบบปรับอากาศกับแสงธรรมชาติ (ARTIFICIAL AIR – CONDITION AND DAYLAGHT)

การเลือกระบบปรับอากาศในขณะที่ตัวอาคารใช้แสงธรรมชาติที่ให้ความพิเศษและสวยงามในการจัดแสดงงาน ระบบปรับอากาศต้องมีคุณสมบัติดังนี้

- 1) สามารถทำงานได้ดีในสภาพที่ต้องรับมือกับความร้อนจากแสงธรรมชาติมากที่สุด รวมทั้งสามารถรับการเปลี่ยนแปลงของอุณหภูมิได้
- 2) สามารถชดเชยกับการเปลี่ยนแปลงอย่างทันทีทันใดของอากาศ และอุณหภูมิของวัสดุ เช่น กระจกไม่สามารถรับความร้อนไว้ได้ แต่ผนังก็สามารถดูดซับไว้ได้
- 3) สามารถทำงานได้ดีในทุกสภาวะ
- 4) สามารถทำให้มีการหมุนเวียนอากาศดีได้อย่างสม่ำเสมอ

ในพิพิธภัณฑ์ที่ใช้แสงธรรมชาตินี้ จะเป็นการยากที่จะจัดระบบปรับอากาศที่มีขนาดเพียงพอและมีประสิทธิภาพ และในสวนแสดงงานไม่ควรถูกรบกวนด้วยรังสี

2. การใช้ระบบปรับอากาศกับแสงประดิษฐ์ (ARTTIFICIAL AIR – CONDITION ARTTIFICIAL LIGHT)

การใช้แสงและระบบปรับอากาศสามารถประดิษฐ์และควบคุมได้ สามารถควบคุมอุณหภูมิให้สม่ำเสมอได้ กำแพงที่อยู่ด้านนอกเป็นเครื่องกั้นและฉนวนอย่างดี การติดตั้งและระบบท่อสามารถวางและครอบคลุมได้ง่าย สามารถจัดการที่เที่ยงตรงและถูกต้องกว่าแสงธรรมชาติ และสภาพบรรยากาศที่สร้างขึ้นมาสามารถทำให้มีความสม่ำเสมอได้เป็นอย่างดี

ทั้ง 2 ระบบนี้มีข้อดี – ข้อเสียต่างกันไป โดยในระบบที่ใช้ระบบปรับอากาศกับแสงธรรมชาติจะมีข้อดีคือ ในการใช้แสงธรรมชาติกับวัตถุจะได้รับความสวยงามและแน่นอนของแสงแต่การปรับอากาศในแต่ละจุดจะไม่สม่ำเสมอ ในระบบที่ระบบปรับอากาศกับแสงประดิษฐ์นั้นจะเปรียบเทียบในด้านความแน่นอนที่สามารถกระทำได้อย่างดี วิธีจะนำความได้เปรียบทั้ง 2 แบบมาผสมกันจะทำได้โดยการใช้แสงธรรมชาติให้น้อยลงในบริเวณที่จำเป็น เพื่อลดจำนวนของความร้อนที่ผ่านเข้ามาให้น้อยลงทำให้การควบคุมอุณหภูมิของระบบปรับอากาศทำได้ดีขึ้น

5.4 ระบบรักษาความปลอดภัย

ระบบท่อดับเพลิง

ปัจจุบันนิยมใช้ระบบท่อดับเพลิงพร้อมม้วนผ้าใบและหัวฉีด เป็นเครื่องมือสำหรับดับเพลิงในระยะเริ่มแรก ปริมาณน้ำที่ต้องจ่ายจากหัวฉีดไม่ควรน้อยกว่า 5 แกลลอน / นาที และในการออกแบบคำนวณเผื่อกรณีที่ใช้หัวฉีด 3 หัวพร้อมๆ กัน หน่วยดับเพลิงของอังกฤษได้แนะนำว่า น้ำที่ใช้ในการดับเพลิงไม่ควรต่ำกว่า 100 แกลลอน / นาที ท่อดับเพลิงยื่นสำหรับอาคารสูงกว่า 75 ฟุต ให้ใช้ท่อขนาด 6 นิ้ว

ท่อดับเพลิงอาจเป็นแบบเปียก หรือแบบแห้งก็ได้ โดยทั่วไป ระบบท่อแบบแห้งนี้จะใช้กับอาคารสูงกว่า 5 ชั้น แต่ไม่เกิน 200 ฟุต ควรใช้ท่อดับเพลิงแบบเปียกมีถังน้ำสำรองดับเพลิงเอง เพราะเครื่องมือสูบน้ำของระดับเพลิงมักจะไม่สามารถสูบน้ำได้สูงเกิน 200 ฟุต และก็มีถังเก็บน้ำสำรอง ซึ่งมักจะใช้ตรงส่วนล่างของถังเก็บน้ำ เพื่อใช้สำหรับบริโภค แล้วยังใช้สำหรับผจญเพลิงระยะเริ่มแรก ขนาดความจุ 7500 แกลลอน ถ้าอยู่ระดับบนพื้นดินหรือประมาณ 3000 แกลลอน ถ้าเป็นถังบนชั้นสูงสุดของอาคารมีเครื่องสูบน้ำนี้เดินด้วยเครื่องยนต์ดีเซลหรือแก๊สโซลีนหรือมอเตอร์ไฟฟ้า ในกรณีที่มีเครื่องปั๊มกระแสไฟฟ้าฉุกเฉินและเครื่องสูบน้ำ ควรจะสามารถจ่ายน้ำได้ 250 – 350 แกลลอน / นาที โดยที่มีความดันที่หัวฉีดสูงสุดประมาณ 65175 ปอนด์ / ตารางนิ้ว

เครื่องสูบน้ำดับเพลิงดังกล่าวข้างต้น ต้องมีระบบทำงานเป็นอัตโนมัติอาจจะอาศัยสวิทช์ ความดันซึ่งจะเปิดเพื่อที่กระแสไฟฟ้าจากหม้อเบตเตอร์จะผ่านไปยังสตาร์ทเพื่อเดินเครื่องสูบน้ำ เช่นเดียวกับระบบดับความดัน และยังมีอีกวิธีหนึ่ง คือ การใช้ FLOW SWITCH ซึ่งอาศัยการ เคลื่อนตัวของน้ำไปปิดสวิทช์เพื่อจ่ายกระแสไฟฟ้า

ระบบ SPRINKLERS ระบบนี้ตั้งให้ทำงานโดยอัตโนมัติเมื่ออุณหภูมิสูงถึง 570 – 71 องศาเซลเซียส (135 – 160 องศาฟาเรนไฮท์) โดยจัดระยะระหว่างหัว SPRINKLERS ประมาณ 3.6 – 4.3 (12 – 14 ฟุต) ในส่วนทางเดิน (CORRIDOR) PUBLIC ROOM, LOBBIES เป็นต้น

5.6 วัสดุตกแต่ง

พื้น

วัสดุที่ใช้กับอาคารประเภทสาธารณะ จะต้องมีความสมบัติที่สะดุดตา และคงทนถาวร และราคาไม่แพงนัก จะต้องเป็นวัสดุที่ดูแลรักษาทำความสะอาดด้วย เพื่อประหยัดค่าดูแลรักษา วัสดุที่เลือกใช้ ได้แก่

1. วัสดุประเภทหิน

เหตุผลสำคัญที่เลือกใช้หิน เนื่องจากหินมีความสมบัติที่ให้ความมั่งคั่งเป็นที่ประทับใจ มี ค่า และดูหรูหรา ตลอดจนทนทานต่อการสัมผัส เพราะโครงการเป็นพื้นที่ที่คนพลุกพล่าน นอกจากนี้ยังสามารถทำความสะอาดได้ง่าย

หินอ่อน

สามารถทนความสกปรกได้ดี ทนต่อสารเคมีบางชนิดได้ หินอ่อนให้ลักษณะมีค่า มากกว่าหินประเภทอื่นๆ มีสีให้เลือกหลายสี เช่น ชมพู เทา ขาว ฟ้า เขียว

หินแกรนิต

เป็นหินที่แข็งที่สุด เนื้อแน่น ทนทาน เมื่อขัดให้ขึ้นเงาจะมีลักษณะคล้ายหินอ่อน บำรุงรักษาทำความสะอาดได้ง่าย

หินชนวน

มีสีต่างๆ ให้เลือก ได้แก่ สีดำ สีเทา สีน้ำตาล มีราคาแพงอยู่บ้าง แต่ประหยัด ค่าบำรุงรักษาได้ดี

2. วัสดุประเภทดินเผา

เช่น อิฐ กระเบื้อง และ TERRA COTTA สามารถใช้กรุพื้น ผนัง ราคาถูกกว่าหิน ทนทานดินฟ้าอากาศ ทนการสึกกร่อน บำรุงรักษาง่าย ตลอดจนมีสีและลายให้เลือกได้ กว้างขวางกว่า

อิฐ

สามารถนำมาใช้ได้โดยสีธรรมชาติของมัน ซึ่งใช้ได้ทั้งภายนอก ภายในอาคาร สีธรรมชาติของอิฐมีสีแดง แสด เหลือง เทา หรือขาว ราคาถูกกว่าหิน ถ้าหาก ใช้อย่างถูกวิธี ก็จะได้ความคงทนและง่ายต่อการบำรุง

กระเบื้อง

กระเบื้องดินเผา ให้เป็นวัสดุกรุต่างๆ มีสีผิว และลายให้เลือก มีราคาถูก

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

3. วัสดุผสมเหลว

ไม่ว่าจะเป็นวัสดุที่ใช้เชื่อมอิฐหรืออาบหน้า ผนัง พื้น ย่อมเป็นวัสดุที่ใช้กันมาก และจำเป็นที่ใช้กับอาคาร เนื่องจากวัสดุกรุผนังและพื้น ต้องการวัสดุเหลวเหล่านี้ นอกจากนี้ยังแบ่งออกเป็น

PLASTER AND STUCCO ปูนฉาบ เป็นวัสดุที่คงทนและประหยัดมากที่สุด และยากแก่การดูแลรักษา งานฉาบต้องใช้เวลามากทำให้ส่วนอื่นๆ ของอาคารสกปรก ทั้งยังไม่อ่อนตัวต่อการเปลี่ยนแปลงอีกด้วย ดังนั้น PLASTER AND STUCCO จึงไม่ควรใช้กับผนังกัน โดยทั่วไป แต่เหมาะกับผนังที่อยู่โดยรอบอาคาร ซึ่งเป็นผนังชั้นนอก ไม่ต้องการเปลี่ยนแปลงอีกต่อไป ทั้งยังเหมาะกับการตกแต่งผนังภายนอกที่จะให้ผิวเรียบราบ เหมาะกับการติดป้ายชื่อร้าน และเครื่องหมายอื่นๆ แต่ปัญหาที่สำคัญก็คือจะต้องทาสีบ่อยๆ และเมื่อสีทาทับหนาขึ้นฝาผนังอาจเกิดรอยร้าวหรือสีที่ทาอาจลอกออก ทำให้ไม่น่าดู

คอนกรีตเปลือย ปัจจุบันอาคารต่างๆ มักนิยมตกแต่งผนังในลักษณะคอนกรีตเปลือยฉาบด้วยสีปูน ดังนั้น คอนกรีตในอดีตซึ่งใช้เป็นเพียงวัสดุ ปัจจุบันก็มีบทบาทในการตกแต่ง ซึ่งให้การตกแต่ง ซึ่งให้ความรู้สึกที่แข็งแรง ทึบ มีพื้นผิวหยาบเป็นธรรมชาติ และแสดงความจริงใจออกมา แต่ข้อเสียของคอนกรีตเปลือย คือ ดูแลรักษาลำบาก ไม่สามารถได้รับการสัมผัสบ่อยๆ อาจทำให้สีฉาบสกปรก และต้องทาสีใหม่เสมอ ทั้งยังให้ความรู้สึกที่เป็นอันตราย ไม่สามารถเข้าใกล้ได้ ดังนั้น คอนกรีตเปลือยจึงมักใช้เฉพาะภายนอกอาคารเป็นส่วนใหญ่

หินขัด การทำพื้นหินขัด ได้แก่ การนำเอาเม็ดหินอ่อนผสมหินปูน แล้วขัดด้วยเครื่องให้เรียบ ซึ่งใช้กันมาก และได้ผลดีตามห้างสรรพสินค้า และเพื่อป้องกันการแตกร้าวในพื้นที่กว้าง เนื่องจากการยึดหดตัว จะต้องแบ่งพื้นที่ออกเป็นตาราง และฝังเส้นทองเหลืองไว้ อาจใช้เส้นอลูมิเนียมหรือพลาสติกได้ สามารถที่จะแบ่งสลับกัน โดยผสมสีลงในปูนขาวให้ความสว่างทนทาน ทำความสะอาดง่าย ทั้งยังสามารถใช้กับผนังและเสาได้อีกด้วย

4. ไม้

ไม้เป็นวัสดุที่สำคัญอีกชนิดหนึ่ง ซึ่งขาดเสียไม่ได้ในการออกแบบ ซึ่งสามารถนำมาใช้เป็นวัสดุกรุผนัง พื้น ตลอดจนเครื่องเรือน และอุปกรณ์โดยทั่วไป โดยใช้ผลิตภัณฑ์ เช่น ไม้จริง ไม้อัด แผ่นป้องกันความร้อน ป้องกันเสียงสะท้อน ประโยชน์สำคัญที่ได้จากการใช้วัสดุประเภทไม้ คือ มีความอ่อนตัวต่อการเปลี่ยนแปลงได้ดี สามารถก่อสร้างได้เร็ว ราคาถูก สามารถรีไซเคิล และนำมาประกอบใหม่ได้ง่าย ซึ่งหาวัสดุที่มีคุณลักษณะเหมือนไม้ได้ยากมาก ทั้งยังทำความสะอาดง่าย ราคาถูก ให้ความงดงาม และความรู้สึกที่อ่อนนุ่ม ตามธรรมชาติอีกด้วย ไม้ยังแบ่งออกเป็นประเภทดังนี้

ไม้ธรรมชาติ สามารถแปรรูปให้เข้ากับงานได้ง่าย มีความน่าสนใจ ความงดงามและมี
ลายในตัวของมันเอง สามารถนำมากรุผนังภายในอาคาร หรือมาใช้ในการทำโครงผนัง และ
เครื่องเรือนต่างๆ ได้

ไม้อัด ไม้อัดที่จำหน่ายในท้องตลาดแบ่งออกเป็นหลายชนิดด้วยกัน เช่น ไม้อัดยาง ไม้
อัดสัก ตลอดจนขนาดความหนาที่แตกต่างกันออกไป เช่น 4 ม.ม. 6 ม.ม. เป็นต้น

ไม้อัดมีคุณลักษณะพิเศษ คือ โครงสร้างแข็งแรง สามารถนำมาข้อมสีเคลือบเคลือบแลค
เกอร์หรือพ่นสีให้มีสภาพทนถาวรได้ ไม้อัดจึงนับว่าเป็นประโยชน์มาก ไม่ว่าจะกรุผนัง หรือทำ
เครื่องเรือนก็ตาม

ได้แก่ วัสดุซึ่งอันประสานกันจากเศษไม้ หรือเยื่อไม้ ลักษณะเป็นแผ่นมีขนาดต่างๆ
น้ำหนักเบาราคาถูก สามารถนำมาใช้กับผนังภายในอาคารได้ดี เมื่อเคลือบสีแล้วมีความ
คงทน และทำความสะอาดได้ง่ายเช่นกัน

5. วัสดุกรุผนัง

วัสดุเหล่านี้ ได้แก่ กระดาษปิดผนัง แผ่นวีเนีย ไม้อัด ไฟโตวอล เป็นต้น วัสดุเหล่านี้
สามารถนำมาตกแต่งบางส่วนของผนัง เพื่อดึงดูดความสนใจ แต่ปัญหาที่เกิดขึ้นก็คือ วัสดุเหล่านี้
ดูแลรักษาความสะอาดลำบาก แต่ปัจจุบันกรุผนังชนิดที่ทำจากพลาสติก จึงตัดปัญหานี้ออกไป

6. โลหะ

ปัจจุบันโลหะเป็นเทคโนโลยีในความก้าวหน้า ไม่ว่าจะเป็นวัสดุกรุใช้ในโครงสร้าง หรือใช้
ในอุปกรณ์เครื่องใช้ต่างๆ ก็ตาม โลหะพื้นฐานที่ใช้กันมาก ก็ได้แก่ เหล็กกล้า เหล็กปลอดสนิม
อลูมิเนียม แมงกานีส โลหะผสมของอลูมิเนียม ตลอดจนวัสดุประเภทบรอนซ์ ซึ่งสามารถขึ้นรูป
รัดเป็นแผ่น หรือหล่อเป็นรูปรัดเป็นแผ่น หรือหล่อเป็นรูปร่างลักษณะต่างๆ โลหะที่จะกล่าวในที่นี้
มีดังนี้คือ

เหล็กกล้า โดยมากเหล็กกล้าใช้ในโครงสร้างของตึกโดยทั่วไป นำมาใช้กับกรอบกระจก
หน้าต่าง แต่ส่วนใหญ่เหล็กกล้ามักซ่อนตัวอยู่ในโครงสร้างทั่วไป เช่น ในเสาคานตลอดจนพื้น
คอนกรีต เป็นต้น

เหล็กปลอดสนิม โลหะผสมชนิดเดียวที่สามารถทนต่อสภาพอากาศทุกชนิดได้ดี ก็คือ
เหล็กปลอดสนิม ทำความสะอาดง่าย ให้ความสง่างาม ใช้กรุผนังและเสา ตลอดจนใช้ประดิษฐ์
อักษร ป้ายชื่อร้านได้ด้วย ซึ่งเป็นที่นิยมมากในปัจจุบัน

อลูมิเนียม โลหะชนิดนี้ให้ความสง่างาม และนำมาใช้กันหน้าร้านเป็นเวลานานแล้ว เช่น
กรอบกระจกชนิดต่างๆ สามารถนำมาประกอบของเรือนได้ด้วย การใช้ตกแต่งหน้าร้าน กรุภายใน
ร้าน เช่น เดินฝ้าเพดาน เป็นต้น ประอบที่ใช้เป็นธรรมชาติ มีคุณค่าแต่ราคาแพงและต้องดูแล
รักษาบ่อยๆ จึงไม่นิยมใช้กับอลูมิเนียม แต่อาจใช้เพื่อแสดงความหรูหราฟุ่มเฟือยได้

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

7. วัสดุอื่นๆ ได้แก่

กระจก มีบทบาทสำคัญในการตกแต่งห้างสรรพสินค้าเป็นอย่างมาก เช่น ใช้เป็นกระจกหน้าร้าน ใช้กับตู้โชว์กระจก ตลอดจนใช้วัสดุอื่นๆ เพื่อผลิตผนังโปร่งโล่งราวกับไม่มีเสา ใช้ตรวจสอบพฤติกรรมของลูกค้าในซูเปอร์มาร์เก็ต เป็นต้น

ผ้า วัสดุประเภทผ้ามีหลาย สี และแบบให้เลือกมากมาย ใช้ทำผ้าม่าน กระจับปี่และบุเครื่องเรือน เป็นวัสดุที่มีความสำคัญในการตกแต่งอีกชนิดหนึ่งมักอยู่ในรูปของการตกแต่งชั่วคราวชั่วคราว

สี วัสดุเคลือบและการย้อมไม้ สีเทาเป็นวัสดุที่คงทนน้อยที่สุด การทาสีในจุดที่แออัดมักมีการสัมผัสบ่อย ทำให้ต้องการทาสีใหม่บ่อยๆ ดังนั้น บริเวณเหล่านี้ควรกรูวัสดุชนิดอื่นที่มีความคงทนต่อความสกปรกแทน เช่น ไม้ หิน โลหะ หรือพลาสติก วัสดุเคลือบ เช่น แลคเกอร์ สามารถให้ความคงทนมากกว่าสีเทา สามารถลดค่าดูแลรักษาได้ด้วย

ข้อเปรียบเทียบข้อดีและข้อเสียของวัสดุที่ใช้

วัสดุที่ใช้ตกแต่งภายในอาคารโดยเฉพาะในเขตที่อยู่ในภูมิอากาศที่ร้อน ควรเป็นวัสดุที่สามารถป้องกันความชื้นได้ กันแมลง ปลวก และเชื้อราที่จะเกิดขึ้น โดยเฉพาะวัสดุที่ใช้ภายนอกห้องสมุด เพราะจะใช้เป็นเวลานาน และควรจะมีคุณภาพที่ดีด้วย ต้องคำนึงถึงการป้องกันความร้อน แสงจากธรรมชาติ แสงสะท้อนจากวัสดุและเงา สี รูปฟอร์ม ผิวหน้า ลวดลาย ในเขตเมืองร้อน วัสดุที่ใช้จะมีราคาไม่แพงนัก ส่วนมากจะนำวัสดุพื้นเมืองท้องถิ่นมาใช้ โดยเฉพาะไม้นิยมใช้กันมาก อย่างไรก็ตามก็ตีมันกอกแบบได้พยายามนำวัสดุแปลกๆ และใหม่ๆ มาใช้ในเขตเมืองร้อนได้ผลบ้าง เช่น พลาสติก วัสดุทางวิทยาศาสตร์อย่างอื่น ดังนั้น ก่อนทำการออกแบบ จึงจำเป็นต้องพิจารณาถึงข้อดีข้อเสียของวัสดุแต่ละชนิดเสียก่อน

ผนัง

ผนังหนัก (WALLS) หมายถึง ผนังอาคาร ซึ่งเป็นส่วนของสถาปัตยกรรม มีน้ำหนัก จำเป็นต้องมีคานรับ ผนังหนักทำหน้าที่เป็นกรอบของอาคาร เน้นแสดงรูปฟอร์มของอาคารภายนอก ความสำคัญในการใช้ผนังภายในส่วนใหญ่ขึ้นอยู่กับผนังเบา (PARTITIONS) ดังจะกล่าว

ผนังเบา (PARTITIONS) เป็นผนังภายในโครงสร้างเบา ไม่จำเป็นต้องมีคานมารับ ใช้กันบางส่วนต่างๆ ของห้องทำงาน ตามความต้องการของเนื้อที่ใช้สอย ส่วนใหญ่เป็นงานตกแต่งภายใน ซึ่งช่างไม้เป็นผู้ทำแบ่งเป็น 2 ชนิด คือ

ผนังเบาโครงสร้างไม้ (PERMANENT PARTITION WOOD FRAMING) และผนังเบาโครงสร้างโลหะเฟรม (PERMANENT PARTITION LIGHTWEIGHT METAL FRAMING) ซึ่ง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ด้วยไม้อัดยิปซัมบอร์ด หรือพลาสติกแผ่น ซึ่งลักษณะการใช้งานแตกต่างกันไปตามความ
เหมาะสมของงาน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

บทที่ 5

การวิเคราะห์การออกแบบ

5.1 วิเคราะห์ที่ตั้งและสภาพแวดล้อม

วิเคราะห์ที่ตั้งและสภาพแวดล้อม เพื่อใช้ในการประกอบพิจารณาเพื่อช่วยในการจัดความสัมพันธ์องค์ประกอบและแนวความคิดในการออกแบบต่อไป

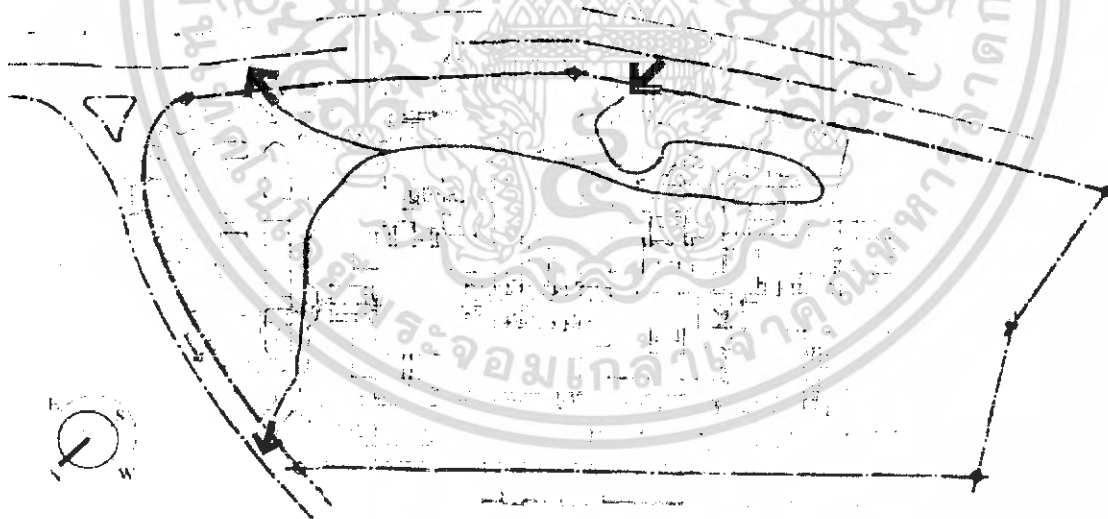
5.1.1 วิเคราะห์เส้นทางเข้าสู่โครงการ

จาก ถนน สุขุมวิท เข้าสู่ทางด่วน กรุงเทพ-ชลบุรี บริเวณแยกกระทิงลาย ซึ่งจากเส้นทางดังกล่าวสามารถออกไปสู่ส่วนอื่นๆได้ ดังนี้

1. เส้นทางที่ออกไปสู่ในตัวจังหวัดชลบุรีหรือแหล่งท่องเที่ยวบริเวณบริเวณนั้นๆ
2. เส้นทางสามารถออกไปสู่พืทยานหรือแหล่งท่องเที่ยวในบริเวณนั้นๆ
3. เส้นทางสามารถออกไปสู่จังหวัดระยองได้

5.1.2 วิเคราะห์พฤติกรรมการเดินทางของนักท่องเที่ยว เพื่อนำไปสู่องค์ประกอบของอาคาร

5.2 การวิเคราะห์ตัวกลุ่มอาคาร

รูปที่ 5.1 ผังโครงการ

เนื่องจากอาคารที่เลือกมาเป็นอาคารขนาดเล็ก และต้องการนำอาคารเหล่านี้มาจัดกลุ่มอาคารใหม่ โดยอาคารต้นแบบเดิมเป็นอาคาร ค,ส,ล. ขนาด 1 – 2 ชั้น ลักษณะช่องแสงเป็นบานเปิด มีการเปิดทางเข้าหลายทาง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

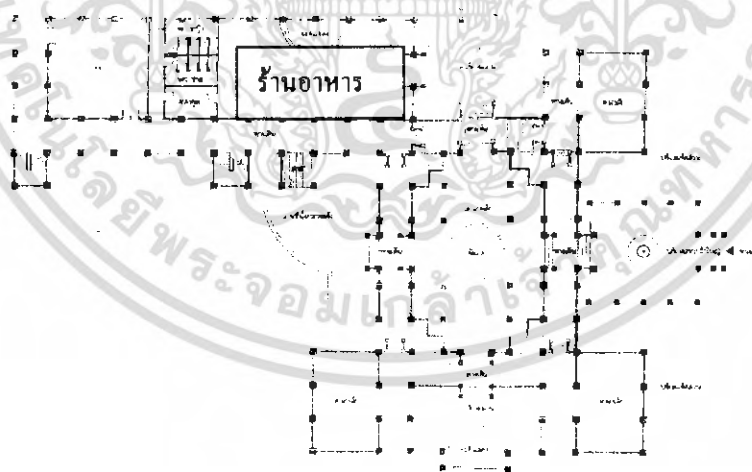
ลักษณะภายในอาคาร มีความสูงไม่มาก เป็นลักษณะอาคารแบบที่พิกอาคาร การวางอาคารโดยรวม วางในทิศเหนือ – ใต้ หากจำเป็นต้องวางในทิศตะวันออก – ตะวันตก แก้ไขโดยการปลูกต้นไม้เพื่อช่วยลดปริมาณแสงแดดและความร้อนที่จะเข้าสู่ตัวอาคาร

อาคารแต่ละหลังแยกประเภทการใช้งานโดยชัดเจน ซึ่งจะเชื่อมแต่ละอาคารด้วยลาน ลวนหรือต้นไม้ เพื่อให้เกิดบรรยากาศร่มรื่น ซึ่งการใช้งานของอาคารภายในโครงการมี 8 ประเภท ดังนี้

1. อาคารขายสินค้า
2. อาคารนิทรรศการ
3. อาคารร้านอาหาร
4. อาคารให้ข้อมูลข่าวสารการท่องเที่ยว
5. อาคารที่พักคอย
6. อาคารฝึกอบรม และสาธิต
7. อาคารบริการสาธารณะ
8. อาคารสำนักงาน

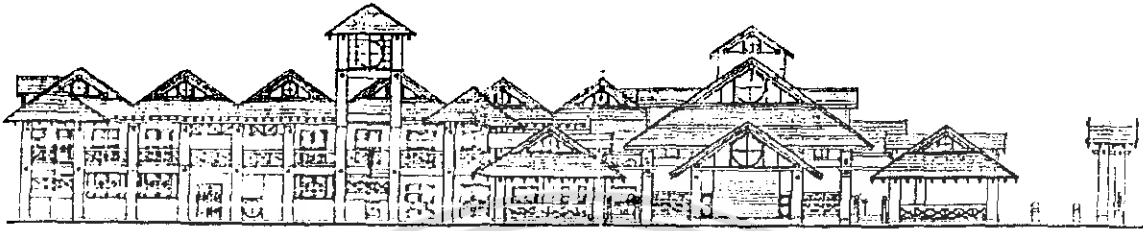
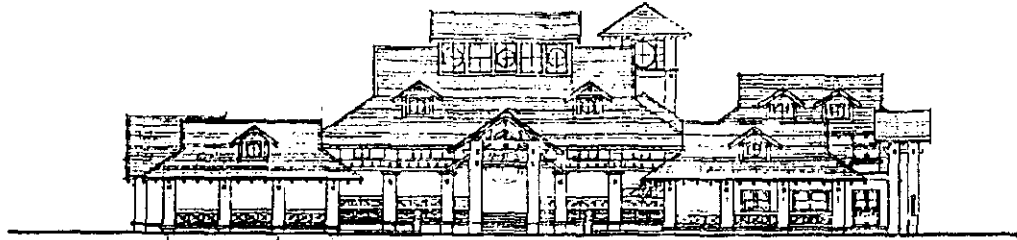
5.2.1 การวิเคราะห์อาคาร

5.2.1.1 อาคารให้บริการข้อมูลและอาคารร้านอาหาร

รูปที่ 5.2 แสดงแปลนอาคารบริการข้อมูลและร้านอาหาร

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

รูปที่ 5.3 แสดงรูปด้านอาคารบริการข้อมูลและร้านอาหาร

ลักษณะอาคาร

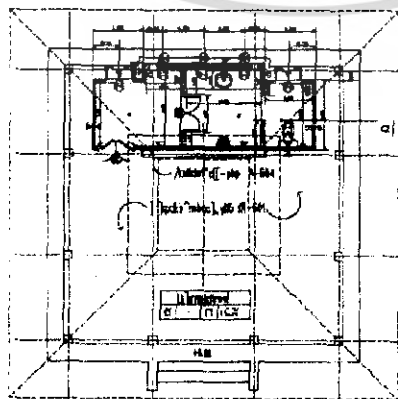
เป็นอาคารไทยประยุกต์ขนาด 2 ชั้น มีโถงและมุขอยู่บริเวณกลางอาคาร ระบบโครงสร้างเสาและคาน พื้นที่ภายในอาคารจะเปิดโล่งเชื่อมต่อระหว่างพื้นที่ภายในกับภายนอก

อิทธิพลจากสภาพแวดล้อมภายนอก

เนื่องจากเป็นอาคารที่มีขนาดไม่สูงมากมีการเปิดพื้นที่ภายนอกกับภายในอาคารทำให้มีการถ่ายเทอากาศโดยรอบของอาคาร ในช่วงเวลากลางวันแดดมีผลกับผู้ใช้อาคารค่อนข้างน้อย เนื่องจากอาคารมีทางเดินโดยรอบทำให้ผู้ใช้อาคารได้รับแสงสว่างแต่ว่าจะได้ปริมาณความร้อนน้อย อีกทั้งบริเวณโดยรอบอาคารมีการจัดสวนก็เป็นการลดปริมาณความร้อนที่จะเข้าสู่อาคารและยังเพิ่มความร่มรื่นอีกด้วย

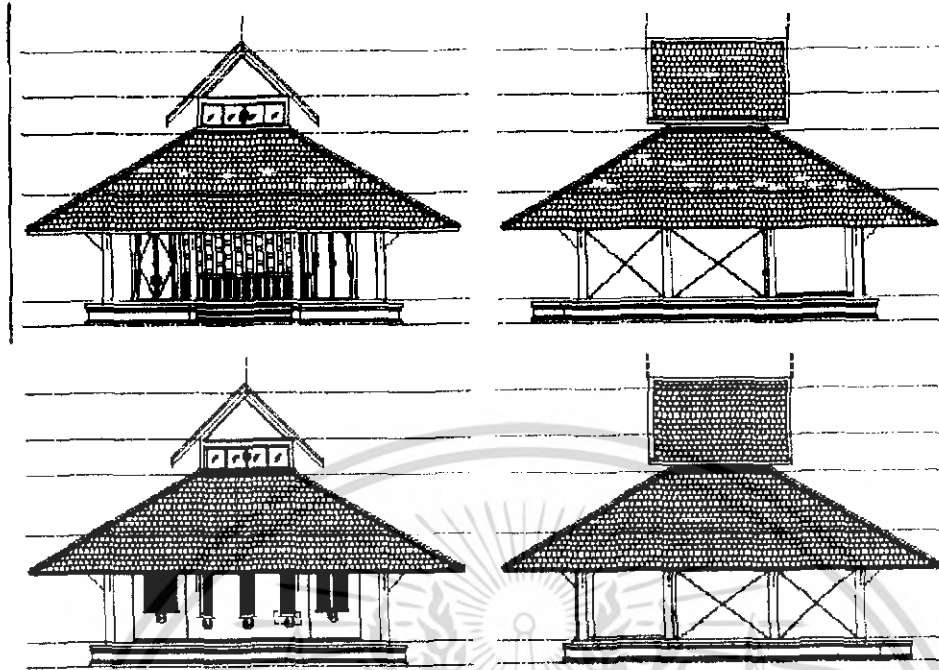
การควบคุมเสียงควบคุมได้ยาก เนื่องจากเป็นพื้นที่โล่ง

5.2.1.2 อาคารสาธิตงานหัตถกรรม

รูป 5.4 แสดงแปลนอาคารสาธิต

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

รูป 5.5 แสดงรูปด้านอาคารสาธิต

ลักษณะอาคาร

เป็นอาคารไทยประยุกต์ขนาดเล็ก 1 ชั้น ระบบโครงสร้าง เสาและคาน พื้นที่ภายในอาคาร จะเชื่อมต่อกับอาคารจะเปิดโล่งเชื่อมต่อกันระหว่างพื้นที่ภายในกับภายนอก

อิทธิพลจากสภาพแวดล้อม

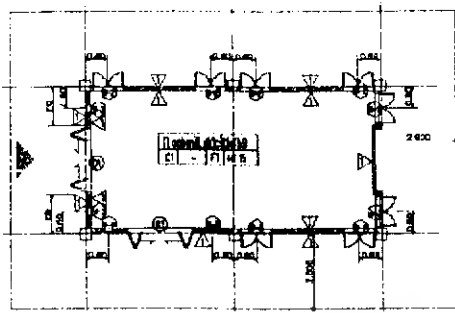
โดยรอบอาคารจะมีหลังคาปกคลุมทำให้เวลาใช้งานในเวลากลางวันได้รับอิทธิพลจาก แสงแดดค่อนข้างน้อย บริเวณโดยรอบอาคารมีการจัดสวนเพิ่มความร่มรื่นและลดปริมาณแสงแดด ที่เข้าสู่ตัวอาคาร

แสงที่เข้าสู่ตัวอาคารเป็นแสงประดิษฐ์และแสงธรรมชาติสามารถควบคุมปริมาณแสงที่เข้าสู่อาคารได้

การควบคุมเสียงควบคุมได้ยากเนื่องจากเป็นพื้นที่เปิด

ปัญหาของอาคาร คือ อาคารมีขนาดเล็กทำให้พื้นที่ไม่เพียงพอ แก้ปัญหาด้วยการ repeat อาคารแล้วเชื่อมด้วยลานเพื่อเพิ่มพื้นที่ในการใช้สอย

5.2.1.2 อาคารสาธิตงานหัตถกรรม

รูป 5.6 แสดงแปลนอาคารขายสินค้า

รูป 5.7 แสดงรูปด้านอาคารขายสินค้า

ลักษณะอาคาร

เป็นอาคารไทยประยุกต์ขนาดเล็ก 1 ชั้น ระบบโครงสร้าง เสาและคาน พื้นที่ภายในอาคาร จะเชื่อมต่อกับอาคารเชื่อมต่อระหว่างพื้นที่ภายในกับภายนอกแต่มีการปิดกัน

อิทธิพลจากสภาพแวดล้อม

โดยรอบอาคารจะมีหลังคาปกคลุมทำให้เวลาใช้งานในเวลากลางวันได้รับอิทธิพลจาก แสงแดดค่อนข้างน้อย บริเวณโดยรอบอาคารมีการจัดสวนเพิ่มความร่มรื่นและลดปริมาณแสงแดด ที่เข้าสู่ตัวอาคาร

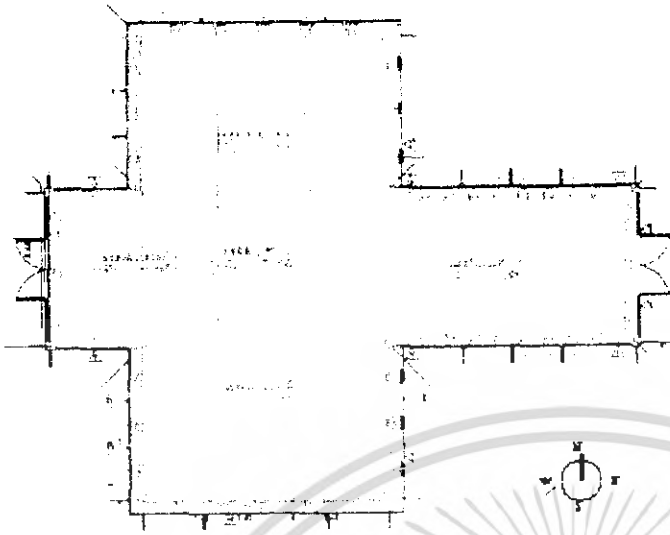
แสงที่เข้าสู่ตัวอาคารเป็นแสงประดิษฐ์และแสงธรรมชาติสามารถควบคุมปริมาณแสงที่เข้าสู่อาคารได้

การควบคุมเสียงควบคุมได้เนื่องจากเป็นพื้นที่ปิด

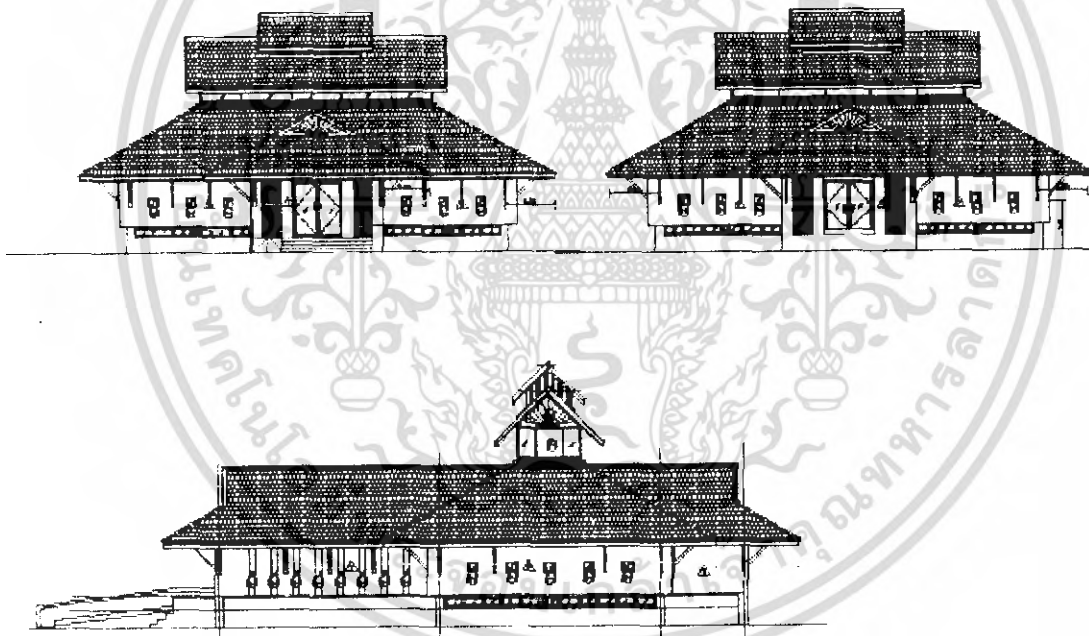
ปัญหาของอาคาร คือ อาคารมีขนาดเล็กทำให้พื้นที่ไม่เพียงพอ แก้ปัญหาด้วยการ repeat อาคารแล้วเชื่อมด้วยลานเพื่อเพิ่มพื้นที่ในการใช้สอย

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

5.2.1.3 อาคารนิทรรศการ

รูป 5.8 แสดงแปลน

รูป 5.9 แสดงรูปด้านอาคารนิทรรศการ

ลักษณะอาคาร

เป็นอาคารไทยประยุกต์ขนาด 1 ชั้น ระบบโครงสร้าง เสาและคาน พื้นที่ภายในอาคารจะเชื่อมต่อกับอาคารเชื่อมต่อระหว่างพื้นที่ภายในกับภายนอกแต่มีการปิดกัน

อิทธิพลจากสภาพแวดล้อม

โดยรอบอาคารจะมีหลังคาปกคลุมทำให้เวลาใช้งานในเวลากลางวันได้รับอิทธิพลจากแสงแดดค่อนข้างน้อย บริเวณโดยรอบอาคารมีการจัดสวนเพิ่มความร่มรื่นและลดปริมาณแสงแดดที่เข้าสู่ตัวอาคาร

แสงที่เข้าสู่ตัวอาคารเป็นแสงประดิษฐ์และแสงธรรมชาติสามารถควบคุมปริมาณแสงที่เข้าสู่อาคารได้

การควบคุมเสียงควบคุมได้เนื่องจากเป็นพื้นที่ปิด

ปัญหาของอาคาร คือ อาคารมีขนาดเล็กทำให้พื้นที่ไม่เพียงพอ แก้ปัญหาด้วยการ repeat อาคารแล้วเชื่อมด้วยลานเพื่อเพิ่มพื้นที่ในการใช้สอย

5.3 การวิเคราะห์ความสัมพันธ์

5.3.1 การวิเคราะห์ค่าความสัมพันธ์

hall

waiting area

information

tourist

w.c.

restaurant

exhibition

shop

court yard

storage

ส่วนสาธิต

training c.

office

สัมพันธ์มาก

สัมพันธ์ปานกลาง

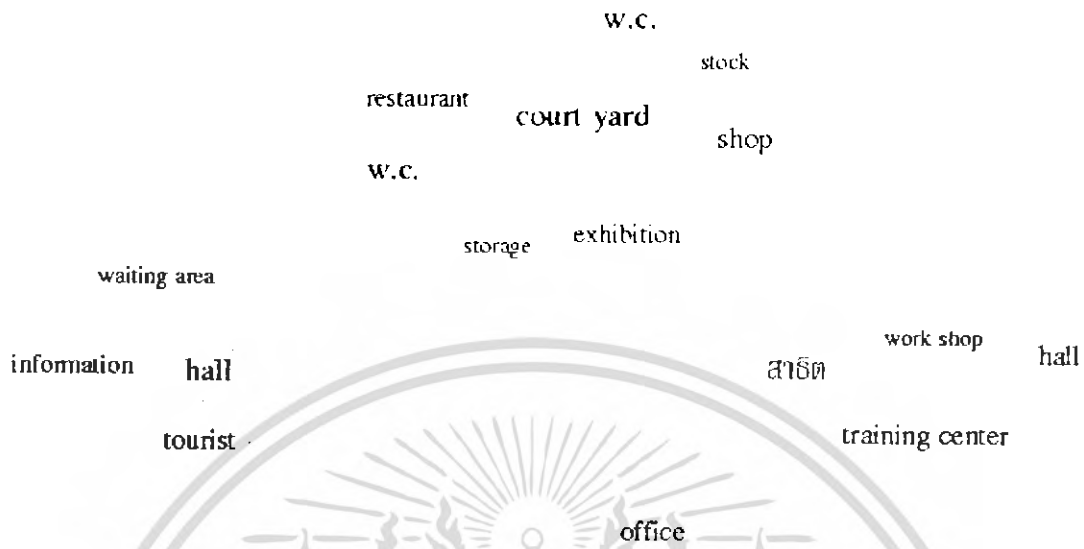
สัมพันธ์น้อย

ไม่มีสัมพันธ์น้อย

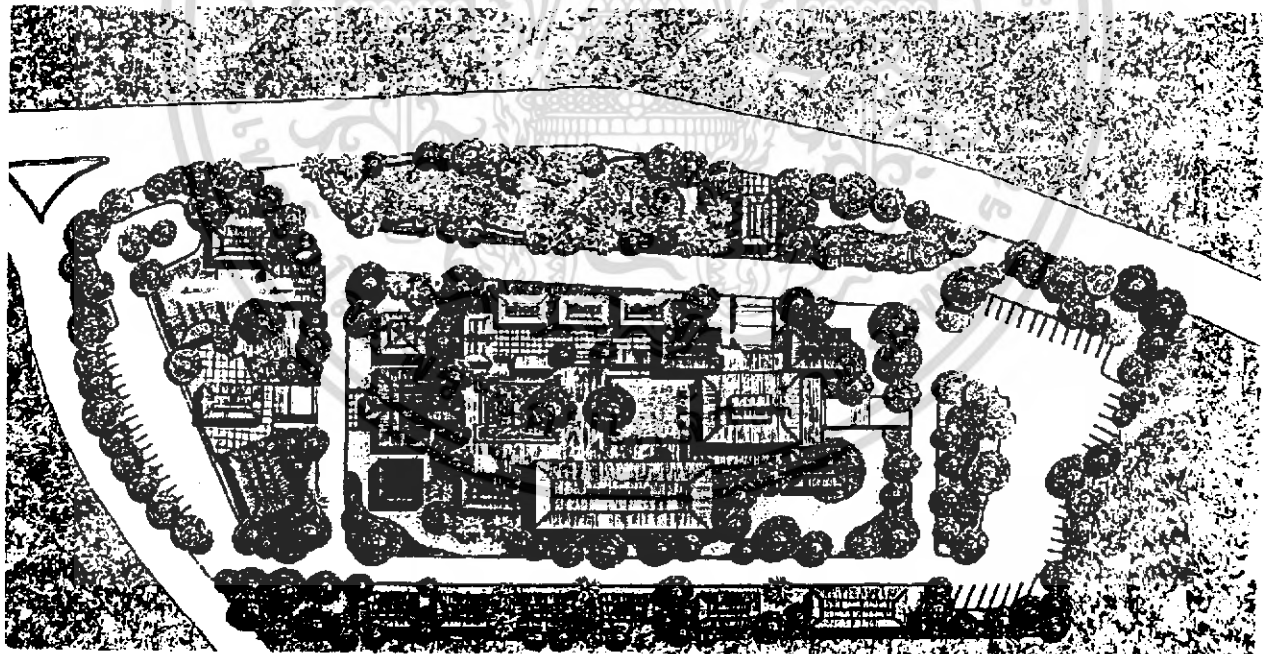
เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

5.3.2 การติดต่อสัมพันธ์ของกลุ่มกิจกรรม

รูปที่ 5.10 การติดต่อสัมพันธ์ของกลุ่มกิจกรรม

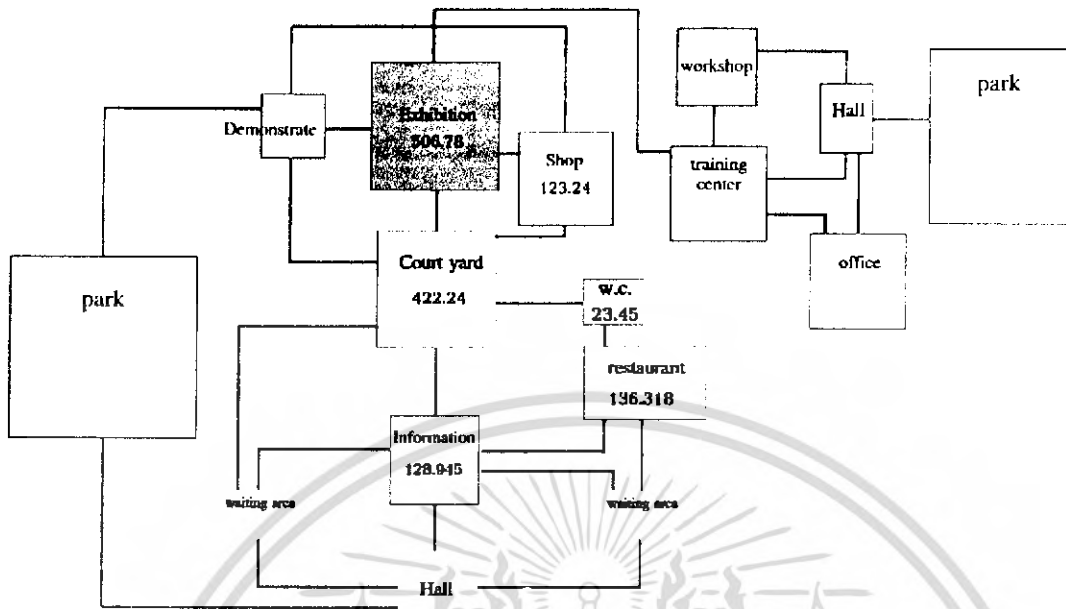
5.3.4 การเปรียบเทียบขนาดพื้นที่

รูปที่ 5.11 การเปรียบเทียบขนาดพื้นที่

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

5.3.5 ความสัมพันธ์ของขนาดพื้นที่และเส้นทางการสัญจร

รูปที่ 5.12 ความสัมพันธ์ของขนาดพื้นที่และเส้นทางการสัญจร

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่ใช้

5.4 แนวความคิดการออกแบบ

เนื่องจากภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีสินค้าประเภทเครื่องจักสานเป็นสินค้าที่มีชื่อเสียงเป็นที่รู้จัก ซึ่งนำสินค้าที่มีชื่อเสียงของภาคตะวันออกเฉียงเหนือมาเป็นแนวความคิดในการออกแบบ ซึ่งนำมาใช้เป็นเอกลักษณ์ขององค์กรเพื่อให้เป็นที่จดจำของประชาชนทั่วไปได้

จากลักษณะดังกล่าว ผลิตภัณฑ์ที่จะมาเป็นตัวแทนที่สามารถแตกแนวความคิดออกไปได้อีกด้วย

โดยนำความคิดมาจากผลิตภัณฑ์ที่เป็นเครื่องจักสาน

5.4.1 แนวความคิดผังบริเวณ

สถานที่ คือ การเชื่อมต่อ จึงวางผังอาคารให้มีความเชื่อมต่อกันระหว่างอาคารเชื่อมกันด้วยลานกิจกรรม

โดยให้อาคารแต่ละหลังแทนสถานที่สาธารณะที่ทำให้คนสามารถทำกิจกรรมร่วมกันเพื่อสานสัมพันธ์กันได้

ดังนี้

- 1.1 อาคารให้บริการข้อมูล (information) - ศาลาทำรถ เป็นจุดที่ต้อนรับและพักคนเพื่อที่จะกระจายออกไปสู่ส่วนอื่นๆภายในโครงการ
- 1.2 ร้านอาหารและร้านกาแฟ (restaurant and coffee shop) - แคร่ไต้ต้นไม้ ชานบ้าน เป็นส่วนที่คนทำกิจกรรมร่วมกัน
- 1.3 ลานกิจกรรม (court) - ลาน เป็นส่วนที่คนมาทำกิจกรรมร่วมกัน
- 1.4 ส่วนจัดนิทรรศการ – วัด (temple) เป็นแหล่งรวมความรู้ ศูนย์รวมของจิตใจ
- 1.5 ส่วนสาธิตงานหัตถกรรมและส่วนฝึกอบรม (demonstrate and training center) – โรงเรียน เป็นส่วนที่ให้ความรู้
- 1.6 ส่วนร้านค้า (shop)- ตลาด เป็นส่วนที่คนใช้เป็นที่แลกเปลี่ยนสิ่งของ

5.4.2 แนวความคิดในการออกแบบภายในอาคาร

เนื่องจากวัสดุที่ใช้ในการผลิตงานหัตถกรรมในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จะใช้วัสดุที่มีอยู่ภายในท้องถิ่น อาทิ เช่น ต้นไผ่ ต้นกก ป่าน ฯลฯ นำมาผ่าให้เป็นเส้นเล็กๆ แล้วนำมาสานด้วยการสอดทับกัน อาจมีลวดลายรูปแบบแตกต่างกันไป ต่อจากนั้นก็ขึ้นรูปเป็นผลิตภัณฑ์ต่างๆ

ดังนั้นจึงนำกรรมวิธีของการผลิตงานหัตถกรรมมาใช้ในการออกแบบ คือ

- เริ่มจาก เส้น (line)
- นำเส้นมาสอดทับ (press + insert)
- เกิดเป็นการสาน (weave)

- รูปแบบลวดลาย (pattern)
- เป็นงานหัตถกรรม (product)

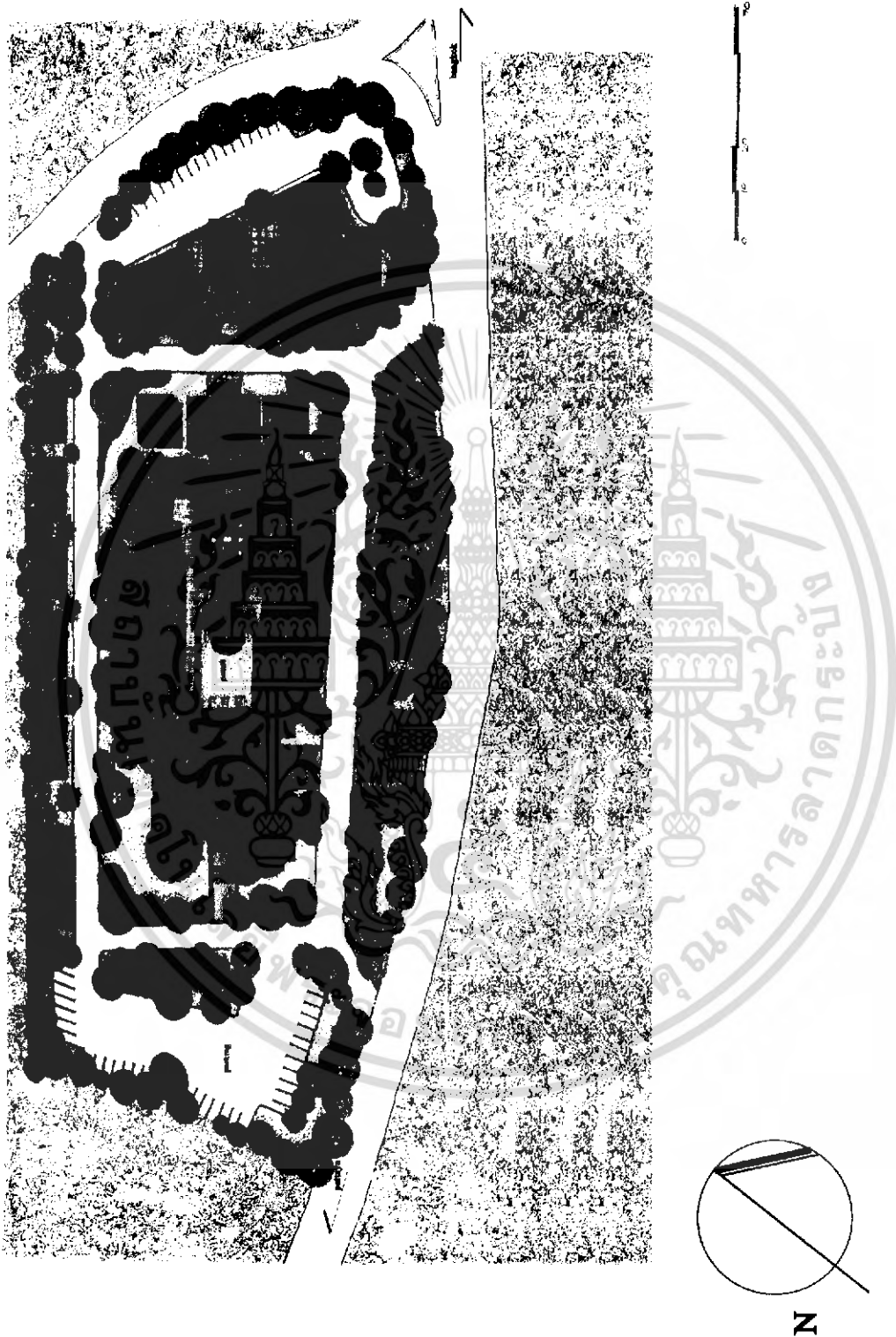
สีที่ใช้ในการออกแบบจะนำสีของเครื่องจักสาน ที่เป็นสีธรรมชาติและสีแดงที่เป็นเอกลักษณ์ของเสื่อจันทบูรมาใช้ เพื่อให้แสดงออกถึงความเป็นภาคตะวันออก

เนื่องจากแนวความคิด คือ สาน ต้องการให้ทุกส่วนเชื่อมถึงกันและพื้นที่ภายในเชื่อมต่อกับพื้นที่ภายนอก เพื่อให้เกิดความสอดคล้องกันภายในโครงการ จึงใช้แนวความคิดเดียวกัน โดยการใช้ เส้น (line), การสอด-ทับของเส้น (press + insert), การสาน (weave), รูปแบบลวดลาย (pattern) และงานหัตถกรรม (product) โดยใช้วัสดุธรรมชาติและผลิตภัณฑ์ที่มีอยู่ในท้องถิ่น ภาคตะวันออกมาใช้ให้มากที่สุด เพื่อที่จะเป็นการแสดงผลภัณฑ์ (display) งานหัตถกรรมของภาคตะวันออก

5.5 สรุปผลงานการออกแบบ

5.5.1 ผังบริเวณ

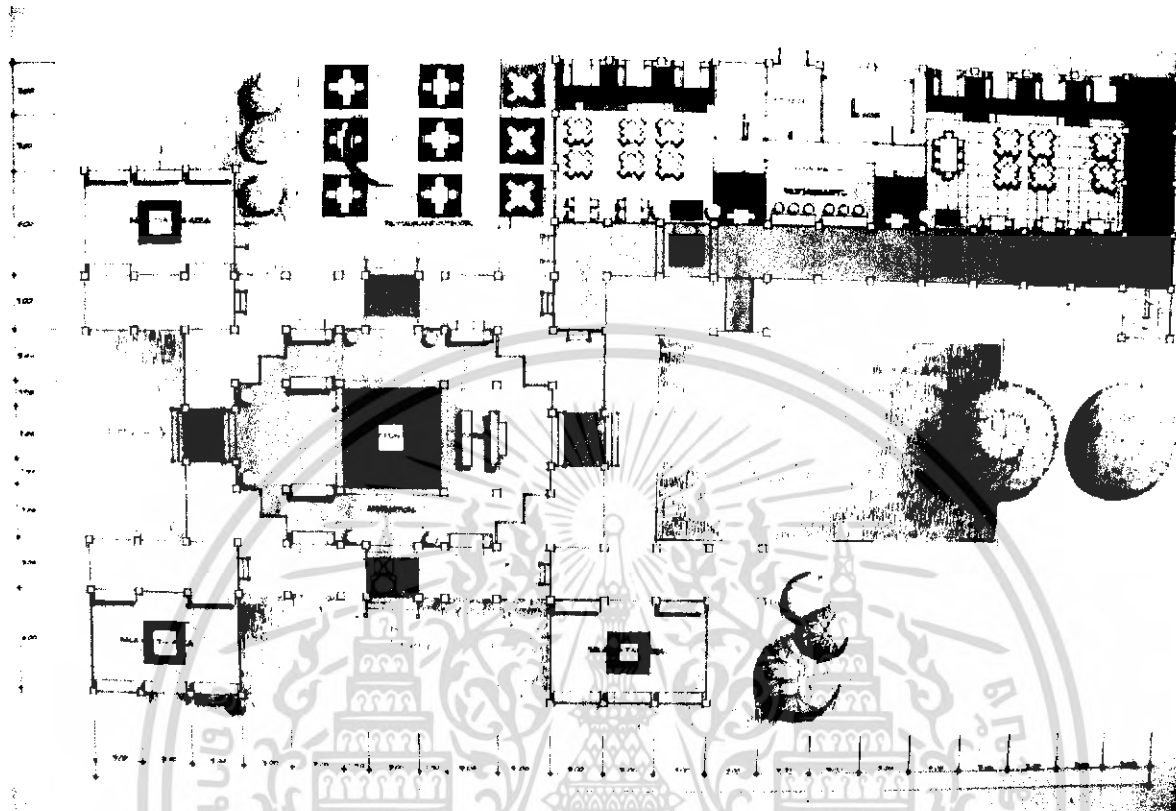

รูปที่ 5.14 ผังบริเวณโครงการ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

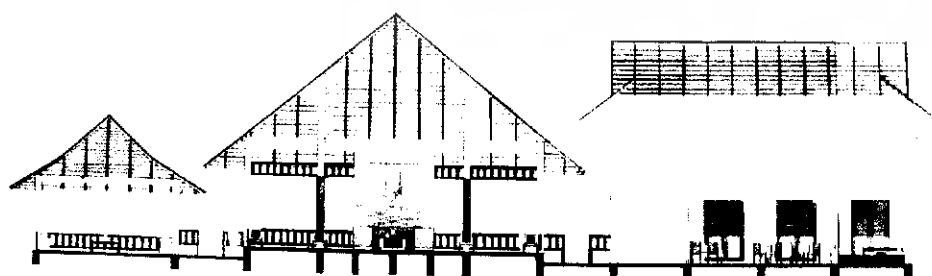
5.5.1 ส่วนต้อนรับและส่วนร้านอาหาร (information and restaurant)

แปลนส่วนต้อนรับและส่วนร้านอาหาร

รูปที่ 5.15 แปลนส่วนต้อนรับและส่วนร้านอาหาร

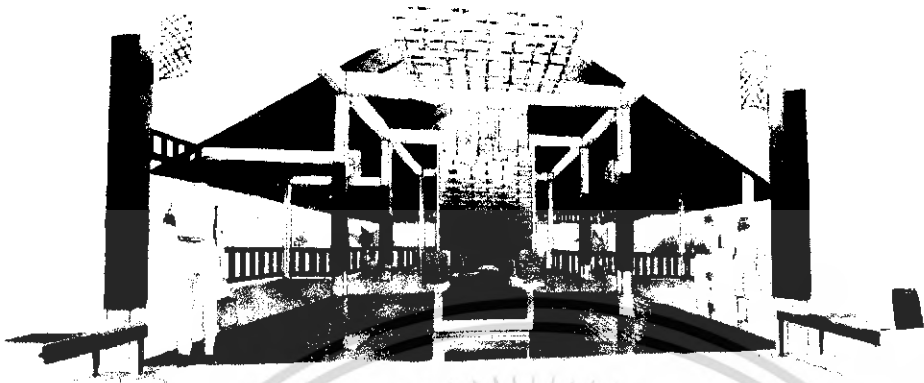
รูปตัดอาคาร

รูปที่ 5.16 รูปตัดอาคาร

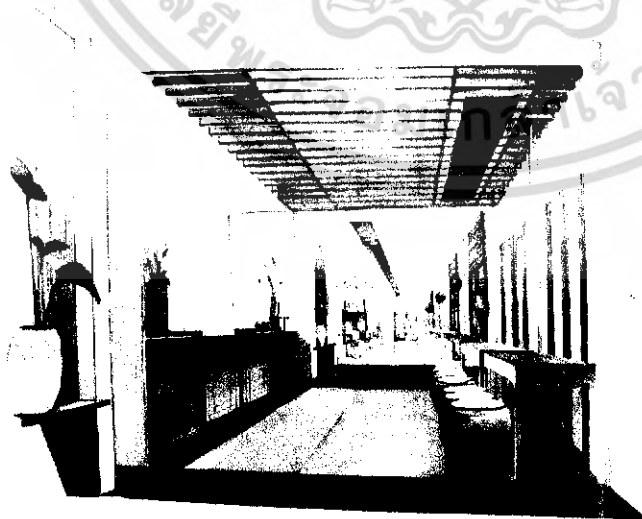
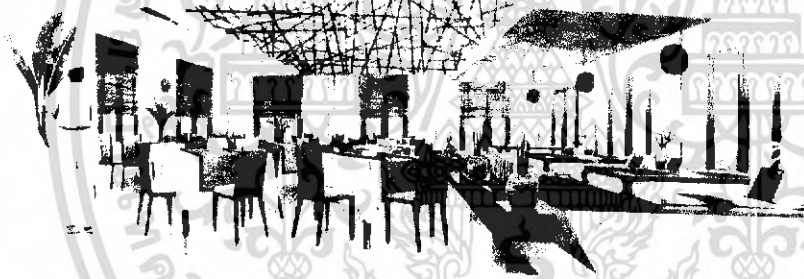
เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ทัศนียภาพสวนต้อนรับ (information)

รูปที่ 5.17 ทัศนียภาพสวนต้อนรับ

ทัศนียภาพส่วนร้านอาหาร (restaurant)

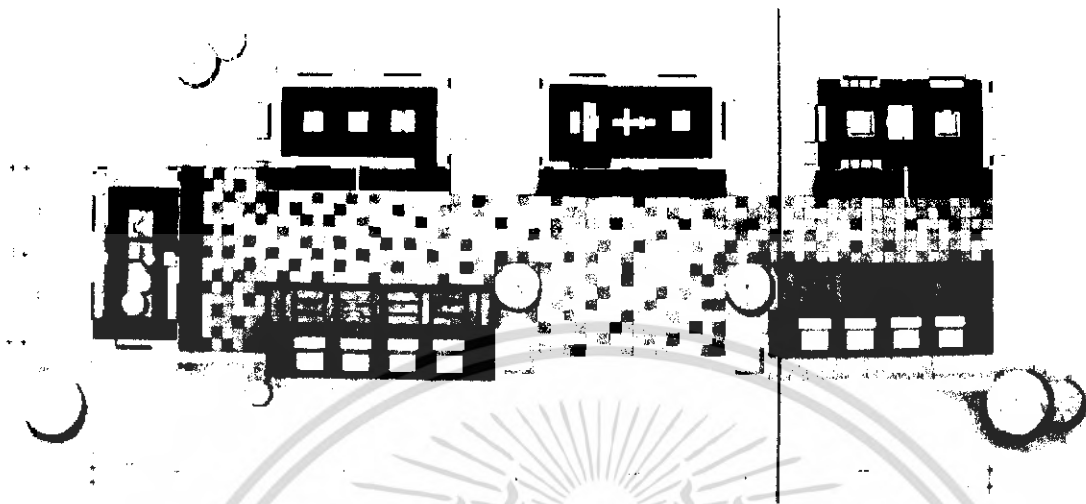

รูปที่ 5.18 ทัศนียภาพส่วนร้านอาหาร

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีก 94

5.5.3 ส่วนร้านขายสินค้าหัตถกรรม(shop)

แปลนส่วนร้านขายสินค้า

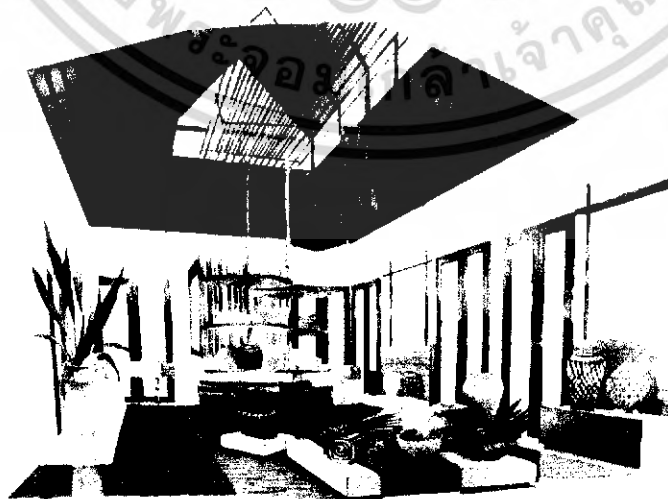
รูปที่ 5.19 แปลนส่วนร้านขายสินค้า

รูปด้านส่วนร้านขายสินค้า

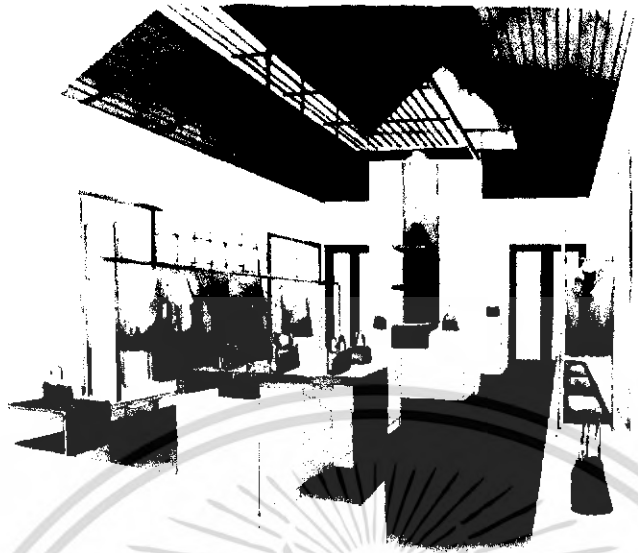
รูปที่ 5.20 รูปตัดส่วนร้านขายสินค้า

ทัศนียภาพส่วนร้านขายสินค้า

รูปที่ 5.21 ร้านขายเครื่องหัตถกรรมพื้นบ้าน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

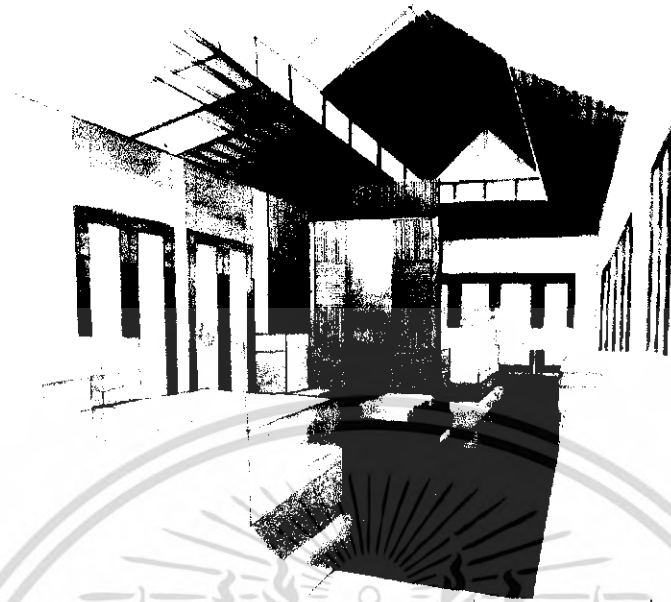

รูปที่ 5.22 ร้านขายหัตถกรรม

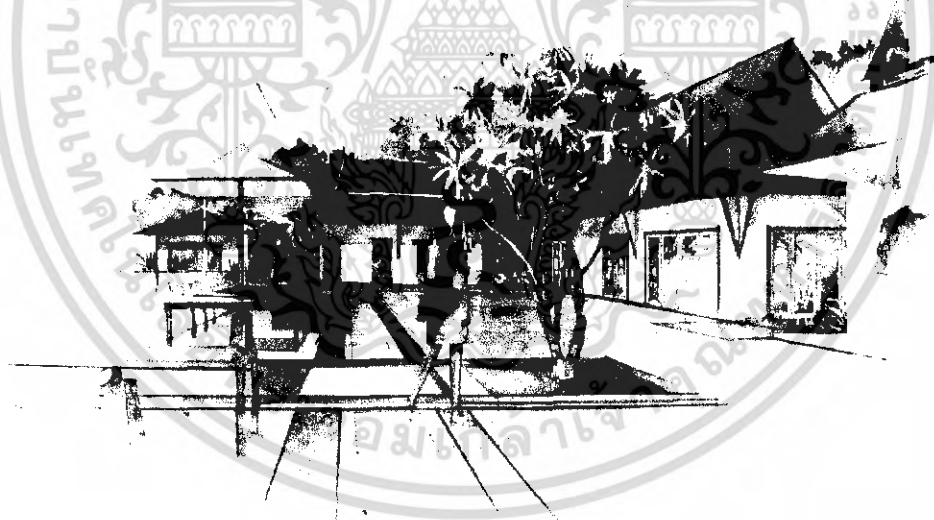

รูปที่ 5.23 ร้านขายเครื่องอุปโภคบริโภค

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีภูมิลำเนาไปใช้

รูปที่ 5.24 ร้านขายเครื่องประดับเพชรพลอย

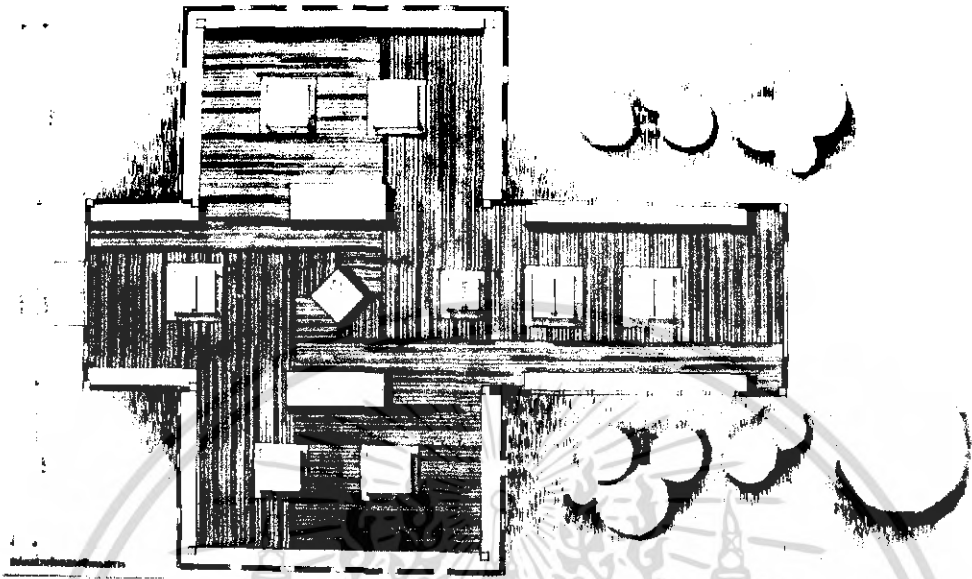

รูปที่ 5.25 ลานบริเวณร้านขายสินค้าหัตถกรรม

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มี 97 นำไปใช้

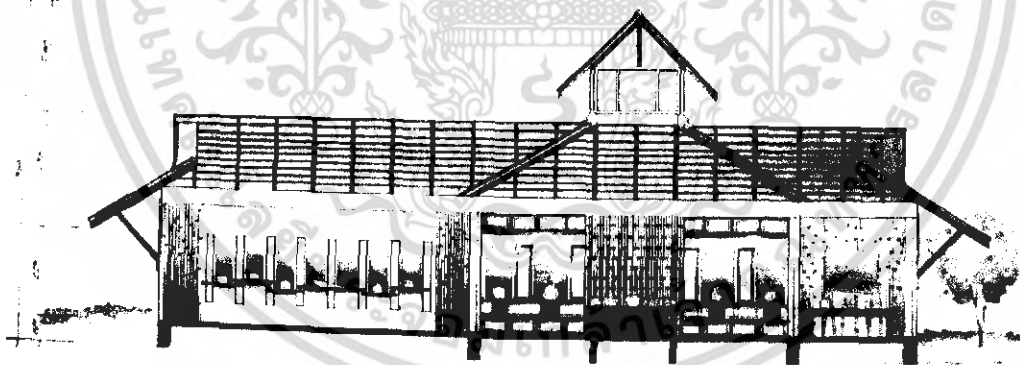
5.5.4 ส่วนจัดแสดงนิทรรศการ (exhibition)

แปลนส่วนจัดแสดงนิทรรศการ

รูปที่ 5.26 แปลนส่วนจัดแสดงนิทรรศการ

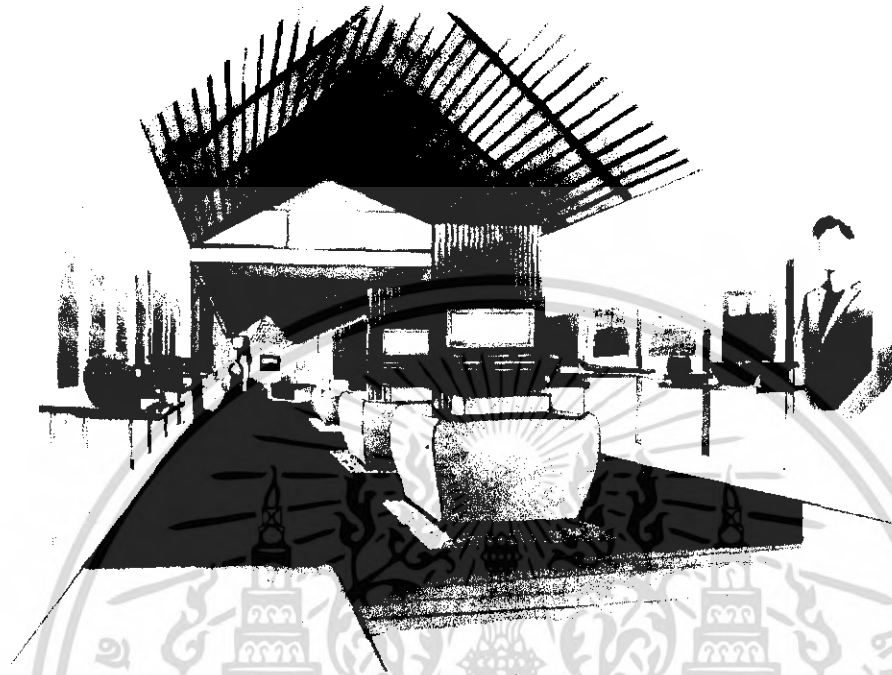
รูปตัดส่วนจัดแสดงนิทรรศการ

รูปที่ 5.27 รูปตัดส่วนจัดแสดงนิทรรศการ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

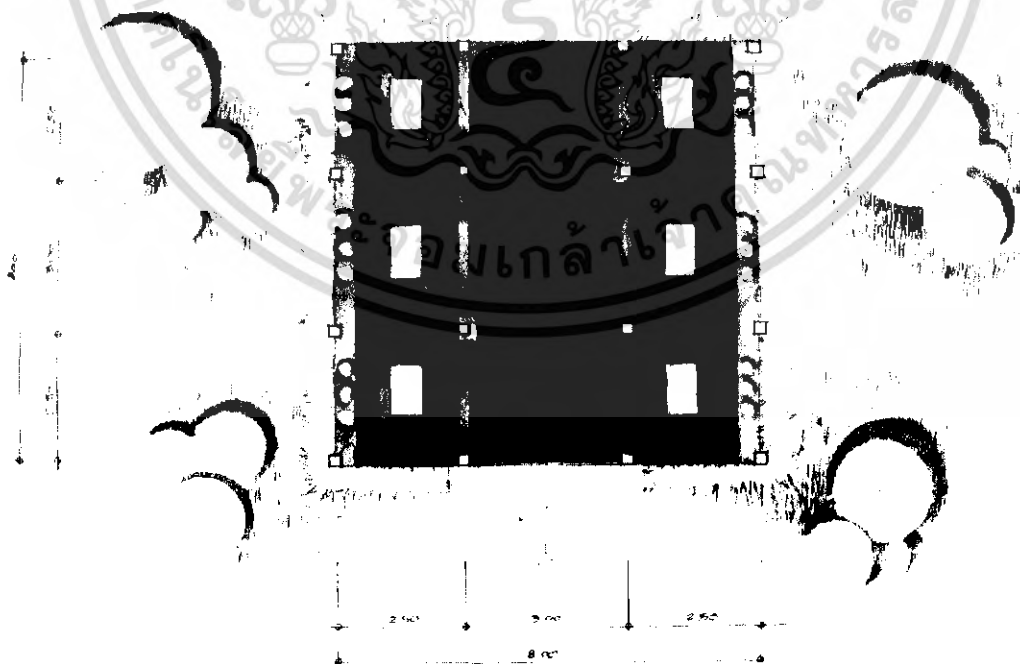
ทัศนียภาพส่วนจัดแสดงนิทรรศการ

รูปที่ 5.28 ทัศนียภาพส่วนจัดแสดงนิทรรศการ

5.5.5 ส่วนสาธิตงานหัตถกรรม (demonstrate)

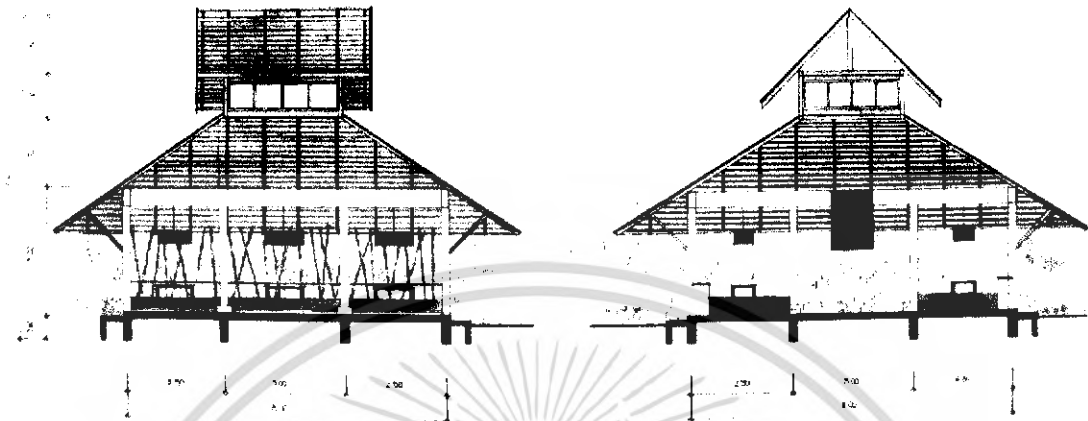
แปลนส่วนสาธิตงานหัตถกรรม

รูปที่ 5.29 แปลนส่วนสาธิตงานหัตถกรรม

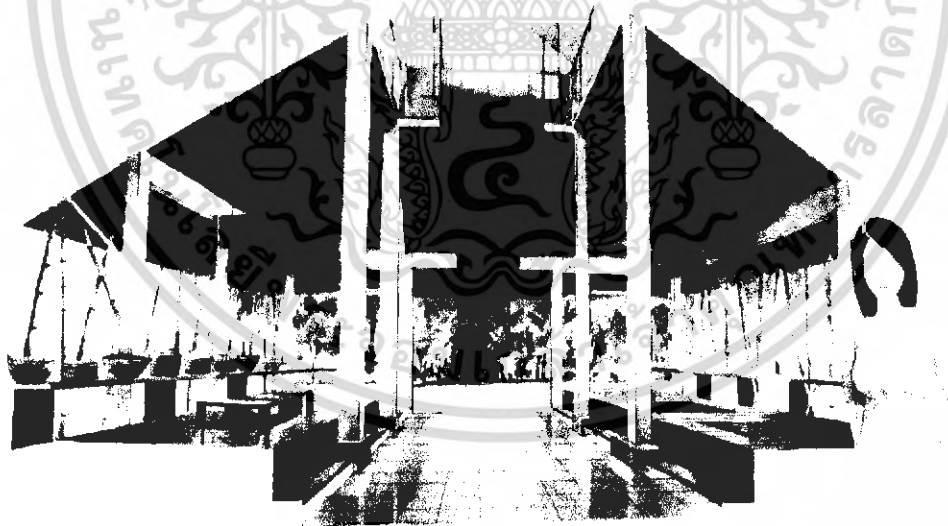
เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

รูปตัดส่วนสาธิตงานหัตถกรรม

รูปที่ 5.30 รูปตัดส่วนสาธิตงานหัตถกรรม

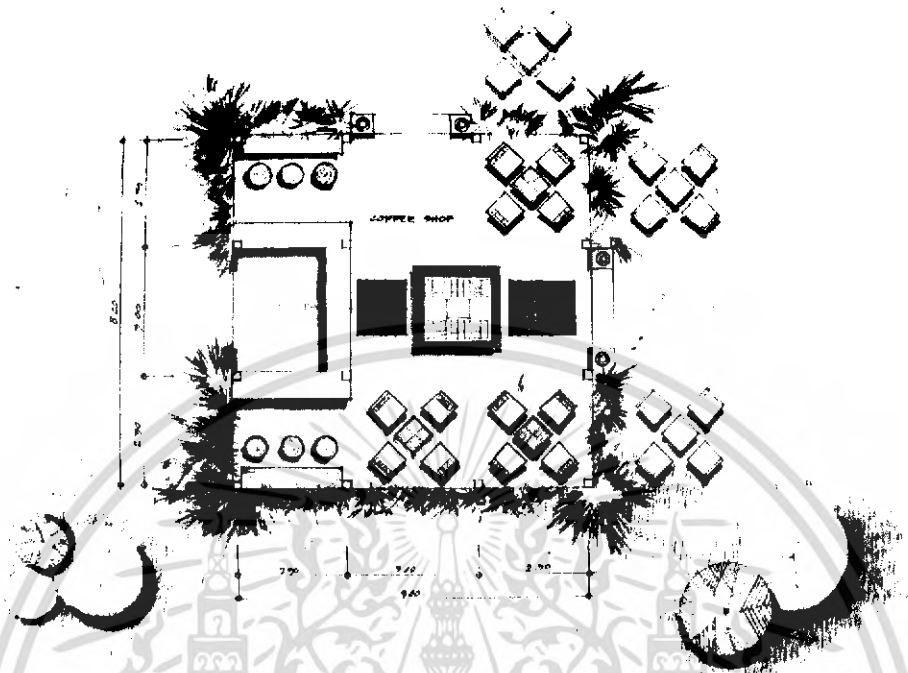
แปลนส่วนร้านค้าแพ

รูปที่ 5.31 แปลนส่วนร้านค้าแพ

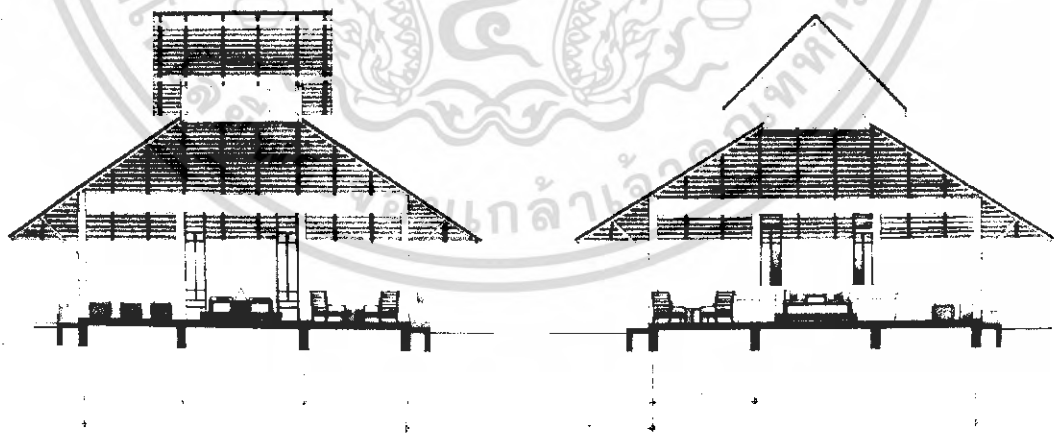
เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีกรนำไปใช้

5.5.6 ส่วนร้านกาแฟ (coffee shop)
 แปลนส่วนร้านกาแฟ

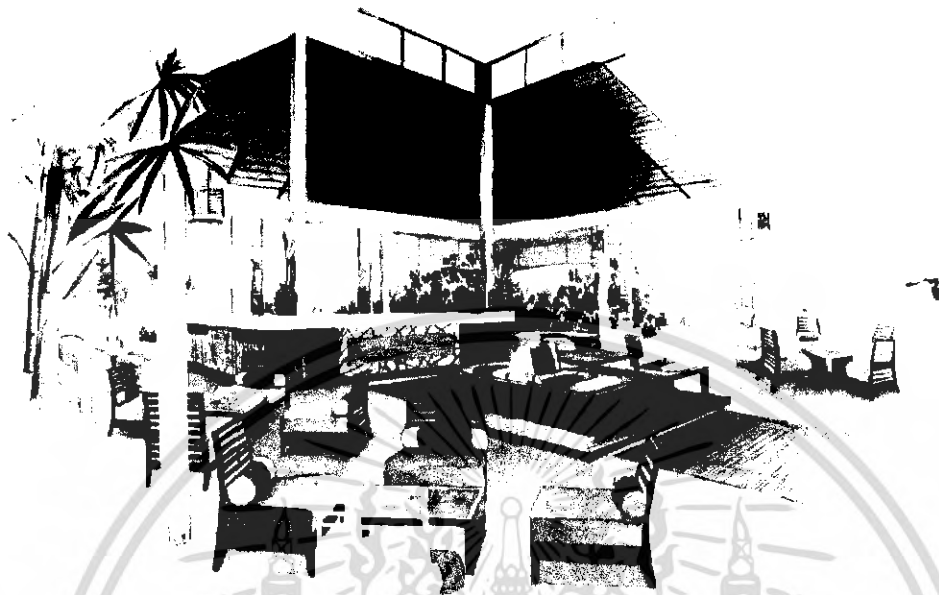
รูปที่ 5.32 แปลนส่วนร้านกาแฟ

รูปตัดร้านกาแฟ

รูปที่ 5.33 รูปตัดร้านกาแฟ

ทัศนียภาพสวนร้านกาแฟ

รูปที่ 5.34 ทัศนียภาพสวนร้านกาแฟ

ภาคผนวก

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ในปี 2546 ที่ผ่านมา สินค้าโครงการหนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์ (One Tambon One Product) หรือสินค้า OTOP เริ่มแพร่หลายและได้รับความนิยมจากทั้งในและต่างประเทศ โดยไทยสามารถส่งออกสินค้า OTOP คิดเป็นมูลค่าประมาณ 3.35 หมื่นล้านบาท และคาดว่าในปี 2547 มูลค่าการส่งออกของไทยจะสูงขึ้นกว่าปีก่อนมาก เนื่องจากสินค้า OTOP ผลิตขึ้นโดยอาศัยวัตถุดิบหรือทรัพยากรธรรมชาติที่มีอยู่มากผสมผสานกับภูมิปัญญาในแต่ละท้องถิ่น ทำให้สินค้า OTOP เป็นสินค้าที่มีเอกลักษณ์เฉพาะตัวและเป็นที่ต้องการของผู้บริโภค

ทั้งนี้ รัฐบาลได้ให้การสนับสนุนสินค้า OTOP ด้วยการเร่งประชาสัมพันธ์เพื่อให้เป็นที่รู้จักในตลาดโลกและเพิ่มโอกาสทางการตลาดให้แก่สินค้าด้วยการจัดตั้งศูนย์จำหน่ายสินค้า OTOP ทั้งในไทยและในต่างประเทศ การลงนามความร่วมมือขยายสินค้า OTOP ให้กับบริษัทในสหรัฐอเมริกา การร่วมมือกับ InterTrader ไทยในสหรัฐอเมริกาเพื่อกระจายสินค้าเข้าสู่ภูมิภาคลาตินอเมริกาและแคริบเบียน ฯลฯ รวมทั้งการร่วมมือกับสถาบันการเงินในประเทศเพื่อให้ความช่วยเหลือทางการเงินแก่ผู้ผลิตและจำหน่ายสินค้า OTOP ด้วย นอกจากนี้ รัฐบาลยังได้จัดทำโครงการต่างๆ เพื่อให้ความรู้และให้คำแนะนำแก่ผู้ผลิตและผู้ส่งออกเพื่อให้สินค้าที่ผลิตออกมามีคุณภาพได้มาตรฐานและเป็นที่ต้องการของตลาดทั้งในและต่างประเทศมากขึ้น อาทิ

โครงการการพัฒนารูปแบบของผลิตภัณฑ์ รัฐบาลได้จัดทำโครงการเพื่อสนับสนุนการพัฒนาสินค้า OTOP หลายโครงการ อาทิ โครงการพัฒนาออกแบบผลิตภัณฑ์ในภูมิภาค โครงการให้คำแนะนำด้านการออกแบบผลิตภัณฑ์ โครงการพัฒนาศักยภาพสินค้า OTOP ในภูมิภาค โครงการพัฒนาบรรจุภัณฑ์สินค้าคุณภาพและความงาม เป็นต้น ซึ่งผู้ผลิตที่สนใจสามารถติดต่อขอเข้าร่วมโครงการดังกล่าวได้ อย่างไรก็ตาม ผู้ผลิตที่มีตลาดเป้าหมายชัดเจนจำเป็นต้องทราบรูปแบบสินค้าที่เป็นที่ต้องการในแต่ละประเทศไม่ว่าจะเป็นรูปลักษณะของสินค้า สีสีน หรือบรรจุภัณฑ์ เพื่อยกระดับสินค้าให้มีคุณภาพ ได้มาตรฐาน และตรงตามความต้องการของตลาดด้วย

โครงการพัฒนามาตรฐานผลิตภัณฑ์ สำนักงานมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม หรือ สมอ. ได้จัดทำมาตรฐานผลิตภัณฑ์สินค้าชุมชน (มผช.) ขึ้นเพื่อส่งเสริม พัฒนา และรับรองคุณภาพของสินค้า OTOP ว่าได้มาตรฐานเพื่อเสริมสร้างความมั่นใจให้แก่ผู้บริโภคทั้งในและต่างประเทศในการเลือกซื้อสินค้า

ผู้ผลิตหรือผู้ส่งออกสินค้า OTOP สามารถขอรับใบรับรองแสดงเครื่องหมาย มผช. ได้ที่ สมอ. โดยตรง และไม่ต้องเสียค่าใช้จ่ายใดๆ โดยในปัจจุบัน สมอ. ได้กำหนดมาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชนขึ้นแล้วจำนวน 211 มาตรฐาน และตั้งเป้าหมายว่าภายในปี

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

2547 จะจัดทำมาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชนเพิ่มขึ้นอีกประมาณ 94 มาตรฐาน ซึ่งจะครอบคลุมสินค้าอีกหลายประเภท อาทิ ผลิตภัณฑ์ผ้าและสิ่งทอ ผลิตภัณฑ์จักสานและเส้นใยพืช ผลิตภัณฑ์อาหารและสมุนไพร ผลิตภัณฑ์ศิลปะประดิษฐ์และหัตถกรรม และเครื่องปั้นดินเผา เป็นต้น

ผู้ที่สามารถขอรับใบรับรองแสดงเครื่องหมาย มผช. ได้แก่

- ผู้ผลิตที่อยู่ในชุมชนที่เข้าร่วมโครงการหนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์และได้รับการคัดเลือกจากคณะกรรมการอำนวยการหนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์แห่งชาติ (กอ. นตผ.) หรือเป็นกลุ่มหรือสมาชิกของกลุ่มเกษตรกร
- กลุ่มสหกรณ์อื่นๆ ตามกฎหมายวิสาหกิจชุมชน โดยในปี 2546 สมอ. รายงานว่ามีผู้ผลิตสินค้าที่ได้รับการรับรองเครื่องหมาย มผช. แล้วทั้งสิ้น 341 ราย และคาดว่าจะในปี 2547 จะมีผู้ผลิตที่ได้รับการรับรองมาตรฐานดังกล่าวเพิ่มขึ้นเป็น 2,000 ราย

ใบรับรองดังกล่าวจะมีอายุ 3 ปี นับตั้งแต่วันที่ระบุไว้ในใบรับรอง และเมื่อสินค้าได้รับการรับรองแล้ว สมอ. จะทำการติดตามผลอย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง โดยการสุ่มซื้อสินค้าที่ได้รับการรับรองจากสถานที่จัดจำหน่ายทั่วไป

ขณะเดียวกันผู้ผลิตสินค้า OTOP ก็ควรเพิ่มโอกาสทางการตลาดให้แก่สินค้าของตนด้วย การเข้าร่วมแสดงสินค้าทั้งในและต่างประเทศ อาทิ งานแสดงสินค้า OTOP ซึ่งเป็นการนำสินค้าเข้าร่วมจัดแสดงโดยตรง หรือจะเป็นงานแสดงสินค้าของใช้และของตกแต่งบ้าน (Bangkok International Gift Fair: BIG) และงานแสดงสินค้าเสื้อผ้าสำเร็จรูป (Bangkok International Fashion Fair: BIFF) โดยอาจนำสินค้า OTOP เข้าร่วมจัดแสดงด้วย ซึ่งในงานแสดงสินค้าเหล่านั้นจะมีการเชิญผู้ซื้อจากต่างประเทศให้เดินทางมาซื้อผลิตภัณฑ์ OTOP ในประเทศไทย ขณะเดียวกันผู้ผลิตสินค้าควรรหาโอกาสนำสินค้าไปร่วมแสดงในงานแสดงสินค้าในต่างประเทศเพื่อให้เข้าถึงผู้ซื้อโดยตรงได้อีกด้วย

นอกจากนี้ผู้ส่งออกควรเพิ่มศักยภาพในการแข่งขันให้กับสินค้าของตนด้วย การขอใช้สิทธิพิเศษทางภาษีศุลกากรเป็นการทั่วไป (Generalized System of Preferences: GSP) เพื่อขอลดหย่อนหรือยกเว้นภาษีในการส่งออกไปยังประเทศที่พัฒนาแล้ว อาทิ สหภาพยุโรป สหรัฐอเมริกา และญี่ปุ่น โดยเฉพาะสินค้าในกลุ่มผลิตภัณฑ์จักสานจากเส้นใยพืช ผลิตภัณฑ์อาหารและผลิตภัณฑ์สมุนไพร เครื่องปั้นดินเผา และผลิตภัณฑ์ศิลปะประดิษฐ์และหัตถกรรม ฯลฯ รวมทั้งยังสามารถขอใช้สิทธิพิเศษทางศุลกากรภายใต้ข้อตกลงว่าด้วยอัตราภาษีศุลกากรพิเศษที่เท่ากัน (Common Effective

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

Preferences on Tariff: CEPT) ซึ่งจะได้รับยกเว้นหรือลดหย่อนภาษีเมื่อส่งออกไปยัง
ประเทศสมาชิกในกลุ่มอาเซียนด้วย

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

โอท็อปไทยสู่ตลาดโลก...ฝันที่ไม่ไกลเกินเอื้อมถึง

นับตั้งแต่รัฐบาลได้กำหนดนโยบายในการผลิตสินค้าหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ (โอท็อป) เพื่อเพิ่มอาชีพและรายได้ให้กับชุมชนในระดับรากหญ้า โดยดึงแนวคิดหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์จากจังหวัดโออิตะ ประเทศญี่ปุ่นมาใช้ และจากการประสานงานของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องต่างๆ จนมาถึงวันนี้ สินค้าโอท็อปไทยนับได้ว่าประสบความสำเร็จในระดับสูง ไม่ว่าจะเป็นการขายกันเองภายในประเทศและส่งออกไปขายยังตลาดต่างประเทศ

บทบาทสำคัญในการผลักดันให้สินค้าโอท็อปไทยก้าวไปสู่ตลาดโลกนั้น หากจะไม่นกล่าวถึงกรมส่งเสริมการส่งออกก็คงไม่ได้ เพราะถือเป็นหน่วยงานสำคัญที่เป็นผู้บุกเบิกตลาดโลกให้กับสินค้าโอท็อปของไทย ไม่ว่าจะเป็นการนำสินค้าโอท็อปไปแสดงในงานแสดงสินค้าในต่างประเทศเพื่อให้เข้าถึงผู้ซื้อโดยตรง หรือเชิญผู้ซื้อต่างประเทศให้เข้ามาชมงานแสดงสินค้าโอท็อปในไทย และเปิดให้มีการซื้อขายกันถึงที่

ผลจากการทำงาน ส่งผลให้ในปี 2545 ที่ผ่านมาก ไทยสามารถส่งออกสินค้าโอท็อปไปยังตลาดต่างประเทศได้มูลค่า 3,057.5 ล้านดอลลาร์สหรัฐ และคาดว่าในปี 2546 นี้ จะส่งออกได้มูลค่า 3,384.6 ล้านดอลลาร์สหรัฐ เพิ่มขึ้น 10.7% ซึ่งหากคิดกลับเป็นเงินบาท จะมีมูลค่าสูงถึง 1.3 แสนล้านบาทเลยทีเดียว และในปี 2547 ก็ยังมีความมั่นใจว่าสินค้าโอท็อปจะส่งออกได้เพิ่มขึ้น ซึ่งมูลค่าอาจจะก้าวกระโดดเป็นหลัก 2 แสนล้านบาทได้ไม่ยาก

นางจันทรา บุรณฤกษ์ อธิบดีกรมส่งเสริมการส่งออก กล่าวถึงแผนสนับสนุนการส่งออกสินค้าโอท็อปว่า ในปีหน้า กรมฯ จะผลักดันการส่งออกสินค้าโอท็อปภายใต้คอนเซ็ปต์ “โอท็อป ทู เดอะเวิร์ล” เพราะที่ผ่านมา สามารถผลักดันให้สินค้าโอท็อปไทยเข้าสู่ตลาดต่างประเทศ หรือที่เรียกกันว่าทำให้โอท็อปโกอินเตอร์ได้แล้ว แต่คอนเซ็ปต์ใหม่ ต้องการเน้นให้สินค้าโอท็อปเป็นสินค้าที่ตลาดโลกต้องการจริงๆ และให้รับรู้ถึงขั้นที่ว่าหากต้องการสินค้าโอท็อปก็ต้องมาจากประเทศไทย

สำหรับแผนงานที่จะทำให้สินค้าโอท็อปเข้าถึงตลาดโลกได้อย่างกว้างขวางนั้น กรมฯ ได้มีแผนการดำเนินการอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะการจัดงานแสดงสินค้า ซึ่งกำหนดหลักเกณฑ์ไว้ชัดเจนว่าจะเน้นตลาดเก่าและตลาดใหม่ แต่น้ำหนักในตลาดใหม่จะมีสัดส่วนประมาณ 60% และตลาดเก่า

40%

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ทั้งนี้ การจัดงานแสดงสินค้าในต่างประเทศในปี 2547 และในแต่ละงานจะมีการนำสินค้าโอท็อปไปร่วมจัดแสดงด้วย แยกเป็นการจัดงานในลักษณะ Thailand Exhibition มีประมาณ 21 ครั้ง ครอบคลุมประเทศต่างๆ ได้แก่ ประเทศเพื่อนบ้าน 7 ครั้ง (เวียดนาม 2 กัมพูชา 2 พม่า 2 และลาว 1) จีน 5 ครั้ง อินเดีย 3 ครั้ง บังคลาเทศ 2 ครั้ง ตะวันออกกลาง 2 ครั้ง (สหรัฐอาหรับเอมิเรตส์ 1 เยเมน 1) แอฟริกา 2 ครั้ง (อียิปต์ 1 แอฟริกาใต้ 1) การเข้าร่วมงานแสดงสินค้าของขวัญและของใช้ในบ้าน 16 ครั้ง ได้แก่ สหรัฐฯ 6 ครั้ง สหภาพยุโรป 7 ครั้ง (เยอรมนี 3 สเปน 2 อังกฤษ 1 อิตาลี 1) ญี่ปุ่น 2 ครั้ง และสหรัฐอาหรับเอมิเรตส์ 1 ครั้ง การเข้าร่วมงานแสดงสินค้าเฟอร์นิเจอร์ 8 ครั้ง (สหรัฐอาหรับเอมิเรตส์ ญี่ปุ่น อังกฤษ เยอรมนี สิงคโปร์ สหรัฐฯ โปแลนด์ และจีน) การเข้าร่วมงานแสดงสินค้าของเล่น 6 ครั้ง (ฮ่องกง เยอรมนี ญี่ปุ่น สหรัฐฯ รัสเซีย และสหรัฐอาหรับเอมิเรตส์)

นอกจากนี้ ยังกำหนดให้มีการจัดงานแสดงสินค้าในประเทศ โดยจะเชิญชวนผู้ซื้อจากต่างประเทศเดินทางเข้ามาไทย ซึ่งในงานจะเป็นการคัดเลือกเฉพาะสินค้าโอท็อปที่ผ่านการคัดเลือก และเป็นสินค้าเกรดเอมาแสดงให้กับผู้ซื้อ ในงานดังต่อไปนี้ คือ งานแสดงสินค้าของขวัญและของใช้ในบ้าน (BIG) ปีละ 2 ครั้ง ในเดือนเม.ย. และต.ค. งานแสดงสินค้าแฟชั่นเดือนม.ค. งานแสดงสินค้าเฟอร์นิเจอร์เดือนมี.ค. งานแสดงสินค้าอาหารและอาหารฮาลาล เดือนพ.ค. งานแสดงสินค้าธุรกิจบริการและสุขภาพและความงาม เดือนก.ย. งานแสดงสินค้าเมดอินไทยแลนด์ เดือนพ.ย. เป็นต้น

เห็นได้ว่างานแสดงสินค้าทั้งในและต่างประเทศที่จัดขึ้นถือเป็นประตูสำคัญที่จะเปิดตัวสินค้าโอท็อปไทยออกสู่ตลาดโลก เพราะมีทั้งที่นำสินค้าโอท็อปไทยออกไปโชว์ให้ผู้ซื้อดูถึงในต่างประเทศ หรือเชิญผู้ซื้อให้เข้ามาดูสินค้าโอท็อปถึงในประเทศไทย ซึ่งไม่ว่าจะเป็นการนำสินค้าโอท็อปไปแสดงโชว์ทั้งในหรือนอกประเทศ ก็นับเป็นการเปิดประตูให้สินค้าโอท็อปไทยเข้าสู่ตลาดโลกอย่างเป็นขั้นเป็นตอน

ในทางกลับกัน เพื่อเป็นการเสริมสร้างความแข็งแกร่งให้กับสินค้าโอท็อปไทย กรมส่งเสริมการค้าส่งออกยังได้ริเริ่มให้มีโครงการสนับสนุนต่างๆ ได้แก่ โครงการพัฒนาและส่งเสริมผลิตภัณฑ์ใหม่ไทย โดยการจ้างนักออกแบบจากอิตาลี โครงการพัฒนาออกแบบผลิตภัณฑ์ในภูมิภาค โครงการพัฒนารัฐวิสาหกิจสินค้าสุขภาพและความงาม โครงการให้คำแนะนำปรึกษาด้านการออกแบบผลิตภัณฑ์ "คลินิกการออกแบบ" โครงการประกวดออกแบบของขวัญของชำร่วยปี 2547 (Gift Design Award 2004) โครงการพัฒนาศักยภาพสินค้าโอท็อปในภูมิภาค โครงการผู้เชี่ยวชาญภายใต้กรอบความร่วมมือกับต่างประเทศ และโครงการพัฒนาบุคลากรโดยเน้นสินค้าและตลาด และมีกรอบรมในส่วนกลางและส่วนภูมิภาค

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ดังนั้น จึงเป็นที่คาดหมายได้ว่าแผนการผลักดันสินค้าโอท็อปสู่ตลาดโลก ทั้งการนำออกไปเปิดตัว
ในต่างประเทศ นำผู้ซื้อเข้ามาเลือกซื้อสินค้าโอท็อปถึงในไทย รวมทั้งการมีโครงการสนับสนุนสินค้า
โอท็อปให้มีการพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานตามที่กล่าวแล้ว เชื่อขนมกินได้เลยว่าในปี 2547 นี้
สินค้าโอท็อปไทยจะกระจายออกสู่ตลาดโลกภายใต้คอนเซ็ปต์ “โอท็อป ทู เดอะเวิร์ล” ได้อย่าง
แน่นอน และมูลค่าการส่งออกจะขยับตัวเพิ่มขึ้นเป็น 2 แสนล้านบาท ก็ไม่ใช่ฝันที่ไกลเกินเอื้อมถึง

Source : ผู้จัดการรายวัน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

กรมส่งเสริมอุตสาหกรรม เสริมสร้างธุรกิจ SMEs นำไปสู่การเชื่อมโยงการกระจายงาน อาชีพ รายได้ เพื่อพลิกฟื้นเศรษฐกิจชุมชน ด้วยการพัฒนาระดับฝีมือท้องถิ่นชนบทในลักษณะห่วงโซ่ธุรกิจพันธมิตรทางการค้าซึ่งกันและกัน ระหว่างภาคอุตสาหกรรมการผลิตอาหาร สมุนไพร เครื่องสำอาง บรรจภัณฑ์จากฝีมือหัตถกรรมไทย และภาคเกษตรบนพื้นฐานบริโภคเชิงวัฒนธรรมภูมิปัญญาไทยสู่สากลโลก โดยนำกลุ่มผู้ประกอบการ 75 กลุ่มเป้าหมายอาชีพนำมา แสดงเผยแพร่และจำหน่ายให้คนไทยได้มองเห็นศักยภาพการบริหารจัดการอุตสาหกรรมระดับครัวเรือน วิทยาลัยชุมชนขนาดเล็ก ขนาดกลาง รู้จักวิวัฒนาการดำเนินธุรกิจอย่างมีเชิงชั้น สู่อความสำเร็จทั้งการลงทุน การผลิต การตลาด อย่างมีทิศทางเจริญเติบโตไปพร้อมกันในทุก ๆ ด้าน ตัวอย่างบางส่วนที่ส่วนอุตสาหกรรมเกษตรส่งเสริม และสนับสนุนจนประสบความสำเร็จมีเงินหมุนเวียนในกิจการเป็นหลักล้านมาแล้ว อาทิ ไอศกรีมสมุนไพร เส้นหมี่ข้าวกล้องสำเร็จรูปจากจังหวัดสุรินทร์ ขนมก้วยช่ายปรับปรุงรูปแบบ รสชาติ วิธีการนำเสนอขาย เป้าหมายสู่การส่งออก ขนหมี่กรอบปรุงรสด้วยความหลากหลายในสมุนไพร ขนมเปียะเอกลักษณ์ไทย ปลาข้าวปอง น้ำจิ้มแซบสำเร็จรูป น้ำพริกอบแห้งพร้อมทาน ซึ่งขณะนี้เป็นที่สนใจในระดับต่างประเทศและผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมเกษตรแปรรูปอื่นๆ อีกมากมาย

แนวทางการพัฒนาสินค้าหัตถกรรมไทย

ญี่ปุ่นเป็นประเทศที่มีความก้าวหน้าทางด้านเศรษฐกิจ เนื่องจากการลงทุนด้านอุตสาหกรรมของภาคเอกชน มีระบบธนาคารและสถาบันการเงินที่เกื้อหนุนในการลงทุนของเอกชนทำให้ญี่ปุ่นมีความเจริญทางด้านเทคโนโลยี ด้านอุตสาหกรรม และมีประสิทธิภาพในการผลิตสูง ช่วยให้ประชาชนชาวญี่ปุ่นมีงานทำ มีคุณภาพชีวิตที่ดีและรายได้เพิ่มสูงขึ้น ส่งผลให้การจับจ่ายใช้สอย เครื่องใช้ในครัวเรือน เครื่องประดับบ้าน เครื่องประดับกายสูงขึ้นด้วย ดังนั้นจะเห็นว่าตลาดประเทศญี่ปุ่นเป็นแหล่งสำคัญที่น่าจะทำธุรกิจส่งออก เพราะนอกจากจะเป็นตลาดที่ประชาชนในประเทศมีกำลังซื้อสูงแล้ว ยังเป็นตลาดที่สามารถขายสินค้าได้ในราคาสูงด้วย แต่สินค้านั้นจะต้องได้มาตรฐานและมีคุณภาพดี ด้านการติดต่อการค้าของไทยกับประเทศญี่ปุ่น โดยภาพรวมแล้วไทยนำเข้าสินค้าจากประเทศญี่ปุ่นมากเป็น 3 เท่าของสินค้าไทยที่ส่งออกไปยังประเทศญี่ปุ่น และมีนักลงทุนชาวญี่ปุ่นเข้ามาร่วมลงทุนในประเทศไทยเป็นจำนวนมาก คิดเป็นร้อยละ 45 ของยอดการลงทุนของชาวต่างประเทศทั้งหมดในประเทศไทย นอกจากนั้นญี่ปุ่นยังให้ความช่วยเหลือทางเทคโนโลยีโดยผ่านทางโครงการให้ความช่วยเหลือการพัฒนา การส่งผู้เชี่ยวชาญให้คำปรึกษาการใช้เครื่องมือ ตลอดจนให้ความช่วยเหลือด้านทุนฝึกอบรม ฯลฯ จึงนับได้ว่าไทยและญี่ปุ่นมีความสัมพันธ์ทางด้านธุรกิจการค้าที่ดีในระดับหนึ่ง สำหรับตลาดสินค้าหัตถกรรมในประเทศญี่ปุ่นนั้น จัดได้ว่าเป็นแหล่งนำเข้าที่มีศักยภาพ เนื่องจากประชาชนมีกำลังซื้อสูง แม้ในช่วงปี 2540-2542 ญี่ปุ่นประสบปัญหาทางด้านเศรษฐกิจ ทำให้อุปสงค์ภายในประเทศลดลงบ้าง แต่ในปี 2543

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

เศรษฐกิจของญี่ปุ่นมีแนวโน้มที่ดีขึ้น เนื่องจากรัฐบาลได้ดำเนินนโยบายทางด้านเศรษฐกิจซึ่งคาดว่าอุปสงค์รวมภายในประเทศจะเพิ่มขึ้น ประกอบกับค่าเงินเยนค่อนข้างแข็ง ทำให้การนำเข้าสินค้าต่างประเทศมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นอย่างไรก็ดีการส่งออกสินค้าไปยังตลาดญี่ปุ่นมิใช่เรื่องง่าย เนื่องจากเป็นตลาดที่มีการแข่งขันสูงโดยเฉพาะประเทศในแถบเอเชียด้วยกัน เช่น จีน อินโดนีเซีย มาเลเซีย อินเดีย ฟิลิปปินส์ เวียดนาม เป็นต้น ดังนั้นสินค้าส่งออกต้องมีรูปแบบคุณภาพมาตรฐาน สอดคล้องกับความต้องการของผู้บริโภคชาวญี่ปุ่น การเข้าใจลักษณะพื้นฐานทางสังคม ศิลปวัฒนธรรม ตลอดจนประวัติศาสตร์ของประเทศญี่ปุ่น จึงเป็นมูลสำคัญที่จะทำให้การผลิตสินค้าได้ตรงตามความต้องการของตลาดได้มากขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งค่าแรงงานในประเทศญี่ปุ่นมีอัตราสูงมาก การนำเข้าสินค้านำตัดกรรมจากประเทศอื่นๆ จึงเป็นทางเลือกหนึ่งของการดำเนินธุรกิจการค้าของผู้นำเข้าญี่ปุ่น หากผู้ประกอบการของไทยสามารถส่งออกผลิตภัณฑ์นำตัดกรรมไปยังตลาดญี่ปุ่นได้ ถือว่าประสบความสำเร็จทางการค้าในระดับหนึ่ง เนื่องจากญี่ปุ่นเป็นตลาดที่ค่อนข้างมั่นคง การติดต่อธุรกิจมีความต่อเนื่อง ดังนั้นสำนักพัฒนาอุตสาหกรรมในครอบครัวและนำตัดกรรมเห็นว่า การศึกษา รูปแบบและข้อมูลต่างๆ ของผลิตภัณฑ์นำตัดกรรมในตลาดญี่ปุ่น จึงมีความสำคัญและเป็นประโยชน์ต่อผู้ผลิต ผู้ประกอบการ ผู้สนใจ และผู้เกี่ยวข้อง ที่จะนำไปประกอบการพิจารณาดำเนินการค้าและส่งเสริมศักยภาพการส่งออกสินค้านำตัดกรรมในตลาดญี่ปุ่นต่อไป

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาวิจัยแนวโน้มความต้องการของตลาดญี่ปุ่นต่อสินค้านำตัดกรรม
2. เพื่อศึกษาวิจัยประเภทและรูปแบบนำตัดกรรม รวมทั้งคุณภาพที่ตลาดญี่ปุ่นต้องการ
3. เพื่อศึกษาวิจัยระบบและโครงสร้างตลาดนำตัดกรรมในประเทศญี่ปุ่น
4. เพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคของตลาดสินค้านำตัดกรรมในประเทศญี่ปุ่น
5. เพื่อศึกษาสู่ทางส่งเสริมการขยายตลาดนำตัดกรรมไทยในประเทศญี่ปุ่น

ผลที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทราบแนวโน้มความ

ต้องการของตลาดญี่ปุ่นต่อสินค้านำตัดกรรมเพื่อใช้เป็นแนวทางหลักในการพัฒนาคุณภาพ รูปแบบ และปริมาณการผลิตของผู้ประกอบการนำตัดกรรมไทย ให้ตรงตามความต้องการของตลาดญี่ปุ่น

2. ทราบข้อมูลข้อเท็จจริงความต้องการด้านคุณภาพ และรูปแบบนำตัดกรรมประเภทต่าง ๆ โดยละเอียดเพื่อพัฒนาการผลิตนำตัดกรรมของไทยให้เหมาะสมกับความต้องการของตลาดญี่ปุ่น

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

3. ทราบระบบและโครงสร้างตลาดนัดถกรรรมในประเทศญี่ปุ่นเพื่อเป็นข้อมูลและแนวทางในการติดต่อการค้าระหว่างไทยและญี่ปุ่น

4. ทราบปัญหาและอุปสรรค การส่งเสริมค้านัดถกรรรมไปจำหน่ายในประเทศญี่ปุ่น เพื่อร่วมกันแก้ไขเพื่อมุ่งไปสู่เป้าหมายการขยายตลาดนัดถกรรรมในประเทศญี่ปุ่น

5. ประเทศไทยสามารถขยายตลาดนัดถกรรรมในประเทศญี่ปุ่นได้กว้างขวางขึ้น เนื่องจากประเทศญี่ปุ่นเป็นตลาดที่เหมาะสมและถูกช่องทาง จะทำให้การส่งออกนัดถกรรรมไทยประเภทต่าง ๆ ไปสู่ตลาดญี่ปุ่นมีปริมาณและมูลค่าสูงขึ้นซึ่งจะเป็นผลดีต่อการจ้างงานในอุตสาหกรรมนัดถกรรรมไทย และจะมีส่วนช่วยฟื้นฟูเศรษฐกิจไทยให้มีเสถียรภาพมั่นคงขึ้น

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

เป้าหมายตามกรอบยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวไทย

วางรากฐานประเทศไทยมุ่งสู่การเป็น Tourism Capital of Asia

ทิศทางการดำเนินงาน

ปรับตำแหน่งยุทธศาสตร์สู่ตลาดท่องเที่ยวคุณภาพ

“มุ่งนักท่องเที่ยวคุณภาพ”

Best Quality Tourists

วัตถุประสงค์การดำเนินงานในภาพรวม

1. เพิ่มรายได้ที่เป็นเงินตราต่างประเทศ โดย...
  - เพิ่มค่าใช้จ่าย/คน/วัน
  - เร่งอัตราการเติบโตของจำนวนนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศให้กลับคืนสู่แนวโน้มปกติ (เน้นกลุ่มคุณภาพและ First Visit)
  - รักษาวันพักเฉลี่ยมิให้ลดลง
2. เพิ่มศักยภาพในการแข่งขันด้านการท่องเที่ยวของภาครัฐและเอกชนไทย
3. ส่งเสริมการท่องเที่ยวร่วมกับประเทศพันธมิตรในภูมิภาค
4. ส่งเสริมไทยเที่ยวไทยเพื่อให้เกิดการกระจายรายได้ และเป็นภาวการณ์กระตุ้นเศรษฐกิจในภาพรวม

เป้าหมายทางการตลาด

	ตลาดต่างประเทศ	ตลาดในประเทศ
จำนวน	11.00 ล้านคน (+ 13.40%)	67.12 ล้าน Trips (+ 3.10%)
รายได้	340,000 ล้านบาท (+ 17.40%)	362,500 ล้านบาท (+ 20.07%)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

กลุ่มเป้าหมายตลาดต่างประเทศ

1. ในเชิงภูมิศาสตร์ (Market)

ในเชิงภูมิศาสตร์ (Market)

ระดับความเข้มข้น ในการทำตลาด	กลุ่มตลาด
เร่งการเติบโต (Intensive)	<p>เอเชียแปซิฟิก : ญี่ปุ่น จีน เกาหลี ยองกง ไต้หวัน มาเลเซีย สิงคโปร์ อินเดีย อินโดจีน นิวซีแลนด์</p> <p>ยุโรป : อังกฤษ อิตาลี รัสเซีย สเปน ฟินแลนด์</p> <p>ตะวันออกกลาง : สหรัฐอาหรับเอมิเรตส์ (U.A.E)</p>
รักษาสถานะ (Maintain)	<p>เอเชียแปซิฟิก : ออสเตรเลีย อินโดนีเซีย ฟิลิปปินส์</p> <p>ยุโรป : เยอรมัน ฝรั่งเศส สวิตเซอร์แลนด์ เนเธอร์แลนด์ ออสเตรีย เบลเยียม สแกนดิเนเวีย ยุโรปตะวันออก กรีซ ตุรกี โปรตุเกส CIS & Baltic</p> <p>อเมริกา : สหรัฐอเมริกา แคนาดา ละตินอเมริกา</p> <p>ตะวันออกกลาง : อิสราเอล</p> <p>แอฟริกา : แอฟริกาใต้</p>

2. ในเชิงกลุ่มตลาด (Segmentation)

- กลุ่มหลัก: MICE, High End, Golf, Wellness & Spa, Family, Diving, Youth, Honeymooner
- กลุ่มรอง: Senior, Ladies, Eco & Soft Adventure, Medial Tourism, Long Stay, Film Maker

Education

กลุ่มเป้าหมายตลาดในประเทศ

ครอบครัว	ผู้สูงอายุ	เยาวชน	คนทำงาน
MICE	ผู้มีรายได้สูง	Expert	

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

Theme / Campaign ในการโฆษณา

- ตลาดต่างประเทศ

amazing
THAILAND
Unseen Treasures

- ตลาดในประเทศ

Message : นำเสนอคุณค่าของสินค้าเมืองไทยมุมมองใหม่ เมืองไทยยังมีสิ่ง
น่าสนใจที่ท่านไม่เคยเห็น

ไม่เคยสัมผัสอีกมากมาย ทั้งด้านธรรมชาติ ศิลปวัฒนธรรม สถาปัตยกรรม
ประวัติศาสตร์โบราณสถาน กิจกรรม Special Interest
เช่น Golf Spa Diving Wedding Adventure และบริการต่าง ๆ
เช่น Boutique Hotel เป็นต้น

สินค้าทางการท่องเที่ยว

1. สินค้าสำหรับตลาดต่างประเทศ

1.1 สินค้าหลักทางการท่องเที่ยว แบ่งออกเป็น 4 Cluster ได้แก่...

Cluster ที่ 1 : นาดทราย ชายทะเล : พัทยา, ภูเก็ต, พังงา, กระบี่, สมุย, หัวหิน, ชะอำ

Cluster ที่ 2 : อุทยาน ธรรมชาติ ป่าเขา : เชียงใหม่, กาญจนบุรี, เพชรบุรี

Cluster ที่ 3 : ประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม : กรุงเทพฯ, เชียงใหม่, เชียงราย, สุโขทัย, กาญจนบุรี,
อยุธยา

Cluster ที่ 4 : ความสนใจเฉพาะ : Shopping, Food, MICE, Golf, Wellness &
Spa

1.2 สินค้าใหม่พร้อมขาย 12 กลุ่ม ได้แก่...

1) New Destination : เกาะช้าง, อุทยานนี้

2) Golf : เขาใหญ่, พัทยา, ระยอง-จันทบุรี, สมุย

3) Marine Activities : Under Water World พัทยา, เรือดำน้ำ ภูเก็ต

4) Wellness & Spa : ภูเก็ต แม่ฮ่องสอน, น้ำตกร้อนคลองท่อม กระบี่

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

5) Eco & Solf Adventure : เขาใหญ่, ดูนก แก่งกระจาน/สามร้อยยอด

6) Gateway to GMS : เชียงใหม่-จีนตอนใต้, เชียงใหม่-พม่า
: เส้นทางสู่อินโดจีน หมายเลข 8, 9

7) Historical Site : เส้นทางวัฒนธรรมมรดกโลก (ศรีเทพ-ศรีสัชนาลัย/สุโขทัย-
กำแพงเพชร)

: เวียงกุมกาม เชียงใหม่

8) Agro Tourism : ไร่จุ่น ปากช่อง ฟาร์มโชคชัย, ทิวสวนผลไม้ ระยอง จันทบุรี

9) Cultural & Life Style : หมู่บ้านโคกโก่ง ขอนแก่น, หมู่บ้านหนองขาว กาญจนบุรี

10) MICE : Theme Party เชียงใหม่, อโยธยา, ลพบุรี

11) Man Made : ปราสาทไม้สังจรรย์, พิพิธภัณฑ์

12) Event : Bangkok Film Festival, Pattaya Music Festival, สงกรานต์
Thailand Grand Sale, ลอยกระทง, Bangkok Count Down
รายการกีฬาระดับนานาชาติ เช่น Golf Johny Walker Classic,
Tennis Volvo, World Pool เป็นต้น

2. สินค้าสำหรับตลาดในประเทศ

นำเสนอ Unseen Product แบ่งได้เป็น 4 หมวด คือ...

- 1) Unseen Destination: แหล่งท่องเที่ยว Unseen ที่กระจายอยู่ทั่วทุกภูมิภาค
เช่น ทะเลแหวก กระบี่ พระธาตุหัวกลับ ลำปาง ฯลฯ
- 2) Unseen Paradise : ที่พักที่มี Character พิเศษ และ Location ที่สวยงาม
- 3) Unseen Adventure : การท่องเที่ยวแบบผจญภัย เช่น ล่องแก่ง ฯลฯ
- 4) Unseen Thainess : นำเสนอสินค้าประเพณี วัฒนธรรม และสิ่งศักดิ์สิทธิ์

กลยุทธ์การดำเนินงานด้านการตลาด

1. กลยุทธ์การโฆษณาและประชาสัมพันธ์

- 1) โฆษณาประชาสัมพันธ์ เพื่อยกระดับภาพลักษณ์ประเทศไทยให้เป็น Quality
Destination

โดยการสร้างและเผยแพร่ Brand Image และแก้ไขปัญหาภาพลักษณ์ด้านลบ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

- 2) ประชาสัมพันธ์เพื่อขยายฐานลูกค้า โดยใช้ “อาหารไทย” และ “การแข่งขันกีฬาระดับนานาชาติ”
เป็นเครื่องมือในการประชาสัมพันธ์ สร้างการรับรู้ประเทศไทย และสร้างเครือข่ายในการประชาสัมพันธ์ (ภาครัฐ-เอกชน ในต่างประเทศ) รวมถึงการเชิญนักเขียน สื่อมวลชน ทัศนศึกษาแนะนำสินค้าพิเศษ
พร้อมเขียนบทความส่งเสริมสินค้า

2. กลยุทธ์ส่งเสริมตลาดต่างประเทศ

- 1) มุ่งเน้นการทำตลาดที่ให้ผลตอบแทนสูงและคุ้มค่าการลงทุน (More for More) โดยการเจาะตลาดนักท่องเที่ยวคุณภาพ สร้างกิจกรรมที่ก่อให้เกิดการใช้จ่ายของนักท่องเที่ยว และนำเสนอสินค้า
ในลักษณะ Tailor Made มากขึ้น
- 2) การพัฒนาศักยภาพในการแข่งขัน
โดยการจัดตั้งสำนักงาน ททท. ในต่างประเทศเพิ่มขึ้น Joint Marketing ร่วมกับบริษัทนำเที่ยว
สายการบิน สร้างจุดขายสินค้า เพิ่มประสิทธิภาพสื่อส่งเสริมตลาด
- 3) ส่งเสริม World Event Marketing
โดยการนำเสนอขายเทศกาลงานประเพณีและกิจกรรมให้เป็นสินค้าทางการท่องเที่ยวได้แก่
งาน Bangkok International Film Festival Pattaya Music Festival เทศกาลสงกรานต์
ลอยกระทง: Thailand Grand Sale และ Bangkok Count Down
- 4) สร้างพันธมิตรทางการท่องเที่ยวกับประเทศเพื่อนบ้าน
- 5) ส่งเสริมให้ประเทศไทยเป็น Gateway สู่ภูมิภาคกลุ่มแม่น้ำโขง (GMS)

3. กลยุทธ์ส่งเสริมตลาดในประเทศ

- 1) สร้างกระแสนิยมในการเดินทางท่องเที่ยวภายในประเทศ โดยการโฆษณาประชาสัมพันธ์
เชิงรุกให้มากขึ้น
- 2) สร้างสิ่งจูงใจและแรงจูงใจให้เกิดการเดินทางท่องเที่ยว โดยการจัดกิจกรรมพิเศษ
หรือ
โครงการชิงโชคกระตุ้นการเดินทาง รวมถึงการใช้ราคาเป็นแรงจูงใจ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

- 3) ส่งเสริมการขายแบบ Hard Sale โดยการจัด Consumer Travel Fair กระจายทั่วทุกภูมิภาค
- 4) ส่งเสริมให้มีการจัดประชุมสัมมนาและการท่องเที่ยวเพื่อเป็นรางวัล ของหน่วยงานภาครัฐ-เอกชน
- 5) ส่งเสริมการเดินทางท่องเที่ยวทางรถยนต์
- 6) ส่งเสริมการท่องเที่ยวเยาวชนในรูปแบบการท่องเที่ยวเพื่อการศึกษา
- 7) เสริมสร้างศักยภาพภาคราชการข้อมูลท่องเที่ยว

เงื่อนไขสู่ความสำเร็จ (Key Success Factors)

- ความร่วมมือจากหน่วยงานเกี่ยวข้อง ดำเนินการดังนี้...
  - พัฒนาและฟื้นฟูแหล่งท่องเที่ยวเสื่อมโทรม
  - พัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและสิ่งอำนวยความสะดวกด้านการคมนาคมขนส่ง
  - พัฒนาบริการและบุคลากรในอุตสาหกรรมท่องเที่ยว
  - พัฒนาการอำนวยความสะดวกในการเข้าเมือง
  - การดูแลรักษาความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของนักท่องเที่ยว
  - พัฒนากิจกรรมทางการท่องเที่ยว
  - สร้าง ระบบ การบริหารจัดการทางการท่องเที่ยวที่มีประสิทธิภาพ
- ได้รับการจัดสรรงบประมาณอย่างพอเพียงที่จะแข่งขันได้

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

บรรณานุกรม

Elizabeth V.Reyes. *Tropical Interiors*. Singapore : PERIPLUS EDITION, Inc.2002

Tan Hock Beng. *Asian Resorts*. Italy : Page One Publishing Private Limited,2003

วิบูลย์ ธีสุวรรณ, ศิลป์หัตถกรรมพื้นบ้าน, พิมพ์ครั้งที่ 3 กรุงเทพมหานคร.สำนักพิมพ์

ข้อมูลทางอินเทอร์เน็ต

www.google.co.th

www.thaitambon.com

www.tat.or.th

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

คำนำ

สินค้าโครงการหนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์ (One Tambon One Product) หรือสินค้า OTOP เริ่มแพร่หลายและได้รับความนิยมจากทั้งในและต่างประเทศ เนื่องจากสินค้า OTOP ผลิตขึ้นโดยอาศัยวัตถุดิบหรือทรัพยากรธรรมชาติที่มีอยู่มากผสมผสานกับภูมิปัญญาในแต่ละท้องถิ่น ทำให้สินค้า OTOP เป็นสินค้าที่มีเอกลักษณ์เฉพาะตัวและเป็นที่ต้องการของผู้บริโภค

ทั้งนี้ รัฐบาลได้ให้การสนับสนุนสินค้าหนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์ (OTOP) ด้วยการเร่งประชาสัมพันธ์เพื่อให้เป็นที่รู้จักในตลาดโลกและเพิ่มโอกาสทางการตลาดให้แก่สินค้าด้วยการจัดตั้งศูนย์จำหน่ายสินค้าหนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์ (OTOP) ทั้งในไทยและในต่างประเทศ การลงนามความร่วมมือซื้อขายสินค้าหนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์ (OTOP) ให้กับบริษัทในสหรัฐอเมริกา การร่วมมือกับ Intertrader ไทยในสหรัฐอเมริกาเพื่อกระจายสินค้าเข้าสู่ภูมิภาคลาตินอเมริกาและแคริบเบียน ฯลฯ รวมทั้งการร่วมมือกับสถาบันการเงินในประเทศเพื่อให้ความช่วยเหลือทางการเงินแก่ผู้ผลิตและจำหน่ายสินค้าหนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์ (OTOP) ด้วย นอกจากนี้ รัฐบาลยังได้จัดทำโครงการต่างๆ เพื่อให้ความรู้และให้คำแนะนำแก่ผู้ผลิตและผู้ส่งออกเพื่อให้สินค้าที่ผลิตออกมามีคุณภาพได้มาตรฐานและเป็นที่ต้องการของตลาดทั้งในและต่างประเทศมากขึ้น

สำหรับโครงการนี้เป็นการรวบรวมสินค้าหนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์ (OTOP) โดยเฉพาะภาคตะวันออก เพื่อส่งเสริมให้คนไทยใช้ผลิตภัณฑ์ที่ผลิตได้ในท้องถิ่น ส่งเสริมอาชีพ รวมไปถึงส่งเสริมการท่องเที่ยวภาคตะวันออก เป็นการกระจายรายได้สู่ภูมิภาค ตามนโยบายของรัฐบาล อีกทั้งเพื่อส่งเสริมสินค้าไทยให้เป็นที่รู้จักมากขึ้น การจัดรูปแบบโครงการใช้รูปแบบงานพื้นที่ถิ่นเข้ามามีส่วนร่วม โดยโครงการจะสามารถรองรับผู้เข้าใช้โครงการได้ในระดับหนึ่ง เนื่องจากเวลาที่จำกัด อาจทำให้เกิดข้อผิดพลาดในการทำงาน ผู้จัดทำขอภัยไว้ ณ ที่นี้ด้วย หวังว่าวิทยานิพนธ์ฉบับนี้คงเป็นแนวทางเบื้องต้นแก่ผู้สนใจศึกษา สามารถนำมาใช้ปรับใช้ประโยชน์ได้ไม่มากไม่น้อย และนำไปศึกษาต่อในขั้นละเอียดต่อไป

ขอขอบพระคุณ

ผู้จัดทำวิทยานิพนธ์

นายพงศกร ลีมภัคดี